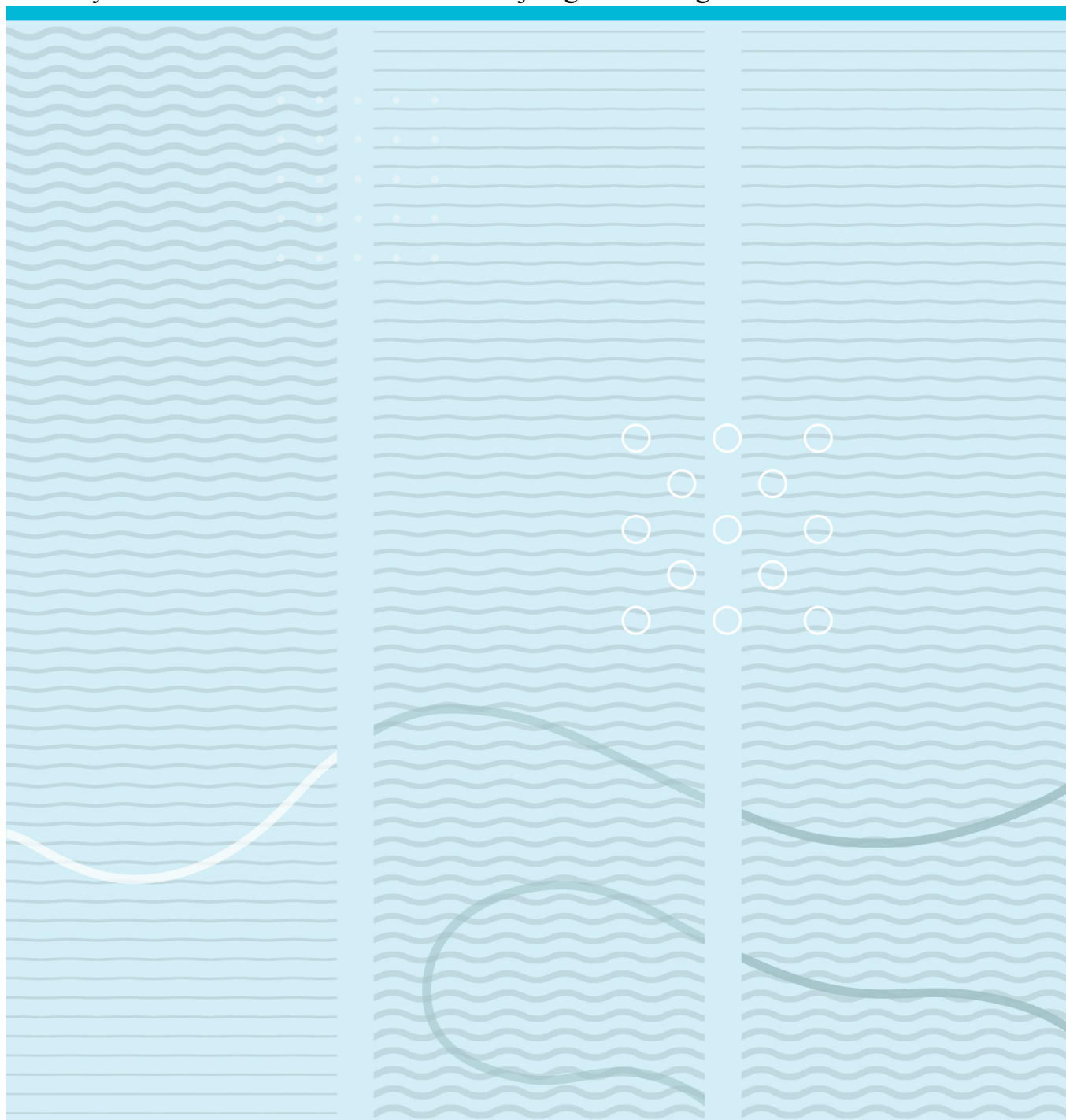

Adam Vyff

Surfing & miljøbevidsthed

En analyse af norske surfere's forhold til miljø og forurening

Høgskolen i Sørøst-Norge
Fakultet for allmennvitenskapelige fag
Institutt for idretts- og friluftsfag
Kjølnes ring 56
3918 Porsgrunn
<http://www.usn.no>

© 2018 Adam Vyff

Denne afhandling representerer 60 studiepoint

Sammendrag

Hovedformålet med undersøgelsen *Surfing & miljøbevidsthed*, er at afdække norske padlesurferes selvopfattelse, deres holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse. Det empiriske grundlag er fortolket ud fra Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teori om social praksis. Teoriene har til formål at udvide forståelsen for surferenes holdninger og handlinger vedrørende perspektivet om miljø og forurening. Empirien er indsamlet gennem semistrukturerede kvalitative interviews med 6 forskellige informanter og baseret på flere deltagerobservationer af surfere ved Unstad, Lofoten.

Undersøgelsens fund viser, at informanterne har en selvopfattelse som miljøbevidste individer, der ønsker at tage vare på naturen. En miljøbevidst adfærd opretholdes gennem strandrydninger, at spise bæredygtigt mad og gennem samkørsel med bil ud til surfstederne. Samtidig flyver informanterne til surfbølger rundt i Norge og resten af verden, hvilket bidrager til miljøforurening. Adfærden medfører en uro i sindet og fortolkes ud fra Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans. Flyrejserne legitimeres som almenmenneskelige og at de fremmer nye oplevelser og bevidsthed om miljøforurening. Indenfor surfkulturen søger informanterne anerkendelse, som opnås gennem hvor man har rejst, at surfe kendte bølger og at være miljøbevidst. I tillæg opnås det gennem færdigheder og dedikation, som kræver godt surfudstyr der jævnligt må udskiftes. Informanternes surfrejser og surfudstyr har en negativ indvirkning på deres miljøbevidste ansvarlighed, idet flyenes udledning af CO₂ og produktionen og eksporteringen af surfudstyr bidrager til miljøforurening. Adfærden kan skyldes et kulturelt pres der hviler på informanterne, hvor bestemte værdier indenfor kulturen dikterer hvad der er accepteret adfærd. Dette kan karakteriseres som kulturel dissonans, et begreb udviklet gennem undersøgelsen. Med afsæt i Bourdieus sociale praksisteori (1995), påvirker anerkendelse informanternes miljøbevidste holdninger og handlinger. Dette har hæftet sig som en vigtig værdi i surfkulturen. Surfing som værende en natur- og miljøvenlig aktivitet, står således stærkt i informanternes opfattelse, men efterleves ikke nødvendigvis i praksis. En fuldstændig miljøbevidst surflevsstil vil være vanskelig og ensomt for informanterne at opretholde, da det vil kræve at de ignorerer de oplevelser og den anerkendelse der følger med surfrejserne til ind og udland. Derfor opretholder informanterne den knapt så miljøbevidste, men mere enkle og anerkendte surflevsstil.

Forord

Denne masteropgave blev skrevet i perioden august 2017 til marts 2018.

I kraft af en stor interesse for surfing og miljø, ønskede jeg at undersøge, om norske padlesurfere (senere surfere) er miljøbevidste og hvordan de forholder sig til miljø og forurening. Interessen for temaet opstod under arbejdet med min bacheloropgave i 2016, der handlede om miljøbevidsthed indenfor surfkulturen.

Det har været en kreativ og lærerig proces at skrive denne masteropgave. Det har især været interessant at blive delagtiggjort i surferenes tanker og refleksioner og derigennem opnået ny viden indenfor et felt jeg værdsætter og selv er en del af.

En stor tak skal rettes til min vejleder Tommy Langseth, for at holde mig på rette spor og for konstruktiv vejledning gennem hele processen.

Til slut vil jeg takke min kære Lisbeth for moralsk opbakning og vores lille datter Andrea, for at afbryde mig, når det var på tide med en pause.

Adam Vyff

Valnesfjord d. 14. marts 2018

Indholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
FORORD	4
1. INDLEDNING	6
1.1 SURFINGENS MILJØPROBLEMATIK.....	6
1.2 PROBLEMSTILLING	9
1.3 SURFING - HISTORIE & DEFINITION.....	11
1.4 KLIMA & MILJØBEVIDSTHED.....	13
1.5 TIDLIGERE FORSKNING.....	14
1.6 LÆSEVEJLEDNING	17
2. TEORETISKE PERSPEKTIVER	18
2.1 LEON FESTINGER & KOGNITIV DISSONANS	18
2.2 PIERRE BOURDIEU & SOCIAL PRAKSIS	22
2.3 TEORIERNES SAMMENHÆNG.....	29
3. METODE	31
3.1 KVALITATIV METODE	31
3.2 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVIEW	33
3.3 DELTAGENDE OBSERVATION.....	37
3.4 UDVÆLGELSE AF SURFERE.....	39
3.5 ANALYSEFREMGANG	40
3.6 ETISKE REFLEKTIONER	45
3.7 INFORMANTERNE.....	46
4. ANALYSE	48
4.1 PASSIONEN FOR SURFING.....	48
4.2 SURFERENES SELVOPFATTELSE.....	50
4.3 HANDLINGER I ET MILJØPERSPEKTIV	54
4.4 EN DÅRLIG SAMVITTIGHED.....	63
4.5 SURFERENES KOGNITIVE DISSONANS.....	66
4.6 LEGITIMERING AF ADFÆRD.....	69
4.7 ANERKENDELSE HVILER I ET KULTURELT PRES.....	72
4.8 KONSUMERING MODVIRKER MILJØVENLIG ADFÆRD.....	74
4.9 KULTUREL DISSONANS?	76
5. AFSLUTNING	79
5.1 SURFERENES SELVOPFATTELSE & MILJØTILTAG.....	80
5.2 HOLDNINGER & HANDLINGER.....	80
5.3 ANERKENDELSE I SURFKULTUREN	81
5.5 ET KULTURELT PRES.....	82
5.6 VIDERE FORSKNING.....	83
LITTERATURLISTE	84
VEDLÆG	92
VEDLÆG 1.....	92
VEDLÆG 2.....	93
VEDLÆG 3.....	95
VEDLÆG 4.....	98

1. Indledning

1.1 Surfingens miljøproblematik

Op mod 23 millioner mennesker verden over, forventes årligt at nyde surfing i dens forskellige former (Surflines, 2018). Surferene indtager i den forbindelse en unik position i naturen, idet de ofte benytter de naturskønne omgivelser i havet og kan være blandt de første til at se og mærke ændringer eller forurening, som påvirker kysten langs havet.

Fænomenet surfing fremstår i surfmagasiner, surffilm og i surfkulturen generelt, som en miljøvenlig aktivitet, hvor surferene er forenet med naturen og fremstår som miljøbevidste forkæmpere (Hill & Abbott, 2009a; Kampion, 2003; Warshaw, 2003; Ford & Brown, 2006). Denne miljøbevidste livsstil i pagt med naturen, kommunikeres gennem bl.a. surfreklamer og udtalelser fra professionelle surfere. Især populære surfmagasiner, adresserer ofte surfing som den ultimative forbindelse til den vilde natur, idet surfing af mange bliver opfattet som en flugt fra civilisationen og ud i naturen (Kampion, 2003). I tillæg udtaler Kelly Slater, ofte refereret som en af verdens bedste surfere, at surfere bør værne om naturen, da miljøbevarelse fremstår som en helt central del af selve surfidentiteten (Kampion, 2003, s. 165). Men miljøbevidsthed inden for surfing er et tema, der kræver viden om surfkulturen og den globale miljøproblematik.

Surfere er et både rejselystent og forbrugsafhængigt folkefærd og jagten på de perfekte bølger i et folketomt kokosnøddeparadis, kan opfattes som værende en central del af surfkulturen. At være på surftur er synonymt med at rejse på opdagelse, surfe nye bølger, møde andre mennesker og færdes i nye kulturer. Samtidig fremstår majoriteten af surfere ukritiske overfor surfkulturens livsstil, hvad angår konsumeringen af nye vådragter, surfboards, etc., til at understøtte surfaktiviteten (Latourrette, 2005). Idet surfrejser medfører tusindevis liter af brændstof, vådragter og surfboards er produceret af raffineret petroleum og ofte fabrikeret på den anden side af kloden, har dette betydelige konsekvenser for miljøet, idet det medfører et overdrevent forbrug af de naturlige ressourcer på jorden. Surferenes ambivalente adfærd fremgår ifølge Hill & Abbott (2009a) af følgende citat:

We find that surfers generally self - identify as ecologically aware and socially active for environmental protection, reflecting the popular representations of the surfing community. In contrast, analysis of respondents' activities reveals lifestyles often incongruent with environmentally progressive ideologies and practice" (Hill and Abbott, 2009a).

Surferenes livsstil, set gennem deres rejselyst og forbrug af surfprodukter, er med til at nedbryde den natur, som ellers udgør scenen for deres passion. Dette sker fordi livsstilen og produkterne involveret i surfing, medvirker til udslip af drivhusgasser og giftige kemikalier, der bidrager til luft- og vandforurening og ikke-bionedbrydelige materialer, der deponeres i jorden (Gibson & Warren, 2014). Således forsømmer surferene et ansvar overfor miljøet, ved at engagere sig i miljøfremmende praksis, der bidrager til klimaforandringer (Latourrette, 2005).

Det europæiske miljøagentur hævder, at et rent miljø er afgørende for menneskers helse og velvære. Men samspillet mellem miljø og helse er midlertidigt svært komplekst. Det kommer til udtryk gennem nutidens klimaforandringerne, der medfører at naturområder og arter helt forsvinder, men også er et alvorligt problem overfor den globale sikkerhed, det økonomiske grundlag og sundheden for millioner af mennesker verden over. Da de mest kendte helseeffekter vi kender til idag, er knyttet til luftforurening og dårlig vandkvalitet, ved vi meget mindre om helseeffekterne der er knyttet til kemikalier. Hertil kommer klimaændringer der forårsager nedbrydning af ozonlaget i stratosfæren, tabet af biologisk mangfold og jordforringelse, der alt sammen er med til at påvirke menneskers helse. Miljøagenturet hævder, at langt de fleste miljøproblemer skabes af ikke bæredygtige forbrugsmønstre. Dette kan ikke alene løses politisk, men kræver også folkelig opbakning. Derfor er det nødvendigt at finde løsninger der kan skubbe folk i en mere miljøvenlig retning (EEA, 2015).

Til trods for at der ifølge Høyem (2008) eksisterer en øget bevidsthed omkring miljøet idag, hævder hun at de negative miljøændringer der ses i naturen, ikke blot hviler på industriens og samfundets skuldre, men ligesåvel er et produkt af det enkelte individs forbrug og adfærd. Et bærekraftigt samfund forudsætter derfor, at miljøbevidsthed og miljøadfærd sker på et individuelt plan og må komme til syne gennem miljøvenlige handlinger (Høyem, 2008). For at få en forståelse for den miljøproblematik der udspiller sig, er det derfor nødvendigt at analysere adfærden på et psykologisk niveau. Dette fordi de individuelle personers beslutningsgrundlag og adfærd, er selve nøgelfaktoren der

driver klimaændringerne (Gifford, 2007). Samtidig er det vigtigt også at anerkende, at den sociale gruppekontekst spiller en betydelig rolle, når man fortolker betydningen af holdninger til miljøet, på steder med forskellige dominerende ideologier (Rathzel & Uzzell, 2009).

Mange af elementerne i surfkulturen der fremstår som bidragsydere til miljømæssige udfordringer og kommer til udtryk gennem surferenes rejsevaner og deres konsumering af surfudstyr, er blevet en naturlig del af den moderne surfoplevelse. På trods af der hersker et miljømæssigt ideal inden for surfkulturen, kan de selvsamme surfere optræde og handle miljømæssigt uansvarligt. Det er derfor både vigtigt og motiverende, at forholde sig kritisk til surferenes miljømæssige holdninger og handlinger, da det kan bidrage til at øge forståelsen for hvad der skal til for at ændre deres miljøadfærd.

I miljøværnsmagasinet *Infinitum Movement*, - en bevægelse for miljøet drevet af unge mennesker som bryder sig om naturen og fremtiden, beskriver Knudsen (2017) en miljøproblematik der spiller en rolle for denne undersøgelse. Han stiller her spørgsmålstejn ved de norske surferes adfærd:

Hvis vi elsker at lege i havet, og vi ved at CO2 er den største trussel for havet, og faktum viser, at vi alle må komme ned på 2 tons udslip pr. pers. Hvordan kan vi da forsvare en flyvetur på tværs af kloden, hvor hovedformålet er surf? Er vores livsstil en illusion af vores livskvalitet og fortjener vi det overhovedet? Er dette i virkeligheden institutionaliseret egoisme og hvilken følelse er det vi egentlig jager, som gør at vi må rejse på tværs af kloden for at opnå den? (Knudsen, 2017).

På trods af CO2 fremstår som den største trussel for havet, viser citatet til at surferene alligevel vælger at rejse på tværs af kloden for at surfe. Om dette er et produkt af surferenes livskvalitet eller institutionaliseret egoisme er vanskeligt at svare på, men problematikken åbner op for en bevidstgørelse om surferenes holdninger til miljøet.

Teamet om surfing og miljøbevidsthed har jeg tidligere belyst i en kvantitativ forskningsundersøgelse (Vyff, 2016). Målet var her at give en forståelse for surferenes miljømæssige adfærd, hvad angår deres livsstil, surfudstyr og rejsevaner. Undersøgelsen behandler norske surferes miljøbevidste holdninger, sammenholdt med deres faktiske handlinger i det norske surfmiljø. På baggrund af kvantitative metoder, herunder spørgeskemaer, analyseres surferenes adfærd og hvorvidt surferenes livsstil, udstyrsbrug

og rejsevaner stemmer overens med deres faktiske miljømæssige selvopfattelse. Undersøgelsen konkluderer, at de norske surfer ser sig selv som miljøbevidste individer, men ikke formår at leve op til idealet gennem deres adfærd. Til trods for at de handler miljøbevidst i form af enkle miljøtiltag, prioriterer surferne alligevel oplevelser før miljøhensyn. Dermed opstår en indre uro i individet, jævnført Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans, som følge af ambivalensen mellem surferenes holdninger og handlinger.

1.2 Problemstilling

Med baggrund i miljøproblematikken og tidligere engagement for temaet surfing og miljøbevidsthed, har denne undersøgelse til formål at undersøge hvorvidt surfkulturens omdømme som værende ansvarlig overfor naturen, stemmer overens med handlingerne undersøgelsens informanter udfører. I ønsket om at opnå en dybere forståelse og indsigt i informanternes individuelle tanker og oplevelser vedrørende deres miljøbevidsthed og adfærd, sker dette ved at tage udgangspunkt i informanternes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse. Med afsæt i kvalitative metoder, bidrager denne undersøgelse til at afdække, hvorvidt informanternes selvopfattelse, holdninger til at prioritere miljø og forurening og handlinger samsvarer. Herunder fremgår undersøgelsens problemstilling med tilhørende underspørgsmål:

Hvordan forholder norske padlesurfere sig til miljø og forurening?

- Hvad kendetegner deres selvopfattelse inden for miljø?
- Hvad kendetegner deres holdninger til miljø og forurening?
- Hvad kendetegner deres handlinger i et miljøperspektiv?
- Hvordan påvirker surfkulturen deres mulighed for at handle miljøbevidst?

For at besvare problemstillingen om hvordan norske padlesurfere forholder sig til miljø og forurening, er der taget udgangspunkt i informanternes refleksioner over egen praksis. Dette er foregået gennem seks semistrukturerede interviews og sideløbende er der blevet gjort flere deltagerobservationer ved surfstedet Unstad på Lofoten, med tanke på at skabe en dybere forståelse for feltet. Empirien er fortolket ud fra teorier der synes at kunne udvide forståelsen for informanternes adfærd i forhold til miljøet. Derfor tager undersøgelsen et teoretisk udgangspunkt i Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teoretiske rammeværk om social praksis.

Problemstillingens første underspørgsmål om hvad der kendetegner informanternes selvopfattelse indenfor miljø, besvares i første del af analyseafsnittet. Her gives der eksempler på hvordan informanterne oplever sig selv som miljøbevidste individer for at tydeliggøre deres selvopfattelse overfor miljøet. Dernæst bliver andet underspørgsmål, om hvad der kendetegner informanternes holdninger til miljø og forurening besvaret gennem informanternes tanker og refleksioner overfor miljøet. Her beskrives de miljøtiltag informanterne anvender. Efterfølgende bliver miljøtiltagene sammenholdt med informanternes konkrete handlinger i tredje underspørgsmål, om hvad der kendetegner deres handlinger i et miljøperspektiv og besvares ved at tage udgangspunkt i Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans. Herigennem forsøger analysen at afdække om informanterne formår at opretholde en adfærd, der stemmer overens med deres selvopfattelse. Afslutningsvis vil sidste underspørgsmål om hvordan surfkulturen kan være med til at påvirke informanternes mulighed for at handle miljøbevidst blive besvaret. Dette sker ved at inddrage Bourdieus (1995) teoretiske rammeværk om social praksis, for derigennem at forstå om informanternes handlinger overfor miljøet skyldes en social påvirkning i surffeltet?

1.2.1 Afgrænsning af problemstilling

Surfing og miljø, er begge store temaer med mange dimensioner og holdninger og kræver som følge heraf afgrænsninger. Det er vigtigt at fastslå, at denne undersøgelse ikke forsøger at kortlægge, hvor stort eller lille et klimaudslip norske surfere efterlader sig i skyggen af deres rejse eller udstyrsforbrug. I stedet ønskes der gennem en kvalitativ analyse, at fokusere på surferenes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse. Dette sker ved at tage udgangspunkt i et lille udvalg af informanter, der

repræsenterer de norske surferes holdninger og handlinger. Til trods for at surfing og miljøproblematikken geografisk set eksisterer på verdensplan og idet at udforskning af fænomenet på verdensplan vil give et for stort og for unuanceret billede af forholdene, vil der i denne undersøgelse kun fokuseres på de norske forhold.

En anden aktuel afgræsning vedrører det teoretiske perspektiv, der anvendes i undersøgelsen. Psykologen Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans, benyttes her til at udvide forståelsen for informanternes individuelle og kognitive beslutninger. Sociologen Bourdieu (1995) benyttes som teoretisk referenceramme til at fortolke informanternes handlinger på et kulturelt og gruppemæssigt niveau og dernæst, hvordan dette kan påvirke habitus og selve individet. At vælge andre teoretiske perspektiver, vil selvsagt også kunne medføre andre fund.

1.3 Surfing - Historie & definition

Surfing har sin oprindelse fra de polynesiske indfødte, der har surfet i flere tusinde år (Finney & Houston, 1996; Warshaw, 2010) De første surfere var fiskere, der opdagede bølgerne som en effektiv metode til at komme ind til land med deres fangst på. Efterhånden udviklede det daglige arbejde sig til at være et tidsfordriv og denne ændring revolutionerede surfing fuldstændig (Finney & Houston, 1996). De første historiske oversigter over surfing fremkommer i slutningen af 1700-tallet, da Europæere og Polynesiere første gang fik kontakt på Tahiti (Buckley 2002). Her beskrev Kaptajn James Cook, hvordan de Tahitianske indfødte surfede bølgerne og hvordan surfing ikke blot fungerede som en aktivitet for de indfødte, men også blev betragtet som både rekreativt, såvel som relateret til religion og et system af den sociale klasse (Finney og Houston, 1996).

Surfing spredte hurtigt sine rødder og blev taget godt imod i resten af verden. Fra Hawaii blev surfing importeret til Australien og Californien i starten af 1900 tallet, men det var først i 1950 - 1960'erne at surfing blev virkeligt populært. Dette havde sammenhæng med tidens ungdomsoprør, hvor surfing blev et symbol på ungdommelighed, frihed og oprør (Langseth, 2012a). Det første verdensmesterskab i surfing blev afholdt i Sydney i 1964, og i den forbindelse blev den første internationale organisation, *International Surfing Federation (ISF)* oprettet. I 1976 overtog *International Surfing Association (ISA)* ISF's

rolle og anerkendes i dag af den *Internationale Olympiske Komité* som verdensstyrelsen for surfing. Som det fremgår af det historiske overblik, har surfingens således spredt sine rødder til stort set alle de lande i verden, der har en kystline med surfbølger, herunder Norge (Langseth, 2012a).

I regi af ISA, eksisterer der inden for surfing en lang række discipliner. Herunder padlesurfing, standup padlesurfing, windsurfing, kitesurfing, skimboarding, bodyboarding, kneeboarding, wakeboarding, etc. (Isasurf, 2017). Der vil i denne undersøgelse fokuseres alene på padlesurfing, idet det ifølge Warshaw (2003), er det de fleste forbinder med den oprindelige og originale surfstil. Denne form for surfing adskiller sig dermed fra andre grene inden for surfkulturen, idet surferen ved brug af sine arme, padler for at opnå tilstrækkelig drivkraft i vandet til at blive fanget af en medløbende bølge og ride på denne ind mod kysten (Warshaw, 2003). Eller som Ford & Brown (2006) definerer deres beskrivelse af fænomenet:

The core of surfing has always simply been the embodied, raw and immediate glide or slide along a wave of energy passing through water' (Ford & Brown, 2006, s. 149).

Indenfor surfing benyttes shortboard og longboard, da dette forekommer som værende den mest almindelige og udbredte type af surfboards for i det hele taget at kunne surfe. Men ligesom andre discipliner indenfor genren, kræves der udover udstyret også særlige betingelser for at udføre padlesurfing. Eks. kan vindretningen spille en rolle, for at skabe velfungerende surfbølger, men selve bølgerne er det eneste, der er nødvendigt for at padlesurfing kan fungere, i modsætning til eks. windsurfing og kitesurfing, hvor vinden er den primære fremdrift (Finney og Houston 1996). Betingelserne for mestringsoplevelse indenfor padlesurfing, foregår hvor bølgen begynder at bygge sig op og hvor surferen fanger en bølge lige før bølgen er ved at bryde og padler mod kysten. Dette afhænger selvsagt af surferens færdigheder og dedikation. Gode bølger til surfing findes mange steder og med det rigtige udstyr, egnet surfboard og våddragt efter forholdende, forekommer surfing således som et fænomen der kan dyrkes over hele verden (Finney og Houston 1996). Surfkulturen som vi kender det i dag, har i høj grad udviklet sig til et udviklende og moderne fænomen. Surfing er derfor ikke længere kun en livsstil, men er i stedet blevet til en hel industri, der har hæftet sig til den moderne kultur (Warshaw, 2003).

1.4 Klima & miljøbevidsthed

Klimaændringerne der foregår på jorden er ikke en nyhed. Jordens temperatur og klima har over de sidste millioner af år varieret betydeligt, men det er først indenfor det sidste århundrede, at drivhusgasser har fået jordens temperaturer til at stige. Klimaændringerne medfører ikke alene højere temperaturer, men også en øgning i ekstreme vejrforhold, stigning af havniveauet, etc. Da de nuværende ændringer primært er drevet af drivhusgasser, bør man i højere grad koncentrere sig om at ændre den menneskelige adfærd overfor miljøet. Men den menneskelige adfærd er det mindst forstået aspekt og den største hovedårsag til miljøproblemerne hvad angår klimaforandringer (Intergovernmental Panel on Climate Change, 2008).

I relation til den menneskelige adfærd overfor miljøet, er det nærliggende også at kaste et blik på, hvad der ligger til grund for at optræde miljøbevidst. En mulig definition på miljøbevidst adfærd kan finde sted med udgangspunkt i Sivek & Hungerford's (1989/1990) definition af begrebet *pro-environmental behavior*:

Pro-environmental behaviour is defined as an action by an individual or group that promotes or results in the sustainable use of natural resources (Sivek & Hungerford, 1989/1990, hentet fra Ramkissoon, Graham Smith, & Weiler, 2012, s. 553).

Man kan diskutere om oversættelsen af begrebet *pro-environmental behaviour* til miljøbevidst adfærd kan skabe forvirring ift. denne undersøgelse, men midlertidig bør dette ikke stjæle opmærksomheden fra begrebets egentlige betydning. Det vigtige er her at fokusere på hvad miljøbevidst adfærd indebærer, i relation til temaet om surfing og miljøbevidsthed. Ifølge Sivek & Hungerford's (1989/1990) definition, kommer miljøbevidsthed til udtryk gennem individets eller gruppens adfærd og intentioner om at handle miljøvenligt. Da surfing som nævnt kan forstås som en handling som mange mennesker på verdensplan benytter sig af og indebærer både rejseaktivitet og forbrug af surfudstyr, er denne adfærd i stor grad med til at påvirke miljøet. Derfor indgår surferenes holdninger til miljøbevidsthed i denne undersøgelse, idet det er interessant at undersøge hvorvidt surferenes bevidsthed om miljøet står i relation til de beslutninger de træffer og den adfærd de udviser overfor miljøet.

1.5 Tidligere forskning

I den akademiske forskning indenfor temaet om surfing og miljøbevidsthed, findes der et begrænset udvalg af surflitteratur og kun en lille del har et direkte fokus på de miljømæssige konsekvenser, livsstilen medfører. Forskning har vist hvordan fænomenet surfing i en miljøkontekst, er fyldt med både ideer, værdier og diskurser, som er med til at reflektere, konstruere, legitimere og ikke mindst udfordre samfundet (Boyle and Haynes, 2000, s. 111). Med afsæt i problemstillingen skitserer denne undersøgelse et konkret udvalg af både nationale og internationale artikler. Artiklernes indhold og fund viser tendenser inden for friluftslivet, herunder temaet om surfing og miljøbevidsthed, som kan inspirere til yderligere udforskning af de identificerede fænomener.

Dagens samfund er under konstant forandring og dette påvirker også friluftslivet¹, da fænomenet følger samfundsudviklingen, herunder tidens tendenser, øget turisme, teknikudvikling, kommercialisering, osv. (Bentsen, Andkjær & Ejbye-Ernst (2009). Flere friluftsforskere, herunder Breivik & Vaagbø (1998), beskriver en moderne udvikling af nye aktiviteter, der kræver nyt udstyr, nye aktivitetsformer, legitimeringer og målgrupper (Breivik & Vaagbø, 1998). Forskningen af væksten indenfor de nyere friluftaktiviteter, beskrives ifølge Odden (2008) som et markant træk ved de sidste 15 års udvikling inden for norsk friluftsliv. Her belyses begrebet moderne friluftsliv, der omfatter aktiviteter kendetegnet af ungdom, fart, spænding, risiko, individuel mestring og brug af specialudstyr. Dette er aktiviteter som frikørsel på ski og snowboard, terræncykling, kiting og også surfing, som et kendetegn der peger mod det senmoderne samfund. Odden (2008) hævder, at det moderne friluftsliv således er blevet genstand for en del forskning, men pga. de nyere fænomeners korte levetid i samfundet, er omfanget af forskningen begrænset (Odden, 2008).

I surfkulturen eksisterer der en selvopfattelse blandt surfere, der ofte er forbundet med en romantisk forestilling om en naturlig tilknytning til havet. Surferene fremstår i denne sammenhæng som ivrige miljøbevidste individer, der er engageret i at tage vare på miljøet. Ifølge Hill and Abbott (2009a) i *Representation, Identity, and Environmental Action among Florida Surfers*, viser forskningen at rejsevaner på tværs af kloden

Friluftslivet er karakteriseret som et kulturfænomen, en tradition og et vigtigt indslag i livsmønstret, især i de skandinaviske lande. Selve ordet er forbundet med noget enkelt og glædeligt, præget af egenverdi, frihed og spontan udfoldelse (Tordsson, 2014).¹

kombineret med et højt udstyrsforbrug blandt surfere, er blevet en stor del af den internationale surfoplevelse. Og dette medfører store udledninger af forurening på jorden. Som følge heraf påpeges det, at mange surfere i virkeligheden ikke er i stand til at opretholde en miljøvenlig livsstil (Hill and Abbott, 2009a). Det stiller surferene overfor et komplekst paradoks i forhold til miljøet. På den ene side ønsker surferene at opretholde surfkulturens miljøbestræbelser og på den anden side at opretholde en livsstil, der inkluderer at forfølge en passion for surfing verden rundt, køb af nyt surfudstyr, etc. Dette til trods for, at det finder sted på bekostning af miljøet.

Historisk set er surfing gennem tiderne blevet opfattet som en miljøbevidst handling. Men i denne udvikling af surfkulturen er der opstået visse kompleksiteter. I *Surfacing tension: Toward a political ecological critique of surfing representations*, beskriver Hill & Abbott (2009b), hvordan markedsføringen og den teknologiske udvikling indenfor surfindustrien forstyrrer det idylliske billede af surfing som en bæredygtig aktivitet og hvordan det har en betydelig indvirkning på miljøet. Menneskabte surfbølgeparker, surfrejser rundt om jorden og produktion af surfudstyr, fremhæver ikke kun komplikationerne surfkulturen har tilført miljøet, men også de kompleksiteter som alle mennesker står overfor som økologiske og bæredygtige aktører. Gennem forskning og ved hjælp af teori om politisk økologi belyses det modstridende forhold mellem repræsentationer af surfing og miljøet (Hill & Abbott, 2009b).

I denne sammenhæng har flere forsøgt at påvise og forklare hvad adfærden der udspiller sig hos surferene og for mennesker generelt skyldes. Her sætter den norske psykolog og økonom Per Esben Stoknes (2017), fokus på hvordan der indenfor det psykologiske miljøparadoks, som mennesker gennemgår, eksisterer en manglende sammenhæng mellem deres viden om miljøproblematikken og deres egentlige handlinger:

Det er det ultimate paradokset: Jo mer fakta vi har om global oppvarming, jo mer bestrides de samme faktaene. Det har ikke vært målt høyere andel av klimagassen CO2 i atmosfæren på mer enn 800 000 år, men likevel polariseres debatten, og lite skjer. Er det slik at mennesker har en hjerne som uunngåelig tenker kortsiktig - og hvordan kan vi kommunisere om klima på en slik måte at vi handler mer langsiktig i hverdag og politikk? (Stoknes, 2017).

Stoknes (2017) identificerer og beskriver 5 grundlæggende psykologiske barrierer, der forhindrer et ellers velvidende individ i at realisere miljømæssige tiltag. I tillæg præsenterer han strategier for hvordan global opvarmning kan takles på en måde, at det skaber både positive løsninger og meningsfulde handlinger. Dette sker gennem handlinger i dagligdagen og indenfor industrien og politikken, der alt i alt bidrager til begrænsningen af menneskers energiforbrug (Stoknes, 2017). Netop menneskers energikrævende forbrugsmønstre bliver behandlet i et studie fra 2007. Her påviser forskere, hvordan flere aktiviteter i friluftslivet generelt er energikrævende. *Vestlandsforskningsrapporten: Miljøbelastninger fra norsk fritidsforbrug – en kartlegging* (Hille, Aall & Klepp, 2007) belyser de miljømæssige aspekter ved nutidens energiforbrug ved forskellige aktiviteter:

Energibruk er valgt som indikator for miljøpåvirkning, fordi det er mulig å få frem data på denne typen miljøpåvirkning for de fleste kategorier av fritidsforbruk, og fordi dette er en god indikator for ressursbelastning mer generelt. (Hille, Aall og Klepp, 2007, s. 26).

Forskningen viser til, at det traditionelle friluftsliv, herunder fodturer, skiturer, badning, bærplukning, jagt, fiske, etc., fremstår som den aktivitet med det tredje højeste energiforbrug, kun overgået af ferierejser og besøg til familie og venner. Dette skyldes hovedsageligt, at meget af denne transport foregår med flytrafik (Hille, Aall & Klepp, 2007).

Et andet interessant studie der kan bidrage til undersøgelsen, er Williams (2002) studie, om surfere fra United Kingdom. Ifølge Williams (2002) opfatter 87 % af hendes informanter, som har deltaget i surfing i mere end seks år, miljøvenlighed som en vigtig del af surfing. Dette fremhæver videre graden af at surferenes miljømæssige samvittighed hænger sammen med den stigende deltagelse i fænomenet surfing. Men Williams (2002) forskning dykker ikke dybere ned i de specifikke implikationer der kendetegner surferenes miljøbevidsthed og som optræder som en vigtig del af surfkulturen. Dette medfører at Williams (2002) ikke identificerer surferenes adfærd, der ledsager denne bevidsthed (Williams, 2002).

1.6 Læsevejledning

Denne undersøgelse har i det indledende afsnit, redegjort for temaet og problematikken om surfing og miljøbevidsthed og den tilhørende problemstilling med underspørgsmål er blevet præsenteret. Efter en afgrænsning af temaet, er læseren blevet introduceret til selve interessen for fænomenet surfing. Herunder beskrivelsen af surfings historie og en definition af fænomenet, efterfulgt af beskrivelsen af klima og miljøbevidsthed og disses betydninger for undersøgelsen. Dernæst er tidligere forskning på området blevet belyst. I det følgende præsenteres det teoretiske afsnit, der vedrører undersøgelsens aktuelle teorigrundlag. Dette udgøres af Festinger's (1957) teori kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teori om social praksis. I ønsket om at opnå en dybdegående helhedsforståelse, vil det kvalitative forskningsinterview og deltagende observation, blive anvendt som metodisk tilnærmelse for undersøgelsen. Dernæst vil der blive argumenteret for udvælgelsen af surfere og redegjort for analysefremgangen, inden de etiske hensyn og en præsentation af informanterne finder sted. I analyseafsnittet følger en fortolkning af surferenes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse. I det afsluttende afsnit foretages en opsummerende konklusion på baggrund af undersøgelsens fund, efterfulgt af en række forslag til videre forskning indenfor temaet om surfing og miljøbevidsthed.

2. Teoretiske perspektiver

I det følgende vil undersøgelsens teoretiske forankringer og sammenhænge blive beskrevet. Der vil blive redegjort for det aktuelle teorigrundlag, som udgør undersøgelsens faglige platform. Det teoretiske grundlag vil bidrage til en udvidet forståelse for surferenes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse.

I den sammenhæng er det relevant at inddrage den amerikanske socialpsykolog, Leon Festinger's (1919 - 1989) anskuelse af menneskets kognitive beslutninger set gennem teorien om kognitiv dissonans (1957). Denne vedrører den ubehagelige kognitive tilstand individet oplever, når dets handling ikke stemmer overens med dets holdninger (Festinger, 1957). Festinger's (1957) teori er valgt i denne undersøgelse, da hans perspektiv kan benyttes til at forklare den mulige ambivalens, der kan opstå mellem surferenes holdninger og deres adfærd, når det gælder miljøbevidste handlinger i surfmiljøet. I undersøgelsen bliver der i tillæg gjort brug af den franske kultursociolog Pierre Bourdieu (1930 - 2002) og hans perspektiv på social praksis (Bourdieu, 1984). Bourdieus teori er blevet udvalgt på baggrund af en interesse i at udvide forståelsen for surferenes selvopfattelse og deres motivationen og drivkraft bag deres handlinger. Dette sker hovedsagelig ved at benytte Bourdieus (1995) teoretiske forståelse af praksis og mening. Han er tidligere set anvende teorien indenfor forskning i risikosport (Bourdieu, 1995).

Herunder følger indledningsvis en præsentation af Festinger's (1957) teoretiske dissonansperspektiv efterfulgt af Bourdieus (1984) sociale praksisbegreb. Begge teorier præsenteres i relation til temaet surfing og miljøbevidsthed.

2.1 Leon Festinger & kognitiv dissonans

Den amerikanske socialpsykolog Leon Festinger (1919 – 1989) var den første til at fremstille teorien om kognitiv dissonans. Overordnet handler Festinger's (1957) teori om, hvorledes uoverensstemmelsen mellem overbevisninger og adfærd vil medføre en ubehagelig psykologisk spænding. Konsekvensen heraf vil få folk til at ændre overbevisning, til at passe til deres faktiske adfærd, hellere end den anden vej rundt

(Festinger, 1957). Festinger (1957) var, udover at være ansvarlig for udviklingen af teorien om kognitiv dissonans, også ansvarlig for den sociale sammenlignings-teori. Denne undersøger hvordan folk vurderer deres egne meninger og ønsker, ved at sammenligne sig selv med andre og hvordan grupper på denne måde udøver pres på det enkelte individ, til at være i overensstemmelse med gruppens normer og mål. I tillæg gjorde Festinger (1950) vigtige bidrag i opdagelsen af den fysiske eller psykiske nærhed, der kan opstå mellem mennesker i dannelsen af de sociale bånd, samt flere andre bidrag til studiet af det sociale netværk (Festinger, Schachter, Back, 1950).

2.1.1 Kognitiv dissonans og konsonans

Mere detaljeret beskriver begreberne kognitiv dissonans og konsonans, relationerne mellem individets erkendelser der finder sted i meninger, overbevisninger, i viden om miljøet og i viden om egne handlinger og følelser. Festinger (1957) deler individets holdninger op i tre dele. Den affektive komponent (følelser og følelses indstilling til verden omkring en), den kognitive komponent (viden og antagelser) og adfærdskomponenten (handling). Opstår der uoverensstemmelse mellem de beskrevet komponenter, vil det medføre kognitiv dissonans. To meninger eller overbevisninger eller elementer af viden er således dissonante med hinanden, hvis de vel og mærke ikke passer sammen. Det vil sige, hvis de forskellige kognitioner (tanker) er i konflikt med hinanden. Dette vil få individet til at forsøge at ændre den eller de komponenter, som kan få en til at føle overensstemmelse igen. Opnår individet overensstemmelse mellem komponenterne, opstår der kognitiv konsonans, altså en balance mellem komponenterne, som ifølge Festinger (1957) er det individet stræber efter (Festinger, 1957). Begrebet kognitiv dissonans og konsonans beskriver således en personlig psykologisk ubehagelig og ustabil tilstand, som opstår når individets tanker og værdier ikke stemmer overens med dets handlinger, men i stedet medfører en dissonans, som individet har et indre behov for at reducere, for at opnå konsonans (Festinger, 1957).

Festinger (1957) benytter i den forbindelse et håndgribeligt eksempel til at forklare de to begreber, kognitiv dissonans og konsonans: Hvis en cigaretryger får information om at rygning medfører skadelige effekter, kan personen føle et ubehag når han ryger. Han kan dermed vælge at slutte med at ryge, for at opnå en overensstemmelse (konsonans) med hans viden grundet det faktum at rygning er skadeligt. Men cigaretrygeren kan også forsøge at benægte den viden han har om rygning (dissonans). At rygning ikke er farligt

for alle, at lige netop han ikke bliver syg af rygning, etc. Altså vil ubehaget rygeren har vedr. rygning opvejes af den gode følelse det er at ryge og ved fortsat at benægte eller afvise den viden der eksisterer på området (Festinger, 1957). Rygeren kan således have mange meninger, overbevisninger eller elementer af viden der er konsonante og i overensstemmelse med fortsat at ryge, men dissonansen vil aldrig ophøre (Festinger, Riecken, Schachter, 1957).

2.1.2 Det kognitive dilemma hos surferene

For at bruge et konkret eksempel i forhold til temaet om surfing og miljøbevidsthed, har en surfer to tanker. Surferen ved at surfing medfører et forbrug af rejser og surfudstyr, men ved samtidig også at forbruget bidrager til forurening der medvirker klimaændringer på jorden. Disse to tanker er dissonante med hinanden, da de går i konflikt med surferens positive opfattelse af sig selv. Ifølge Stoknes (2017) afstedkommer disse reducerende forsøg i en eller flere af følgende varianter (Stoknes, 2017). Surferen kan forsøge at ændre en eller flere af sine overbevisninger, meninger eller opførsler involveret i dissonansen. F.eks. ved at overbevise sig selv om at forbruget af surfudstyr ikke er af større betydning. Eller surferen kan søge efter grunde til at ændre opfattelser, der strider mod adfærden. Gennem bevidst/ubevidst søgen efter at opnå ny information, grunde eller overbevisning, vil det bidrage til at øge den eksisterende konsonans og reducere dissonansen (Stoknes, 2017). Eks. ved at tvivle på om klimaændringerne faktisk eksisterer, da dette vil bidrage til at tilfredsstille surferens egen samvittighed. Derudover kan surferen tilføje konsonans for at tilfredsstille sin egen positive selvopfattelse. Eks. gennem køb af bæredygtigt surfudstyr, eller gennem at udføre andre mindre tiltag som at sortere skrald og sige nej til plastikposer ved indkøb. Sidst kan surferen forsøge helt at fornægte, glemme eller reducere vigtigheden af disse erkendelser, der eksisterer i det dissonante forhold. Herunder at overbevise sig selv om, at der ikke eksisterer nogen forbindelse mellem surfing, surfudstyr og klimaændringer.

2.1.3 Kritik af Festinger's teori

Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans, blev modificeret under hans berømte feltstudie af gruppen, der forudsagde verdens ende (Festinger, Riecken, Schachter, 1957). Denne teori har været så vellykket i psykologisk socialpsykologi, at bare fire år før Festinger's død, hævder Jones (1985)

Forde de vigtigste forslag om dissonansteorien er blevet bekræftet med tilstrækkelig regelmæssighed, er der ikke meget at vinde fra yderligere forskning på dette område” (Jones, 1985, s. 57).

Grundlæggende for Festinger's (1957) teori er, at individets erkendelser mere eller mindre kortlægger virkeligheden og derfor hviler der et pres på individets individuelle overbevisninger, om også at være ensartet med virkeligheden, hvad enten det er fysisk, psykologisk eller sociologisk (Festinger 1957, s. 10-11). Dette har resulteret i at nogle forskere har spekuleret i, hvordan det kan være at enkeltpersoner eks. kan opretholde medlemskab i religiøse grupper, når de foretager forudsigelser, der forfalskes. I *When Profecy Fails* (1957) beskriver undersøgelsen gennem deltagerobservation, hvordan en gruppe der tror på UFO'er, forudsiger verdens ende. Dette medfører en unik mulighed for at teste en tro, som Festinger og hans team er sikre på vil blive forfalsket. De antager, at en klart forfalsket profeti vil frembringe en objektivt identificeret dissonansform, der vil motivere de øvrige i UFO gruppen til at øge deres engagement i deres overbevisninger og øge deres forsøg på at konvertere andre ind i deres profeti. Resultatet viser, at interessen for profetien i stedet bliver til en bekymring, med ubekræftet tro på en virkelighedssituation og derfor bliver der ikke vist nogen ægte interesse for religionens psykologi i sig selv. Teoriens akilleshæl viser sig derfor, idet den placeres i virkelige sammenhænge (Festinger, Riecken, Schachter, 1957).

Grundlæggende i Festinger's argumenter, er antagelsen om at dissonans altid søger konsonans, når det gælder menneskelig erkendelse og uenighed altid søger uenighed (Festinger, 1957). For at rette kritik mod denne argumentation, kan man tale for, at mennesker rutinemæssigt opbevarer modstridende meninger og uoverensstemmende synspunkter, på trods af de ting de tror på dybt og inderligt og værdsætter mest. Mennesker bliver hele tiden bombarderet af modstridende information og er tvunget til at tilpasse sig de kognitive ændringer, som de nye oplysninger medfører. Ifølge Stone (2000) finder nogle mennesker konsonans ved at forholde sig til kognitionen som er mindre modtagelig overfor at ændre sig, mens andre finder konsonans ved at neutralisere dissonansen, såsom at søge efter andre grunde der har lignende dissonante synspunkter. Indenfor den menneskelige erfaring, optræder dissonans som normen og konsonans som det unormale. Folk søger efter hvad de anser som værende det ideelle, hvad enten de er i uddannelse, i et ægteskab, i familielivet, i politik eller i denne forbindelse i en kultur. Formår de ikke at opnå deres ideal, rationaliserer de ved at være mindre ivrige efter at

deres valg lykkedes og mere i stand til i stedet at klare livets mange skuffelser (Stone, 2000).

Festinger (1957) teori om kognitiv dissonans og konsonans tilfører et spændende perspektiv på denne undersøgelse. Dette fordi Festinger (1957) fokuserer på de individuelle faktorerers betydninger og dermed bidrager til at udvide forståelsen for individets kognitive beslutninger (Festinger, 1957). Teorien kan kobles til temaet om surfing og miljøbevidsthed, idet den bidrager til at forklare dilemmaet, der kan opstå mellem surferenes personlige holdninger og deres adfærd, når det gælder miljøbevidste handlinger i surfmiljøet. Festinger's (1957) teoretiske perspektiver er ligesåvel anvendelige til at forstå kognitiv adfærd på et individuelt plan. I forståelsen af individets handlinger, er det vigtigt ikke kun at fokusere på det som styrer de indre og individuelle faktorer, men også at fokusere på hvordan individet er stærkt påvirket af de sociale rammer det omgives af. Argumentationen for dette beskrives herunder af Hargreaves (2011):

The focus is no longer on individuals' attitudes, behaviours and choices, but instead on how practices form, how they are reproduced, maintained, stabilized, challenged and ultimately killed-off; on how practices recruit practitioners to maintain and strengthen them through continued performance, and on how such practitioners may be encouraged to defect to more sustainable practices. (Hargreaves, 2011, s. 84)

Da behovet for denne undersøgelse også kræver et fokus på det sociale samspil mellem individet og kulturen det er en del af, inddrages Bourdieus perspektiver i denne undersøgelse. Dette fordi hans perspektiver viser til hvordan gruppestrukturen kan være med til at påvirke individets holdninger og handlinger. I tillæg fungerer Bourdieu (2004) som en teoretisk referenceramme til at opnå forståelse for individets praksis, gennem at studere relationen mellem habitus, felt og feltets kapitalformer (Bourdieu, 2004).

2.2 Pierre Bourdieu & social praksis

Med udgangspunkt i problemstillingen, er hensigten at afdække informanternes forhold til miljøbevidsthed, samt at forstå og fortolke deres tankegang og handlinger. Med afsæt i Bourdieus (1995) teoretiske perspektiver, kan der skabes forståelse for de forhold der udspiller sig blandt informanterne i kulturen og til at forstå deres handlinger. Dette fordi Bourdieu (1995) beskriver hvorledes individets handlinger og praksis, kan betragtes ud

fra individets udførte handlingers objektive strukturer. Videre kan Bourdieu (1995) bidrage med mulighed for både at undersøge informanterne som individuelle aktører, men også som aktører i en social sammenhæng (Bourdieu, 1995).

For at kunne forstå hvorledes praksis udspiller sig hos informanterne og for at analysere deres handlinger i surfmiljøet, benyttes Bourdieus praksisformel til denne undersøgelse: *((Kapital) (habitus)) + felt = praksis (Bourdieu, 1984, s. 101)*. For at forstå praksis, må man indledningsvis starte med at koncentrere sig om Bourdieus habitus-, felt- og kapitalbegreb. I relation til denne undersøgelse, sker dette ifølge Løland & Langseth (2017), gennem at studere selve forbindelsen mellem surfing som felt, former for kapital der eksisterer inden for feltet, og udviklingen af det surfspecifikke habitus (Løland & Langseth, 2017).

2.2.1 Surferenes habitus

Med udgangspunkt i individet forholder habitus sig til dets handlinger, situationen det befinder sig i og de kulturelle baggrunde. Alt dette er med til at naturligøre individets opfattelses-, forståelses- og handlingsgrundlag (Wilken, 2008). I Bourdieus sociale begrebsapparat beskrives habitus som handlingsrammer, for hvordan den enkelte aktør bærer kropslige erfaringer og erindringer med sig og for hvordan man skal handle i og opfatte verdenen. Gennem opvækst og sociale miljøer præges habitus og giver ophav til vaner og dispositioner, der er med til at bestemme, hvad vi drømmer om og ønsker at opnå (Bourdieu, 1995). Bourdieu (2008) beskriver habitus som indbefattet af varige dispositioner, ofte forstået som livsvarige, men omtaler også habitus som værende langsomt, men foranderligt. Forandringen der finder sted i habitus, sker derfor hverken hurtigt eller uproblematisk men *kan* ske. Ifølge Bourdieu (2008) er denne forandring i habitus sammenholdt med forandringen i individets ydre omgivelser (Wilken, 2008). Det centrale er her, at når der i undersøgelsen tages udgangspunkt i surferene i en miljøkontekst, kan de tilegne sig nye og måske mere miljøvenlige vaner og tilpasse sig nye og andre sociale omgivelser.

Bourdieu fremhæver habitus som et kulturgreb, der understreger de dynamiske relationer der finder sted på et individuelt og socialt plan. Individuelt fordi at alle mennesker har en unik og personlig historie. Socialt, fordi habitus kan opstå i fællesskabet, hvor en fælles forståelse vil præge miljøet. Det kollektive danner igen rammen for det individuelle og

gør det forståeligt og forventet i bestemte sociale sammenhænge. Habitus fungerer som et bindeled mellem den sociale struktur og surferenes individuelle smags og livsstilspræferencer. Idet at surferenes individuelle habitus formes gennem socialiseringen med surffeltet, vil surferene indtage feltets værdier og holdninger og opnå habitusser der ligner hinanden. Feltet i surfing bliver dermed synonymt med hvordan surferene i surffeltet opfører sig, tænker og handler (Løland & Langseth, 2017).

De praktiske logikker, der opretholder surfing, er indlejret i kroppen i form af habitus. Surferenes socialt konstruerede habitus vil pege i retningen af det at surfe. Eks. vil valg af surfboards, surfsted, surfstil, etc. været baseret på baggrund af de praktiske kompetencer, der allerede er inkorporeret i kroppen og finder sted uden at der videre bliver stilt spørgsmålstejn til de principper der styrer kompetencerne. Oversat til praksis, vil de surfere der konsumerer surfboards, købe hvad de har råd til for at opretholde surfingen og derved kunne opretholde deres surfoplevelser. For at bruge Bourdieus termer, demonstrerer disse et *feel for the game* (Ford & Brown, 2006).

2.2.2 Surffeltet

Bourdieu definerer samfundet som det sociale rum og indenfor dette rum findes der forskellige sociale felt. Her optræder individet i det sociale rum og i givne felt og beskrives som aktører. Hvor Bourdieus *habitus* begreb beskriver baggrunden og rammerne for aktørernes praksis, beskriver *felt*-begrebet, de sociale arenaer som praksis udspiller sig indenfor. Feltbegrebet kan altså anvendes som et analytisk og systematiseret redskab til at studere den sociale praksis, der udspiller sig hos surferene (Wilken, 2008).

Ifølge Bourdieu udspiller der sig indenfor feltet en række sociale magtkampe om indflydelse og kapital blandt aktørerne. Her slås aktørerne over symbolske eller materielle interesser. Disse magtkampe handler om hvad som er rigtig og forkert fremtoning og hvilke handlinger som anerkendes som værdifulde for feltet. Begrebet felt kan derfor også forstås, som en arena hvor der foregår sociale magtkampe. En arena hvor feltet er relationelt og er hierarkisk opbygget indenfor et større socialt system og hvor der står noget på spil som er værd at kæmpe for. Agenterne er altid bundet af deres habitus i magtkampen og dette har betydning for hvilken omvekslingsmuligheder de kan foretage (Wilken, 2008).

Bourdieu (2009) ser på feltet og de magtkampe som foregår i feltet, som et spil hvor der kæmpes om en belønning eller præmie og hvor der investeres på samme måde som man ser det i almindelige spil (Bourdieu & Wacquant, 2009). For at feltet skal kunne fungere, er feltet afhængig af aktører som er klar til at *spille spillet*. Dette involverer fordele og goder, som kun opnås gennem aktørernes position, som igen er bestemt af hvor meget de besidder af forskellig kapital (Bourdieu, 2002). Videre er det som giver status og magt i et felt, ikke nødvendigvis accepteret i et andet felt. I tillæg må aktørerne glemme at der spilles et spil og i stedet se på reglerne i spillet som en naturlig del af feltet (Bourdieu, 1990). Indenfor feltet eksisterer der en varierende grad af afhængighed og autonomi fra andre felter. Men for at være defineret som et felt, skal alle aktører have en identificerbar form og funktion, eller som Bourdieu (1993) fremhæver:

In order for field to function, there have to be stakes and people prepared to play the game, endowed with the habitus that implies knowledge and recognition of the immanent laws of the field, the stakes, and so on' (Bourdieu, 1993, s. 72).

For at feltet kan fungere, må feltet altså defineres ud fra nogle helt grundlæggende regler og aktørerne må forstå og anerkende spillereglerne og det som spilles om. Udover regler indeholder surffeltet også strukturer, viden, praksis og ikke mindst mennesker, idet det er sammen med og gennem andre mennesker, at viden om surfing og den praktiske del af surfing bliver sammenbragt, udlevet, tilført værdi, og videreført til andre mennesker og videre former den praktiske logik, der dikterer surfing i surffeltet (Ford & Brown, 2006).

Bourdieu (1990) omtaler feltets regler som feltets doxa. Begrebet doxa beskrives som alt det der tages for givet i feltet. Doxa er det selvindlysende, det udtalte og de indiskutable præmisser og sandheder, som agenterne handler i forhold til og som gør kampen i feltet meningsfyldt (Bourdieu, 1990). Man kan derfor antyde, at undersøgelsen af et felts doxa involverer en undersøgelse af de sandheder der eksisterer i feltet. Dette omfatter både det som faktisk siges og især det, som ikke siges. Doxa er kun indiskutabelt indenfor et felt og står man udenfor feltet kan man problematisere og diskutere feltets struktur og præmisser så meget man vil. Doxa er altså den grundlæggende sandhed som den sociale orden i feltet bygger på og et resultat af magtspillet om, hvad der skal være sandheden i feltet. Doxa angiver, hvad der er værd at kæmpe om (Wilken, 2008). Men doxa betyder

ikke, at der ikke eksisterer uenighed indenfor feltet, idet det er defineret som en kamparena. Eller som Bourdieu (1984) selv beskriver det, er doxa:

Strukturen i feltet (...) en tilstand af magtrelationer mellem de agenter eller institutioner, der er involveret i kampen (...) Denne struktur, som styrer de strategier, der har til formål at transformere den, er altid på spil. Den kamp som finder sted i feltet, handler om monopol på den legitime vold (...), som karakteriserer det pågældende felt, og som ultimativt bestemmer bevarelsen eller omstyrtelsen af strukturen i distributionen af den specifikke kapital (Bourdieu, 1984, s. 73).

Altså vil de aktører der accepterer feltets spilleregler, være en del af magtkampen. På denne måde findes der legitime og illegitime måder at kæmpe på i feltet og doxa vil her fungere som en eksklusionsmekanisme overfor de aktører, der ikke anerkender og accepterer feltets udtalte regler. Doxa styrer således de positionsmuligheder en aktør har, de beslutninger de kan træffe, de meninger de har og den måde de kan tænke om sig selv og andre på. Doxa giver derfor aktøren både muligheder og begrænsninger for succes i feltet (Wilken, 2008).

2.2.3 Kapital

Kapitalbegrebet er en vigtig brik, i forståelsen af Bourdieus teoretiske syn på surferenes sociale liv. Bourdieu (1986) hævder at alt socialt samarbejde handler om at akkumulere mest mulig kapital (Bourdieu, 1986). Denne bruges videre i investeringen til at opnå yderligere kapital, da dette giver magt til individet som en ressource til at opnå fordele i det sociale liv. Den ulige magtfordeling der eksisterer mellem individer og grupper i samfundet, danner dermed grundlag for dominans og herredømme (Aakvaag, 2008). Bourdieu omtaler flere former for kapital: Økonomisk kapital der giver adgang til penge og materiel rigdom. Social kapital er det sociale netværk, familie relationer, etc. Kulturel kapital oparbejdes gennem opvækst og uddannelse og skaber kompetencer for individet. Endeligt beskriver Bourdieu den symbolske kapital, som evnen til at udnytte de andre kapitalformer og som indebærer kundskaber, sprog og regler for social opførsel (Wilken, 2008).

De forskellige værdier som står på spil i surferenes felt, er det vi karakteriserer som symbolsk kapital. Denne kendetegnes af Bourdieu (1999) som handlinger, eller værdier, som er anerkendt som betydningsfulde for feltets medlemmer. Den symbolske

kapitalform er altid afhængig af feltet og feltets medlemmers anderkendelse af kapitalformen som værdifuld (Bourdieu, 1999). Når man eks. surfer en stor bølge og dette skal kunne tilføre værdi og mening til det enkelte individ, er man derfor afhængig af et felt, hvor andre ligesindede anderkender ens handling som værdifulde (Langseth, 2012b). Set af lyset af undersøgelsen, fungerer Bourdieus kapitalbegreb som en måde for surferene at opnå fordele på. I tillæg afhænger de forskellige surferes positioner i surf miljøet af deres respektive mængde af oparbejdet kapital, type kapital og sammensætningen af deres kapital (Bourdieu, 1995). Kapitalfordeling der udspiller sig blandt surferene, foregår således dagligt, i mange forskellige roller, felt og på samme tid (Wilken, 2008).

2.2.4 Praksisformelen overført til surfing

For at opsummere Bourdieus perspektiv på praksisformelen, anvender Bourdieu det sociale spil mellem mennesker til at vise hvordan individets adfærd i forskellige situationer (praksis) er styret af en bestemt logik. Her opfatter Bourdieu ikke individet som rationel handlende, men som en del af et produkt af en social og historisk kontekst (habitus), hvor valg og handlinger styres af dets baggrund og opvækst. Ifølge Bourdieu betragtes samfundet ikke som en enhed, men bestående af flere mindre sociale rum (felt). Her hersker der et strukturelt hierarki, hvor der handles ud fra bestemte værdier og normer og hvor der foregår en kamp imellem aktørerne om ressourcer og magt. Videre forsøger den enkelte aktør at benytte de ressourcer og egenskaber det er i besiddelse af (kapital), for at opnå status, magt og en højere position indenfor det enkelte felt (Bourdieu, 1984).

Ifølge Ford & Brown (2006) kan Bourdieus perspektiver kobles til et hvilken som helst menneskeskabt felt, men giver mest mening i relation til det aktivitetsfelt, hvor det skaber værdigrundlag og status for individet. Herunder surfing som felt. Da hele omdrejningspunktet for surfing er at surfe på bølgerne, sammenholdt med have en æstetisk sans for forbindelse til havet, involverer habitus eller livsstilen ved at surfe, strukturer for adfærd og forbrug, som faciliterer og vedligeholder nydelsen af at surfe kvalitetsbølger. Surfingens praksis drejer sig derfor om, at opbygge surffærdigheder, kundskab, etc. som er betingende for kroppen på måder som har en social, kulturel, og økonomisk omsætningsværdi, i forhold til de surfer der deler interessen for praksis. Således er surfing som praksis, kropslig forankring og værdigrundlag, kun meningsfuldt hos surferene i forhold til hinanden og til surfkulturen (Ford and Brown, 2006).

2.2.5 Kritik af Bourdieus sociale praksisteori

I kritikken af Bourdieus teoretiske apparat, fokuseres der på hvorvidt det lykkedes for Bourdieu at frigøre sig fra den strenge strukturalisme, hvor der ikke er plads til handlende individer. De strukturalistiske elementer i Bourdieus teori, foregiver at være langt mere veludviklet og fylder mere end i de konstruktivistiske. Fokuseringen på Bourdieus analyser hviler på reproduktionen af samfundets og dermed også et felts magtstrukturer, men ikke på selve produktionen af disse strukturer og det symbolske system. Bourdieu kritiseres derfor, for ikke at komme ud over de teoretiske yderligheder med objektivismen på den ene side og subjektivismen på den anden (Järvinen, 2007, s. 80). I tillæg fokuserer Bourdieus begreber skarpt på magt og reproduktion og mindre skarpt på modmagt og forandring, hvilket betyder, at han kan kritiseres for at være en slags struktur-chauvinist, hvor man trækker det makrosociale rum nedover hovedet på de individer, der skal undersøges (Järvinen, 2007, s. 364).

Det står hos Bourdieu uklart, hvordan de objektive sociale strukturer, der former mennesker som individuelle individer, bliver produceret og hvordan de skal kunne forandres, hvis de eksisterer udenfor den menneskelige bevidsthed og vilje (Järvinen, 2007, s. 363). Dermed rettes der endnu en kritik mod Bourdieu, idet hans teorier kan opfattes som værende deterministiske (bestemmende), når det gælder individets muligheder for at påvirke strukturerne og dermed skabe forandring og nye handlingsmuligheder.

Bourdieu lægger stor vægt på habitusbegrebet og begrebet bliver selve bindeleddet imellem individernes objektive positioner og deres positioneringer. Idet habitus har til hensigt at forbinde struktur, aktør, krop og subjekt, trækker Bourdieu habitusbegrebet i retning af det strukturalistiske, hvorved aktør/subjekt-aspektet til dels bliver hængende i et teoretisk tomrum. I Bourdieus egne analyser opfattes strukturerne udelukkende som at påvirke agenterne, mens påvirkningerne aldrig synes at bevæge sig den modsatte vej (Järvinen, 2007, s. 363).

2.3 Teoriernes sammenhæng

Bourdieu's sociologiske arbejde bygger på en ontologisk² antagelse om, at der findes en objektiv virkelighed der eksisterer uafhængigt af den enkeltes bevidsthed (Bourdieu & Wacquant, 2009). Her understreger Bourdieu vigtigheden i at undersøge hvordan virkeligheden opfattes hos det enkelte individ og bygger dermed bro mellem objektivismen og subjektivismen. Mens objektivismen er interesseret i de objektive kendsgerninger, der skaber grundlaget for agenternes liv, uafhængigt af hvordan de selv forstår det, interesserer subjektivismen sig for agenternes egen forståelse af deres liv og dermed også deres handlinger. For at forstå den sociale adfærd og hvorfor mennesker handler som de gør, må man derfor se på både det objektive og det subjektive i individet (Wilken, 2008).

Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans kan i denne sammenhæng bidrage til at forklare surferenes subjektive adfærd, fordi teorien belyser individets subjektive opfattelse af virkeligheden. Idet teorien undersøger individets oplevelse af disharmoni mellem sine holdninger og handlinger, oplever individet en kognitiv uoverensstemmelse mellem overbevisning og adfærd. Dette udløser en ubehagelig psykologisk spænding. Som et resultat heraf reagerer individet ved at skabe harmoni gennem at tilfredsstille sin egen opfattelse. Herved ændres overbevisningen til at passe til den faktisk adfærd, hellere end den anden vej rundt (Festinger, 1957).

Således forgriber surferenes adfærd sig på de mentale processer, som er med til at retfærdiggøre deres valg. De kognitive mekanismer vil konstant producere vurderinger af muligheder for surferene, som vil kunne retfærdiggøre en allerede truffen handling. Dermed tilpasses adfærden, med tanke på at tilfredsstille surfernes egne personlige værdier. Denne selvjustering kan være vedholdende, idet accepteringen af en god begrundelse, kan bruges igen og igen, når lignende beslutningsproblemer opstår (Festinger, 1957).

² *Ontologi er det filosofiske studie af hvad som mest grundlæggende set findes. Ontologi er en central del af metafysik og dækker dermed over hvad der ligger til grund for virkeligheden (Store Norske Leksikon, 2018).*

Det subjektive perspektiv ses også hos Bourdieu (2009), der benytter individets subjektive opfattelser, som en analytisk tilgang til at forstå det sociale aspekt. Bourdieu (2009) mener, at der eksisterer en overensstemmelse mellem de sociale og mentale strukturer. Her nævnes specielt, ligesom det antydes i Festinger's (1957) teori, at når mennesker forklarer, hvorfor de handler som det gør, så efterrationaliserer og legitimerer de samtidigt deres handlinger. Men hvad mennesker siger, reflekterer sjældent hvad de gør. I stedet reflekterer det deres forståelse filtreret gennem habitus (Bourdieu & Wacquant, 2009).

Handlinger er altså drevet af en praktisk sans for hvordan man agerer og handler i bestemte sammenhænge. Eks. hvordan man omgås andre mennesker, hvordan man optræder miljøbevidst, etc. Denne praktiske sans rummer de objektive strukturer, uden at agenterne er bevidste omkring det. Dette skyldes at de objektive strukturer er baseret på de undervurderede magtrelationer der eksisterer i feltet. For at nå frem til en forståelse af den praktiske sans, som styrer agenternes handlinger, må forskeren derfor først skabe en forståelse af de objektive betingelser for produktionen af socialt liv, for dernæst at bryde med denne objektive forståelse, ved at inddrage agenternes subjektive forståelse af deres handlinger. Når forskere har opnået det, må han igen bryde med denne fortolkning. Dette fordi agenternes forståelse af deres handlinger, ikke forklarer hvorfor de gør som de gør, men i stedet forklarer hvordan de forstår det de gør (Wilken, 2008).

3. Metode

I dette afsnit beskrives undersøgelsens brug af kvalitativ metode. Herunder det kvalitative forskningsinterview og deltagende observation. Dernæst beskrives udvælgelsen af surfere, selve analysefremgangen og de etiske hensyn. Afslutningsvis bliver der gjort en præsentation af informanterne for undersøgelsen.

3.1 Kvalitativ metode

For at give et grundlæggende indblik i fænomenerne, surfing og miljøbevidsthed og for at besvare problemformuleringen, er der blevet anvendt en kvalitativ tilgang til denne undersøgelse. Metoden benyttes for netop at opnå en dybere forståelse og indsigt i surferenes tanker og oplevelser vedrørende miljøbevidsthed og adfærd, gennem at benytte det kvalitative forskningsinterview og deltagende observation som metode. Den kvalitative tilnærmelse er valgt, fordi der tidligere er indsamlet en del kvantitative data gennem en lignende undersøgelse (Vyff, 2016) og derfor er hensigten at supplere disse resultater med et mere dybdegående perspektiv. Derudover benyttes den kvalitative metode, fordi den er velegnet til at beskrive fænomener i deres kontekst og derigennem levere en fortolkning der giver en øget forståelse af fænomenet (Justensen og Mik-Meyer, 2010). I tillæg udmærker metoden sig ved at fremskaffe dybdekundskab og give en helhedsforståelse gennem få enheder, samt til at forstå baggrunden for enkeltindviders holdninger og besvare spørgsmål som hvorfor og hvordan (Grønmo, 2016).

Brinkmann og Tanggaard (2010) hævder at kvalitativ forskning må vurderes ud fra kriterier, der anerkender forskningens mål og ambitioner. Kvale (1997) beskriver på lignende vis undersøgelses validitet, som et spørgsmål om at vurdere hvorvidt de anvendte metoder måler det der er hensigten (Kvale, 1997). Idet målet er at gøre undersøgelsen så pålidelig og troværdig som mulig, vil de anvendte metoder herunder blive vurderet i lyset af undersøgelsens problemformulering.

Problemformuleringens hovedspørgsmål var: *Hvordan forholder norske surfere sig til miljø og forurening?* Formuleringen lagde op til et åbent forskningsdesign, idet at den blev udfærdiget med afsat metoderne interview og deltagerobservation. Metoderne oplevedes anvendelige til at besvare problemformuleringen og som bedst egnet til

undersøgelsens formål, fordi den indsamlede empiri resulterede i et stort antal temaer med varierende grad af relevans, vurderet ud fra problemformuleringen og empiriens overordnede mening. Dette kan skyldes at informanterne viste en høj grad af åbenhed og nysgerrighed og reflekterede over temaet om surfing og miljøbevidsthed. Videre skete indsamlingen af empirien indenfor en velkendt subkultur. Det gjorde adgangen til informanter og informationer lettere. Dog forholder Glesne & Peshkin (1992) sig kritisk til forskning inden for egen kultur, idet man risikerer at bringe egne værdier og forståelser ind i projektet, fordi der gennem studier af velkendte miljøer, kan skabes forventninger til indsamlingen af empirien (Glesne & Peshkin,1992).

Set fra et metodisk perspektiv, kan man antage at de anvendte dataindsamlingsmetoder for undersøgelsen har medført bestemte resultater. Havde andre metoder været benyttet, er det ikke selvsagt at samme resultater vil være kommet frem. Dette skyldes, at de samfundsvidenskabelige fænomener som dem der forskes i denne undersøgelse, ikke eksisterer på samme håndfaste måde som materielle fænomener i naturvidenskaben. I tillæg er det så godt som umuligt, at måle et fænomen som surfing og miljøbevidsthed på samme tid og under præcis samme vilkår i forbindelse med en supplerende forskning. Alene variationen af tid og omstændigheder, kan legitimere forskellige udfald med brugen af forskellige metoder. Et eksempel på dette er informanternes holdninger, der hurtigt kan ændre sig og være inkonsistent med deres adfærd et øjeblik efter, fordi deres faktiske adfærd kan være påvirket af meget andet end blot deres holdninger. Selvom det interessante her er, at holdninger oftest afspejler den faktiske adfærd, er denne adfærd ikke det endelige kriterium for informanternes holdninger. Og omvendt er eks. interviewet kun en af flere måder hvorpå informanterne kan udtrykke sig (Jensen, 1991).

Den kvalitative metode kritiseres i mange samfundsvidenskabelige sammenhænge, for at savne objektivitet, specielt set i forhold til den menneskelige interaktion i både interviews og deltagende observation. Her kan forskeren ubevidst påvirke det observerede i en bestemt retning og forskerens forforståelse kan igen påvirke resultatet. Forskeren vil således altid være påvirket af fordomme og have vanskeligt ved at fri sig fra sine subjektive holdninger. Ifølge Kvale (1997) vil man med de mange opfattelser der eksisterer af objektivitet, ikke entydigt kunne karakterisere metoden som enten objektiv eller subjektiv. I stedet mener han, at viden der produceres gennem eks.

interviewinteraktionen, må diskuteres med hensyn til de forskellige opfattelser af objektivitet og emnet for den konkrete undersøgelse (Kvale, 1997 s. 72).

Denne undersøgelses empiri består af kvalitative interviews og deltagende observationer af surfere på Unstad, Lofoten. I det følgende, vil der blive reflekteret over undersøgelsens metoder og dets videnskabelige kvalitet. Først med fokus på interviewene, dernæst på deltagende observation.

3.2 Kvalitativt forskningsinterview

For at skabe en større forståelse for informanternes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og de kulturelle faktorer der kan påvirke disse, har det været hensigten at opnå indsigt i surfkulturen, hvad angår informanternes erfaringer, holdninger og handlinger. Derfor har det været nødvendigt at gå i dybden med temaet, med en kvalitativ tilgang og anvende det kvalitative forskningsinterview som metode. For lettere at holde overblik gennem hele forskningsprocessen, er Kvale's (1997) syv trins guide til interviewundersøgelse blevet anvendt: Tematisering, design, interview, transskribering, analyse, verificering, rapportering (Kvale, 1997, s. 95). Syv trins guiden har bidraget til at komme lettere gennem forskningsprocessen og til at fastholde de oprindelige visioner hele vejen gennem undersøgelsen. Lige fra de første ideer til den færdige aflevering. Gennem en fremadskridende proces har syv trins guiden hjulpet til, at give den åbne og fleksible interviewundersøgelse en vis struktur (Kvale, 1997).

Den kvalitative tilnærmelse er blevet brugt for at kunne forstå baggrunden for enkeltindviders holdninger og besvare spørgsmål som *hvorfor* og *hvordan* (Grønmo, 2016). Kvale (1997) beskriver i den forbindelse metodens hovedsagelige formål.

Et intervju har som mål å innhente beskrivelser av den intervjuedes livsverden, med henblikk på fortolkning av de beskrevne fenomenene (Kvale, 1997, s. 21).

I tillæg har metoden bidraget til at undersøge informanternes oplevelser i relation til temaet, fordi man gennem samtaler lærer andre mennesker at kende, får noget at vide om deres oplevelser, følelser og håb om den verden de lever i (Kvale, 1997). At gennemføre interviews på baggrund af kvalitativ metode er for min del, en ny men interessant måde

at indsamle data på. Metoden kræver både øvelse, engagement, tilstedeværelse og refleksion på området. Der er blevet anvendt semistruktureret interviews til dataindsamlingen, på baggrund af et ønske om at forstå hvordan opfattelsen af miljøbevidsthed afspejler sig i informanternes hverdag og for at kunne favne deres selvopfattelser og holdninger. Fokus har hele tiden været på at skabe et fordomsfrit og trykt rum, hvor informanterne frit kunne fortælle om deres hverdag, oplevelser, meninger og holdninger, uden at det blev hæmmet eller styret i en bestemt retning (Justensen & Mik-Meyer, 2010).

Forskningsinterviewet har til hensigt at få forskeren til at forstå hellere end at forklare sociale fænomener og dermed fokusere på aktørernes egne perspektiver og beskrivelser af feltet, som de oplever og forstår det. Kort fortalt at forstå virkeligheden som aktørerne opfatter den. Således placerer det aktørernes livsverden helt centralt i analysen og det får direkte konsekvenser for selve gennemførelsen af interviews. Som interviewer har det derfor været vigtigt at sikre, at informanterne har fået mulighed for at beskrive den virkelighed der omgiver dem så detaljeret og nøjagtigt som muligt, uden at glide over i forklaringer og udredninger om feltet. Der er undervejs blevet stillet forholdsvis åbne spørgsmål og informanterne har fået plads til at reflektere og tænke, med henblik at opnå fyldestgørende beskrivelser og med tanke på efterfølgende analysering af informanternes livsverden (Justensen og Mik-Meyer, 2010).

Forud for interviewene er informanterne blevet præsenteret for min egen baggrund som surfer. Hensigten har været at skabe en tillidsramme overfor deres tanker og holdninger og for at de frit kunne bruge både udtryk og termer. På denne måde risikerer man dog at gå på kompromis med validiteten, idet informanterne kan tilbageholde svar eller vinkle informationerne på en måde, de tror jeg ønsker at høre dem. På den anden side har det haft sine fordele at studere et felt, som er vældig genkendeligt. I kraft af undersøgelsens involvering i surfkulturen, kan den store mængde af implicit viden, anvendes og inddrages i fortolkningen. Denne viden sparer en for en masse tid, som en udefrakommende forsker muligvis ville have haft vanskeligt ved at tilegne sig indenfor undersøgelsens tidsramme.

Udgangspunktet for undersøgelsen har fra starten af været, at bruge et mindre antal informanter for at kunne gå i dybden med deres individuelle og subjektive holdninger og sammenholde dette med deres handlinger. Det er i den forbindelse en almindelig kritik af interviewundersøgelser, at resultaterne ikke kan generaliseres, fordi et mindre antal informanter vil medføre at undersøgelsens generaliserbarhed er svært begrænset (Kvale, 1997). Men ifølge Kvale (1997) er:

[...] et paradoksalt svar for psykologiens historie, at hvis en undersøgelse har til formål at skaffe generel viden, så skal man koncentrere sig om nogle få intensive casestudier (Kvale, 1997, s. 109).

Interviewforskning indeholder således nogle store udfordringer hvad angår validitet. Her kan interviewforskning opfattes idealistisk og ligefrem ignorere den menneskelige erfaring og adfærd i den sociale og materielle verden. Derudover kan metoden fremstå som immobil, idet interviewpersonen sidder stille og taler og fokus hviler på tanker og oplevelser fremfor handling. Interviewet kan derudover ses som værende verbaliserende, da verbale interaktion og transskription favoriseres og helt tilsidesætter interviewets kropslighed (Kvale, 1997).

Undervejs i processen er der forsøgt at undgå Kvale's (1997) problematikker og i stedet er fokus holdt på ikke at bruge kvalitativt interview alene. Dette fordi Kvale (1997) pointerer, at ved at kombinere kvalitative interviews med eks. deltagende observation, opnås en mere omfattende forståelse for kulturelle situationer. I tillæg vil en kombination af metoderne åbne op for muligheden for at undersøge forholdet mellem en bestemt adfærd og dens kontekst og forstå logikken i forholdet mellem individ og situation. Med andre ord vil kombinationen af metoderne medføre en bedre opfattelse af fænomenerne surfing og miljø og udvide forståelsen med et situeret indblik i informanternes verden (Kvale, 1997, s. 284).

3.2.1 Interviewguide

Forud for interviewene blev en interviewguide (se vedlæg 3) udarbejdet med henblik på at finde frem til kernen af informanternes holdninger og meninger, hvad angår selvopfattelse, holdninger og handlinger. Dette har fungeret som en ledetråd gennem selve interviewet og som et redskab til at forberede sig både fagligt og mentalt i mødet med informanterne. Interviewguiden er blevet opdelt i overordnede temaer, for at

overskueligøre interviewet for min egen del, men også for informanterne. Dette er gjort for at gøre interviewet håndterbart og for at afdække de tænkte temaer i en bevidst udført rækkefølge.

Med udgangspunkt i interviewguiden, har spørgsmålene undervejs udviklet sig i samtalen og denne har fulgt de svar, informanterne har givet. Selve interviewguiden blev formuleret efter at opnå informanternes holdninger og ikke mindst skabe en dynamisk og positiv interaktion. Derudover havde spørgsmålene til formål at skabe et trygt, men effektivt og indholdsrigt interview (Kvale, 1997). I dette møde med informanterne, er fænomenerne surfing og miljøbevidsthed blevet undersøgt og gennem samtalen er der opnået en større forståelse for disse (Dalland, 2012). De seks interviews er sideløbende blevet suppleret af deltagerobservationer. Formålet har været at opnå yderligere information om informanternes holdninger og handlinger indenfor temaet surfing og miljøbevidsthed.

3.2.2 Transskribering

Brinkmann og Tanggaard (2012) hævder at transskribering består af to forskellige sproglige medier. Det talte og det skrevne. Men når spørgsmål og svar bliver til tekst, mister man noget af den samlede oplevelse. I det man overfører den levende, mundtlige interaktion til skrift, fryser man noget fast som er både dynamisk og kontekstuel. Eks. er nuancerne i en stemme og talesproget, en strøm hvor vi ofte bruger ufuldstændige sætninger og vender tilbage til tidligere sætninger. Eller mimikken i ansigtet og kroppens sprog, lader sig heller ikke transskribere uden komplikationer (Dalland, 2012). Jeg har af samme årsag forsøgt at holde transskriberingen så enkel som muligt og prioriteret et læsevenligt sprog.

Fyldeord og korte pauser er udeladt, da det vurderes ikke at have stor betydning for det samlede meningsindhold. Transskriberingen er skrevet på dansk, da det er vurderet at den danske oversættelse ikke vil have den store indvirkning på selve betydningsindholdet. Ligesåvel er inddragede citater i undersøgelsen transskriberet på dansk og fastholder uanset informanternes formuleringer. Undervejs er grammatiske regler i teksten forsøgt opretholdt, men mest af alt er der blevet lagt mest vægt på at opfange informanternes egne besvarelser og disses betydninger (Kvale, 1997).

Forud for undersøgelsen er der udført et pilotinterview for at komme de mest åbenbare faldgruber i forkøbet. Til trods for denne foranstaltning, bliver man alligevel overrasket over interviewenes udfald. Under transskriberingen måtte man konstatere, at de første interviews har været præget af ivrighed og informanter har ikke altid fået tid til at svare på spørgsmålene. Dette fordi et komplekst spørgsmål medfører tænkepause for at kunne give et grundigt svar. Dette blev dog forsøgt udbedret i de efterfølgende interviews. I eftertiden kunne spørgsmålene fra interviewguiden muligvis også have været mere direkte og til og med været udformet anderledes, for endnu bedre at kunne opfange selve essensen af informanternes holdninger.

3.3 Deltagende observation

Deltagerobservation beskrives ifølge Justensen og Mik-Meyer (2010) som en metode, der giver mulighed for at få indblik i konteksten gennem en insiderviden (Justensen og Mik-Meyer, 2010). Metoden gør det muligt at iagttage interaktion, akkurat som den udfolder sig i praksis og udgør således en unik mulighed for at analysere, hvilken betydning konteksten spiller for menneskers holdninger og handlinger. Derigennem opstår en dybdegående forståelse for det udforskede fænomen (Justensen og Mik-Meyer, 2010). Deltagende observation indebærer at forskeren selv deltager i de sociale rammer som der studeres og kan i tillæg kombinere forskningen med både observation og interview (Grønmo, 2016).

Der er flere grunde til at den deltagende observation blev inddraget i undersøgelsen. Dette fordi man som deltagende observatør, får mulighed for at studere hvem som er til stede, hvilken profiler og positioner de har og hvad de siger, uden nødvendigvis at skulle spørge om det. Refleksion og selvransagelse er her en stor del af feltarbejdet og det er derfor oplagt at bruge indtryk og følelser som en del af datamaterialet. Med metoden er det muligt at komme nærmere på informanterne, og være til stede mens deltagerne i feltet udøver sine aktiviteter i miljøet. På den måde har metoden givet mulighed for at studere informanternes sociale interaktion og sprogbrug og deltage i deres kontekst. Dette har givet anledning til at sammenholde det informanterne udtalte i interviewene, med observationerne og dermed konfrontere informanterne med spørgsmål, som kunne stilles på baggrund af det oplevede. Derudover har det bidraget til at beskrive feltet med større indlevelse og kendskab (Fangen, 2010).

3.3.1 Observationsguide

Observationsguide (se vedlæg 4) blev udarbejdet på baggrund af en teoretiske forforståelse og gav plads til at nye perspektiver kunne opstå undervejs. Observationsguiden blev brugt som et værktøj til at strukturere fremgangsmåden på bedste vis. Ved ankomst til feltet skete indsamling af empirien gennem observationer, tanker og oplevelser. Disse blev, sammen med detaljerende beskrivelser af området, menneskerne, stemningen og kulturen, indtalt på en diktafon og efterfølgende transskriberet i kronologisk rækkefølge på en pc. Efter hver surfing, blev væsentlige detaljer diskret noteret, da de ellers hurtigt kunne blive glemt. Disse har bidraget til fortolkningen af empirien.

Undervejs har der været en objektiv tilgang gennem observationsforløbet, da subjektive fortolkninger ville kunne påvirke opdagelsen af nye og anderledes sammenhænge i empirien (Justensen og Mik-Meyer, 2010). Fangen (2010) beskriver i denne sammenhæng, at man som deltagende observatør, let kan komme til at se de observerende processer fra et bestemt selvfølgeliggørende deltagerperspektiv. Her er det vigtigt ikke at stole på antagelser andre eller en selv besidder, da man kun kan finde kundskaben i det man ser. Endda i ting som selv ikke deltagerne lægger mærke til. På trods af forhåndskundskaben om feltet, er en så neutral og naiv position som muligt forsøgt gennemført, da det dermed har været lettere at lære noget nyt (Fangen, 2010).

I undersøgelsen blev selve deltagerobservationen gennemført før interviewene og det gav en klar fordel. Det var muligt at opbygge en fortrolighed til informanterne, gennem genkendelse fra surfing og gennem småsnak inden interviewets begyndelse. Dette gav en fin mulighed for at stille kvalificerede spørgsmål i de efterfølgende interviews, da der blev skabt en øget indsigt indenfor surffeltet. Deltagerobservationen udgjorde derudover et godt udgangspunkt for interviewene, idet det som tidligere var blevet oplevet, kunne sammenholdes direkte med informanternes oplevelser i selve interviewet (Kvale, 1997). Ifølge Denscombe (2007) kan det være en udfordring at benytte deltagende observation, fordi det er en stærk subjektiv metode, hvor man er sit eget værktøj og det kan medføre øget risiko for misforståelser og dermed fejlfortolkninger (Denscombe, 2007, s. 225). Ifølge Wadel (1991) betyder det, at man med metoden føler på og gennem sin egen krop. Det er med andre ord ens egne forståelser, oplevelser og relationer, der danner grundlag for selve materialet. Det er via denne metode, at man kan få de skjulte ting frem i lyset.

Denne overgang fra egne erfaringer til tekst er helt central i deltagerobservation. Derfor er der forsøgt, en ekstra opmærksomhed på overgangen fra erfaring til tekst, fordi dette er med til at håndtere ens egen forforståelse og demonstrere en så gennemsigtig proces som muligt (Wadel, 1991, s. 65).

3.4 Udvælgelse af surfere

Med ønsket om at belyse teamet om surf og miljø på bedste vis, har jeg været på udkig efter surfere som har haft gode forudsætninger for at kunne deltage i denne undersøgelse. Det var ikke i min interesse at interviewe forbipasserende surfere og turister. I stedet ledte jeg først og fremmest efter samarbejdsvillige surfere med tilhørighed til lokalmiljøet. I tillæg var det mit mål at finde surfere som var godt involveret i surfkulturen, havde lyst til at udtale sig om deres holdninger til surfing og miljøbevidsthed og hvor surfing stod som en central del af deres liv. Geografisk set har hele den norske kystlinje hvor der er egnet til at surfe, været aktuelle steder at finde disse informanter. Jeg har valgt en populær surfdestination i Norge, hvor der eksisterer et lokalt surfmiljø og hvor der ofte er stor sandsynlighed for god surfing. Undersøgelsen tager derfor udgangspunkt i den lille surfby, Unstad på Lofoten.

Det har været en kreativ proces, at indsamle empirien til denne undersøgelse. Først og fremmest skulle der skabes en adgang til surffeltet. Efter at have lagt sig fast på området omkring Unstad, har næste udfordring været at bruge tid på at blive en del af feltet. Taget i betragtning at den bedste del af surfsæsonen i Norge hovedsageligt foregår om vinteren, er der på dette tidspunkt ikke mange der opholder sig på hverken parkeringspladsen eller stranden på Unstad. Grundet stærk vind og kulde, bliver det højst til en hurtig omklædning inden surferene begiver sig ud i bølgerne for at surfe. Dette gentager sig når surferene er færdige, hvor de hurtigt skifter til varmt og tørt tøj og kører afsted. Det kan derfor være vanskeligt overhovedet at få skabt en kontakt til surferene, uden samtidig at virke for påtrængende. Strategien var derfor, at indsamle empirien i løbet af sensommeren 2017. Her kunne informanterne i ro og mag opsøges direkte på stranden og parkeringspladsen, hvor der var god tid til at småsnakke med dem både før og efter surfingen og ellers bare iagttage dem ude i vandet. På denne måde fik jeg etableret en god forbindelse til surferene på Unstad. Dette kunne lade sig gøre, fordi bølgerne stadig er rimelige og vejret ofte er godt på denne tid af året.

På baggrund af denne strategi, blev der hurtigt dannet et overblik over hvem som kunne bidrage som potentielle informanter for denne undersøgelse. Ved også at opsøge den ældste af de to surfcamps, der eksisterer i området og tale med de ansatte, blev der skabt en kontakt med flere lokale surfere. Flere interviewaftaler kom i hus og der blev gjort aftaler om at interviewe seks surfere. To kvinder og fire mænd. Tre af de seks surfere der stillede som informanter, bor ikke fast på Lofoten, men er i stedet tilbagevendende sæsonsurfere og surfer derfor kun, når forholdene er bedst i løbet af året og har derfor hjemby andre steder i Norge. Dette har tilført en geografisk spredning af informanterne, samt et udefrablik på surfmiljøet i Unstad.

Hvad angår interviewene, har de fleste fundet sted i og omkring surfcaféen og to i de nærliggende lokale huse på Unstad. Alle informanter er interviewet gennem brug af en diktafon. Undervejs i interviewet er der blevet fokuseret på at stille spørgsmål til informanters forbrugsvaner, hvad gælder deres gøremål, surfrejser og surfudstyr. Dette er sammenholdt med hvilke miljøvenlige tiltag informanterne foretager og hvad deres opfattelse af miljøvenlighed beror på.

3.5 Analysefremgang

Ifølge Kvale (1997) er der indenfor kvalitativ forskning ikke en overordnet analytisk vej, der skal anvendes. Dette kræver derfor en tydeliggørelse af analysestrategien og gennemsigtigheden heri (Kvale, 1997, s. 186). I det følgende beskrives analysefremgangen for undersøgelsen.

I selve analysen tilstræbes det at afdække informanternes opfattelser, holdninger og handlinger. Med udgangspunkt i Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teori om social praksis, er der blevet set efter mønstre eller sammenhænge der kan være med til at forklare informanternes adfærd. Der er desuden blevet lagt vægt på, at finde frem til udsagn eller handlinger som informanterne finder værdifulde og som kan åbne for en forståelse for årsagssammenhængen (Kvale, 1997). Informanternes ambivalens er forsøgt opsporet og deres bestræbelser på at forsvare deres adfærd overfor miljøet er fortolket ud fra teorien om kognitiv dissonans (Festinger, 1957). Herunder at bortforklare og legitimere deres handlinger. I tillæg er der forsøgt at finde frem til, om der eksisterer et magtforhold indenfor surffeltet og om dette kan have

indflydelse i at præge informanternes adfærd jf. Bourdieus teori om social praksis (Bourdieu, 1995).

3.5.1 Bearbejdelse af empiri

Den metodiske indsamling af empirien er foregået gennem en teoretisk kvalificeret læsning (Kvale, 1997) og er blevet bearbejdet af flere omgange. Dette har indebåret gennemlæsning af de mange sider transskriberede interviews, samt de tilhørende notater fra mine deltagerobservationer, med udgangspunkt i min forståelse af de to teoretiske perspektiver. Jeg har forsøgt at strukturere empirien mest muligt, for at nå frem til det mest væsentlige materiale. Først har jeg struktureret interviewmaterialet og notater fra deltagende observation og fået et overblik og frasorteret uvæsentligt og overflødigt materiale. Herunder sidespring og gentagelser, så udskrifterne kunne blive tilgængelige for analyse. Dette har givet en god forståelse for helheden af empirien og denne form for meningsfortolkning har været med til at afdække strukturer og meningsdimensioner, udover det som umiddelbart udtrykkes gennem teksterne fra empirien (Kvale, 1997). En umiddelbar risiko ved at benytte denne metode er den teoretiske ensidighed der kan opstå. Der er derfor taget højde for forforståelsens påvirkning af denne type analyse og forsøgt undgået, ikke kun at fokusere på informanternes udtalelser som passer ind i analysen. Dette er foregået gennem at diskutere resultater fra empirien med nære venner, som har stillet kritiske spørgsmål og gjort det lettere at betragte fortolkningen af empirien på afstand.

Dernæst er der foretaget en meningskondensering. (Kvale, 1997, s. 210 - 213). Ifølge Kvale (1997) kan meningskondenseringen anvendes til at analysere omfattende og komplekse interviewtekster, ved at se efter naturlige betydningsenheder og udlægge disse hovedtemaer. Dette indebærer, at informanternes holdninger og meninger sammenfattes, hvor hovedbetydningen af disse gives en kortere formulering (Kvale, 1997, s. 190 - 194). I meningskondenseringen er det forsøgt at tilsidesætte teoretiske perspektiver og være så åben overfor informanternes udtalelser som muligt. Dette har jeg gjort for at opnå en mest mulig informantloyal beskrivelse og udlægning.

Meningskondenseringen omfatter ifølge Kvale (1997) fem trin (Kvale, 1997, s.192). Første trin bestod af en gennemlæsning af hele interviewet for at få en fornemmelse for helheden. I andet trin blev de naturlige betydningsenheder, som informanterne udtrykte,

bestemt. Dette skete ved at gennemlæse interviewene en for en og notere hver gang der opstod et betydeligt skift i meningen, til beskrivelsen var opdelt i en række betydningsenheder som igen blev vurderet ud fra selve empiriens helhed. I den tredje del af meningskondenseringen blev de temaer der dominerede de naturlige betydningsenheder udvalgt. I det fjerde trin blev der stillet spørgsmål til selve betydningsenhederne. Her blev der gået mere i dybden med at nærlæse om alle de faktorer, der karakteriserer helhedssynet på undersøgelsen var til stede. I det femte og sidste trin af meningskondenseringen, blev væsentlige temaer fra interviewene knyttet sammen i et deskriptivt udsagn (Kvale, 1997).

Efter meningskondenseringen blev de relevante temaer for undersøgelsen videre inddelt i forskellige farvekoder. De enkelte farvesekvenser blev samlet i separate afsnit, så der blev skabt en fornemmelse for det samlede indhold. Temaoverskrifter har samlet enkelte koder, som igen blev vurderet i forhold til brugbarhed og helheden for undersøgelsen. Gennemgående temaer er derefter blevet kodet med tal og koderne ses ud fra følgende diagram:

Koder:

1. Naturoplevelse (Gul)
2. Have det sjovt ((Rød)
3. Mestring (Blå)
4. Afkobling (Grøn)
5. Motivation (Blågrøn)
6. Social (Grå)
7. Træning (Lyserød)
8. Miljø (Turquis)
9. Anderkendelse (Violet)

De ni forskellige koder i diagrammet repræsenterer således temaerne fra empirien og hver især indeholder de en sammenfatning af informanternes udtrykte beskrivelser indenfor surfing og miljøbevidsthed. De gennemgående og vigtigste temaer fra de forskellige koder er herunder skitseret.

Temaet om naturoplevelse indebærer hvordan informanterne værdsætter den nære kontakt til naturen, hvor den friske luft og de rå og flotte omgivelser er med til at skabe en totaloplevelse for informanterne. Naturoplevelsen er fraværet af støj, stres og praktiske tanker fra hverdagen. En slags gratis naturmedicin der er godt for både krop og sjæl.

At have det sjovt fremstår som en vigtig del af det at surfe. Her gælder det om at gøre de små ting i livet til en leg, at juble efter andre i vandet, at nyde glæden og stå inde for ting man syntes er sjovt og i det hele taget at gøre noget fint for sin egen del.

Mestring opleves i virkelig stor grad, når informanterne surfer en bølge. De mange komponenter i surfing for at lykkes, gør det udfordrende og kræver både koncentration, fokus og tålmodighed for at lykkes. Her gælder det om at fornemme og samarbejde med de bølger der giver god energi. Når det sker, oplever informanterne et sug i kroppen og en følelse af mestring der er helt unik. Også afkobling fremstår som et grundlæggende moment indenfor surfing. Det at være uafhængig, at man ikke skal nå noget og bare være til stede i øjeblikket betyder meget for informanterne, der derigennem føler sig frie og får mulighed for at være i sin egen verden. Den ekstra energi, eller rettere terapi gennem afkoblingen i surfing, tilfører overskud til informanterne og er en god måde hvorpå de kan få rensset hovedet.

Motivation er endnu en faktor der gør at surfing er populært blandt informanterne. Her kommer motivationen til udtryk gennem at komme ud og mærke naturen og få oplevelser man kan leve højt på længe efter. Dette sker ved at planlægge og have surfture arrangeret til at ligge frem i tiden. Motivationen ved at tage ud på nye eventyr sammen med venner og finde nye og bedre bølger vægtlægger informanterne som en vigtig del af surfing. Også det sociale aspekt vejer tungt hos informanterne. At møde nye venner og være sammen med folk med samme passion for surfing, gør at man kan dele bølgerne, naturen og oplevelserne sammen og tilfører ikke mindst en vis tryghed, når man er flere stykker samlet i bølgerne.

Når det gælder træning, får informanterne brugt kroppen på en god måde, kommer i form og opnår en følelse af tilfredshed når de surfer. Dette medfører at surfing fremfor andre aktiviteter, får informanterne til at bruge kroppen aktivt ude i naturen. Også miljøet spiller en stor rolle for informanterne. De ønsker at tage vare på miljøet og naturen på en bærekraftig måde. Gennem surfing vægter de miljøbevidsthed højt og ønsker at gøre

miljøtiltag der kan bidrage til at holde naturen ren og dermed holde havet fri for forurening. Informanterne forsøger at værne om miljøet, men finder det vanskeligt at opretholde samsvaret mellem deres forbrug og behov, som medfører et miljødilemma. Indenfor surfkulturen eksisterer anderkendelse som et element flere at informanterne stræber efter at opnå. Dette indebærer at kunne fortælle andre surfere at man har rejst ud i verden, oplevet andre kulturer og surfet bestemte bølger og bidrager til informanternes opnåelse af anerkendelse fra andre surfere.

Således bidrager temaerne fra empirien, til at beskrive hvad der kendetegner informanterne og hvad de vægtlægger og prioriterer i deres liv. Som det senere i undersøgelsen vil fremgå, er blot temaerne om naturoplevelse, miljø og anderkendelse blevet anvendt i analysen, idet disse findes mest konkrete og brugbare for at kunne fortolke informanternes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og de kulturelle faktorer der kan påvirke disse. Teorier og perspektiver, som har udvidet forståelsen for indholdet, er blevet inddraget og afprøvet på empirien. Denne empiriske metode, indeholder således en kondensering af indholdets udtrykte betydninger og på grundlag af de inddelte temaer, har en analyse af empirien kunnet finde sted (Kvale, 1997).

3.5.2 Hermeneutisk fortolkning

I undersøgelsen benyttes Hans-Georg Gadamer's (1900 – 2002) filosofiske hermeneutik, fordi hermeneutikken fokuserer på forståelse og fortolkning af menneskelige fænomener (Kvarv, 2014). I dette indgår individets erkendelse af virkeligheden gennem meningstolkning af fænomener, idet de bare er forståelige i den sammenhæng eller kontekst de forekommer i. Målet er at få individuelle fortolkninger til at passe ind i en større sammenhæng, for at skabe en forståelse for helheden (Gilje og Grimen, 1993). Med et hermeneutisk afsæt er det muligt at fortolke den indhentede empiri om surferenes holdninger til miljøbevidst adfærd. For at dette skal finde sted, er vilkåret ifølge Kvale (1997) at forståelses- og fortolkningsprocessen sker med en vis forforståelse og gennem ubevidste antagelser, kan der skabes en forståelseshorisont (Kvale, 1997). Kvale (1997) hævder i tillæg, at hermeneutikken handler om fortolkning af den levede erfaring. I denne sammenhæng kan brugen af forskningsinterview betragtes som en samtale om den menneskelige livsverden. Informanternes mundtlige udsagn bliver transformeret til tekster, der skal fortolkes. Dette gør hermeneutikken relevant i bearbejdning af empirien,

idet hermeneutikken kan belyse den dialog der skal fortolkes og samtidig afklare den efterfølgende fortolkning af interviewteksterne (Kvale, 1997). Ved at benytte hermeneutikken, er det muligt at bidrage med en fortolkning af surferenes observerede handlinger og udtalelser og derigennem opnå en bred forståelse af surferenes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og de kulturelle faktorer der kan påvirke disse.

Et væsentligt grundprincip i en hermeneutisk bearbejdning af empiri, er den hermeneutiske cirkel, som er forbindelsen mellem det der skal fortolkes, forforståelsen og den sammenhæng det skal fortolkes i. Her består fortolkningen af cirkelbevægelser mellem helhed og dele, af det der skal fortolkes og forforståelsen. Delene kan dermed kun forstås, såfremt helheden inddrages og omvendt kan helheden kun forstås i kraft af delene (Fuglsang & Olsen, 2012). I praksis betyder det, at informanternes udtalelser om surfing og miljø, må ses i lyset af interviewets samlede meningsindhold og omvendt må interviewets samlede meningsindhold forstås ud fra informanternes enkelte udtalelser. Interviewets meningsindhold bliver igen fortolket ud fra forståelsen, samtidig med at det bliver analyseret ud fra to teoretiske perspektiver. I tillæg må fortolkningen begrundes, ved at henvise til andre fortolkninger, som igen kan få konsekvenser for forståelsen (Gilje og Grimen, 1993). I princippet er en hermeneutisk fortolkning en uendelig proces, men i praksis standser den, når man er nået frem til et gyldigt og fornuftig meningsindhold (Kvale, 1997).

3.6 Ethiske refleksioner

Jævnført Dalland (2012), er etableringen af feltet og indledende information forud for interviewet, med til at afgøre hvilke informanter der vil deltage og interviewets positive eller negative udfald. Derfor er der blevet gjort nogle etiske refleksioner, om hvordan informanterne skulle informeres forud for interviewet (Dalland, 2012). I den forbindelse er der blevet taget kontakt til det norske personværnsombud, for at finde ud af om denne undersøgelse krævede meldepligt i Norge. Selvom undersøgelsen holder informanterne anonyme, vil der alligevel fremgå personidentificerende oplysninger i materialet, af hensyn til feltets forholdsvist lokale omfang. Jeg har derfor søgt om godkendelse til undersøgelsen hos Personvernombudet (se vedlæg 1) (Datatilsynet.no, 2017).

Positionen som studerende har bidraget til at skabe kontakt til surfmiljøet og der er blevet lagt vægt på at informere og oplyse informanterne om undersøgelsens overordnede tematik, indhold og formål og hvad det vil sige at deltage i projektet (se vedlæg 2). Dette er blevet indvilget ved at informanterne har læst et informationsbrev om personvænserklæring og efterfølgende underskrevet vilkårene. Dette har sikret at budskabet er forstået (Dalland, 2012). Et væsentligt indgreb har været anonymisering af informanterne. Dette er gjort for at tage ansvar for de personidentificerende oplysninger. Informanterne har krav på anonymiteten og derfor er interviewpersonernes anonymitet ivaretaget. Dette er sket gennem at forklare hvorledes interviewet er tiltænkt udformet og hvordan personlige oplysninger vil blive opbevaret. Ved opgavens afslutning bliver personidentificerende oplysninger destrueret, for at undgå læk af private oplysninger (Dalland, 2012). Også tavshedspligten er gældende overfor evt. fortrolige oplysninger der har måttet opstå i interviewene. Dette er naturligvis blevet behandlet og opbevaret med respekt for informanterne (Dalland, 2012). Ved at redegøre for anvendte metoder og teorier i opgaven som inddrages i fortolkningen, har det gjort forskningsresultaterne tilgængelige. Kravet om at fremlægge disse i overensstemmelse med almindelig videnskabelige principper er derfor søgt opnået (Dalland, 2012).

3.7 Informanterne

Nedenstående er en præsentation af informanterne der er benyttet i denne undersøgelse. Af hensyn til informanternes anonymitet, er de blevet tildelt andre navne og præsentationen er holdt kort og præcis.

Alex er en ung mand på 30 år. Med en bachelor i it og økonomi og job i en familiedrevet entreprenørvirksomhed, er det ikke det man typisk forbinder med en surfers karrieremæssige baggrund. Ikke desto mindre udgør surfing en stor del af hans fritid og han fortæller da også, at han aldrig har været væk fra bølgerne i Unstad i mere end 2 ugers tid, gennem de sidste 5 år. Surfing fremstår derfor som hans store passion.

Bjørk er 23 år og studerer på universitetet. Med en aktiv opvækst med mange år på ski, er hun sidenhen faldet for surfing og har brugt store mængder af tid på at komme afsted på nye surfeventyr. Ved siden af studiet, danner både job og ferier grundlag for hendes passion for at komme ud og surfe i bølgerne.

Clara er 21 år, arbejder på surfcampen på Unstad og har lige siden hun har været ganske ung, dyrket surfing aktivt. Gennem introduceringen til surfing, af de selvsamme personer der så de første surfmuligheder i området, fik hun lov til at låne surfudstyr og prøve kræfter med bølgerne. Clara føler derfor en vis tilknytning til stedet og prioriterer en masse tid i bølgerne. Hun har brugt flere år i udlandet, hvor muligheden for at kunne surfe, har været begrundelsen for hendes valg af destinationer.

David er 23 år og arbejder som folkehelsearbejder. I sin fritid bruger han meget tid på friluftslivet. Ligesom de øvrige surfere har han brugt store dele af sit liv i havet, hvor han har dyrket forskellige surfrelaterede aktiviteter. Hans passion for surf startede for godt 10 år siden og har sidenhen taget meget af hans tid. Mange rejser er det sidenhen blevet til, både indenlands og udenlands, men han foretrækker, til trods for varmen og bølgerne i de eksotiske himmelstrøg, hellere bølgerne i den norske rå natur.

Eddy er 41 år, har en bachelorgrad i fysisk aktivitet og helse og arbejder som idrætspædagog. Han har prøvet kræfter med mange forskellige aktiviteter i friluftslivet, men der er ingenting der har fænet ham så meget som surfing. Det er blevet en passion som har sat sig dybt i både hjerte og sjæl. Selve omgivelserne med havet, stranden, solnedgangen og hele stemningen forbundet med surfing, var det som tiltalte Eddy ved surfing. Videre har dette været direkte årsag til, at han sidenhen, på trods af de familiære forpligtelser, har forsøgt at komme afsted på surfture som ofte som muligt.

Frank er 33 år og arbejder på surfcampen i Unstad. Han har med en baggrund i it og med utallige års surferfaring, forsøgt at basere store dele af sit liv på surf. Med et surfbaseret job og en lokal tilhørighed til området, har han aldrig følt nogen trang til at skulle forlade Lofoten, da området ifølge Frank, rummer alt det man behøver i livet. Han ser på surf, som en aktivitet han ikke har lyst til at undvære og et fint alternativ til at få trænet og møde nye venner.

4. Analyse

For at undersøge surferenes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og de kulturelle faktorer der kan påvirke disse, er undersøgelsens empiri blevet fortolket i dette afsnit. Dette er sket med afsæt i problemformuleringen og de underliggende problemstillinger, som lød:

Hvordan forholder norske padlesurfere sig til miljø og forurening?

- Hvad kendetegner deres selvopfattelse inden for miljø?
- Hvad kendetegner deres holdninger til miljø og forurening?
- Hvad kendetegner deres handlinger i et miljøperspektiv?
- Hvordan påvirker surfkulturen deres mulighed for at handle miljøbevidst?

Med udgangspunkt i Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teori om social praksis, suppleres analysen med perspektiver fra Stoknes (2017), Hille, Aall, Klepp (2007), Gifford (2007), Hardin (1977), Løland & Langseth (2017), Hill & Abbott (2009a/2009b), m.fl. Analysen indeholder overskrifter, der repræsenterer hovedtemaerne i empirien. Indledningsvis vil informanternes passion for surfing blive beskrevet. Dernæst vil der blive givet eksempler på, hvordan informanterne oplever sig selv som miljøbevidste individer. Dette efterfølges af informanternes holdninger til miljø og forurening og deres miljøtiltag beskrives. Dette vil blive sammenholdt med informanternes egentlige handlinger og afdække om de formår at opretholde en adfærd, der stemmer overens med deres selvopfattelse?

4.1 Passionen for surfing

Informanterne er drevet af en stor passion for surfing, der tilfører både motivation, spænding og mening til deres liv. Denne passion er vigtigt at belyse, idet informanterne oplever surfing som en aktivitet der giver dem en følelse af frihed og skaber en særlig forbindelse til havet og naturen. Denne forbindelse bidrager til at give et større indblik og forståelse for surfkulturen, informanterne er en del af.

I interviewene blev informanterne bedt om at beskrive den perfekte surfdag og det vakte stor begejstring. Informanterne havde alle et klart billede af hvordan surfing i en perfekt kontekst kan udspille sig. Især Eddy havde en slående udlægning af hvorfor han, som mange andre, er blevet så passioneret omkring surfing:

At sætte sig i bilen tidlig på morgenen. Og sammen med en ven, en god ven som har samme passion for surfing. Det er vigtigt. Og så må man køre lidt for at komme dit så man kan snakke hinanden lidt op. Og så få et syn at breaket, om man ikke ved hvordan bølgerne ser ud når man kommer, så er man vældig spændt på det. Og så er det vigtigt med god musik i bilen. Det er sådan det starter. Så spændingen bygger sig op på vej til stranden. Bare det er utroligt fint. Spændingen er altid interessant. Du har altid for høj puls når du nærmer dig bølgerne og bare ser det pumper. Så satser man på at det er offshore vind og ikke nødvendigvis kæmpestort (...) at det er glossy og der er gode bølger og så selvfølgelig vil man ikke have alt for mange folk i vandet. Man må bare tage det man får. Det er en fin dag når du bare kører på og holder den gående til du ikke kan mere, til dine arme ikke kan mere. Nej det er... Du sætter dig i bilen og drikker kaffe. Spiser en burger på vejen, samtaler over den og den bølge man tog. Så lykkelig. Ikke noget surfteknisk, men hvor man bare er: Yes det var superfedt, og mere følelsen af bølger der giver god energi og som man skal prøve at sammenarbejde med. Det er fantastisk.

Flere af informanterne beskriver den perfekte surfdag i stil med Eddys citat. I tillæg beskriver de, hvordan oplevelsen forstærkes, når de er sammen med sine venner, vindforholdene er optimale og bølgerne kommer rullende. David beskriver en fantastisk følelse af frihed som rammer ham, når han surfer bølgerne dagen lang og mærker en befrielse i at slippe tøjlerne, lade sig rive med og helt glemme tid og sted:

David: Surfing handler jo om at være sammen med venner. Det er jo sjovest at dele det med andre. Og vejret er helst sådan lidt koldt og med sol (...) og så er det bare helt vindstille og perfekte bølger. Høres det ikke godt ud? (...) Jeg vil sige det sådan, at hvis jeg har været ude og surfe og det er midt i en uge, så kan det føles som om jeg har været afsted i en hel weekend. Når man er med bølgerne så klarer man sjældent at tænke på noget andet. Man tænker hverken på job eller noget. Man er ligesom i nuet, når man er i vandet.

Informanterne får således en helt speciel oplevelse, når de er på vandet. De oplever at de igennem surfing kan adskille sig fra det øvrige samfund. De oplever alle surfing som en aktivitet der giver dem en følelse af frihed og skaber en særlig forbindelse til havet og naturen. Dette fremstår som det centrale mål i informanternes oplevelse af surfing.

4.2 Surferenes selvopfattelse

Hill & Abbott (2009a) hævder, at der indenfor surfkulturen eksisterer en selvopfattelse blandt surfere, der ofte er forbundet med en romantisk forestilling om en naturlig tilknytning til havet. En sådan romantisk opfattelse ses repræsenteret af ovenstående.

Den legendariske surfer, Bill Hamilton, beskriver videre surfing som en livsstil, der er kendetegnet af en næsten uansvarlig form for frihed:

The surfing lifestyle really lends itself to the very fringe of society – it's such a free-and-easy lifestyle, and it has so much to do with individual freedom- an almost irresponsible kind of freedom. Surfer are edgy-riders. We made a decision... to live on the fringe of society and not to be active citizens and participants in society, unless we want to. The act of going surfing is a very selfish endeavor. It's an experience that has nothing to do with anything except you and the ocean, period (Kampion, 2000, s. 79 og 81 I Wheaton, 2004).

Hill og Abbott (2009b) beskriver i tillæg til ovenstående, surfere som ivrige miljøbevidste individer der er engageret i at tage vare på miljøet, hvor beskyttelsen af naturen står som det centrale omdrejningspunkt. Videre beskriver de at surferene har en bæredygtig bevidsthed og en miljøbevidst adfærd, præget af miljøvenlige handlinger, der fremstår som værende en vigtig del af surferenes identitet (Hill & Abbott, 2009b). Dette bekræftes af Alex, der har sit indtryk af hvordan miljøbevidstheden optræder i surfkulturen:

Alex: Jeg føler at det er lidt forventet at og nu sætter jeg det lidt på spidsen, men at man skal være sådan lidt hippie, være i pagt med naturen, sove i sin bil, have langt hår, osv. Jeg føler det er forventet, at når man taler med andre surfere, så virker det som om, at alle surfere er vældig optaget af miljøet.

Surfing er ifølge Alex forbundet med en miljøbevidst tilhørighed. Dette fremgår ifølge Frank, som værende et fænomen der skyldes den moderne samfundsudvikling:

Frank: Jeg ved egentlig ikke hvorfor surfing og miljøbevidsthed er blevet sådan et moderne emne nu til dags? Det er ligesom bare blevet en ting for mange mennesker (...) Måske fordi det er blevet trendy?

Ud fra både Alex og Franks beskrivelse, repræsenterer informanterne surfkulturens idealer, om at være i pagt med naturen og optaget af miljøet. Fund fra denne undersøgelse bekræfter denne antagelse, da flertallet af informanterne både har konkrete holdninger til miljøbevarelse og betragter miljøet som værende betydningsfuldt at beskytte. Det har gennem interviewene derfor været spændende, at få informanterne til at svare på hvorvidt

de betragter sig selv som miljøbevidste individer og hvordan dette kommer til udtryk gennem deres holdninger. Med dette har tanken været at undersøge mulige afvigelser og synligøre en evt. sammenhæng med informanternes holdninger til miljø og deres faktiske handlinger.

Informanternes forhold til miljøbevidsthed har sit udspring fra modkulturen af de politiske bevægelser i 1960'erne og 1970'erne i USA. Ford and Brown (2006) hævder, at man i dette tidsrum oplevede nye opfattelser af surfere, der skiftede fra de sunde og neutrale *beach boys*, hen imod mere politisk engagerede og aktive miljøforkæmpere. Et tydeligt bevis på dette, ses ved grundlæggelsen af flere surf og miljøorganisationer (Ford & Brown, 2006). Kampion (2003) hævder i tillæg, at surferes miljøaktivisme begyndte i slutningen af 1960'erne, med grundlæggelsen af *Save Our Surf* på Hawaii (Kampion, 2003). Også Warshaw (2003) angiver, at surfing og miljøaktivisme blev forbundet i 1969, da surfmagasiner opfordrede surfere til at protestere over en olieplatform der havde revet sig løs ud fra kysten i Californien, USA. I begge tilfælde var motivationen for at deltage i miljøaktivismen ens. Surferene var bekymrede for, at flere bestemte surfspots kunne blive ødelagt. Flere miljøprotester, ledt af surfere, foregik gennem 1970- og 1980'erne og førte til den endelige etablering af *The Surfrider Foundation*, som er blevet den vigtigste forkæmper for miljøaktivisme i dag (Warshaw, 2003).

4.2.1 Miljøbevidste surfere

Af undersøgelsens empiri fremgår det at næsten alle informanter, på nær en enkelt, anser sig som værende miljøbevidst, og at de helt eller delvist forsøger at opretholde en bæredygtig adfærd. Informanterne er aktivt deltagende indenfor flere miljøbevidste tiltag med varierende grad af involvering, hvilket eksemplificeres med Claras udtalelse herunder:

Clara: Jeg vil sige jeg er miljøbevidst i den grad, at jeg forstår at de handlinger jeg gør påvirker miljøet og giver en vis forståelse for hvor ilde det kan være. Jeg er bevidst over at mine handlinger har konsekvenser i negativ forstand for miljøet. Jeg er indforstået med at tage et fly et sted hen koster kloden, da man efterlader et fodaftryk der. Jeg er bevidst på at samle affald op efter mig selv eller andre. Jeg går eller cykler når jeg skal se om der er surf (...) og reducerer mit kødforbrug eller recirkulerer. At være bevidst, da har man tanker med (...) men måske er man ikke helt på gennemføringen af alting.

Clara udtrykker, at hun er bevidst på sine handlinger og yder miljøvenlige tiltag. Dette ses også hos Frank, der gennem flere mindre tiltag ønsker at fremstå miljøbevidst:

Frank: Altså jeg er miljøbevidst men om jeg er miljøvenlig det ved jeg ikke helt. Altså jeg prøver da (...) Jeg prøver at spise mindre kød (...) og så prøver jeg at få affald der hvor det skal være, så det ikke flyder rundt overalt. Og så kildesorterer jeg altid.

Frank udviser gennem små tiltag et engagement der er med til at skåne miljøet, gennem at opretholde miljøvenlige tiltag. På grund af tilknytningen til naturen ønsker informanterne at bevare og gøre det bedste for miljøet. Eddy handler i den sammenhæng gerne økologisk:

Eddy: Jeg vil jo gerne være miljøbevidst, især når det kommer til kildesortering, økologi, osv. Jeg vil jo gerne gøre det bedste for miljøet. Så hvis økologi er det bedste for miljøet sådan totalt set, så kommer jeg også til at handle mere økologisk.

Eddy ønsker at gøre det bedste for miljøet og vægtlægger enhver mulighed for at handle miljøbevidst. Dette fremstår som en generel holdning blandt informanterne.

4.2.2 Ansvar og respekt for naturen

Som det fremgår af citaterne, optræder informanterne miljøbevidste. Især hvad angår holdninger rettet mod konservering og opretholdelse af miljøet. Dette kan ifølge Frank, skyldes nærheden til naturen som surfing resulterer i:

Frank: Det er klart at som surfer så kommer man specielt nært på naturen. I forhold til f.eks. fodbold, så er årsagen mere åbenlys til hvorfor surfere er blevet mere miljøbevidste. Det er nok fordi man oftere bliver konfronteret direkte med naturen i selve aktiviteten.

Informanternes holdninger til miljøet kan hænge sammen med deres nære forhold til naturen. For Bjørg handler ansvaret om at opretholde spørløs færdsel og passe på naturen:

Bjørg: Det er jo klart at alle som befinder sig i og bruger naturen, har et ansvar for at være ren mod naturen. Ikke bare et ansvar om at rydde op efter sig selv, men om du ser nogen andre som har efterladt noget affald, så mener jeg at du har et ansvar mod naturen om at tage det med dig. Ikke bare surfere men også mere generelt. Om du bruger naturen, værdsætter den og går rundt og syntes at den er fin, så har du et ansvar om at være god mod den.

Som Bjørk udtrykker, ønsker informanterne at tage ansvar for deres handlinger. Også Eddy påpeger, at det er vigtigt at passe på naturen og rydde op efter sig selv, således at næste generation også kan nyde godt af naturens mange fordele:

Eddy: Jeg syntes jo det er godt, selv alt i det små man kan gøre for miljøet. Jeg har jo barn selv og i skoven og naturen gør jeg dem bevidst om at samle affald op og minimere plastikbrugen og alting. Vi bruger handlenet på butikken og alt det vil jeg da tage med videre (...) Dette gør jeg fordi jeg er vældig glad i naturen og vil jo gerne give det videre til dem. Så jeg prøver at bevidstgøre mine børn hvad der sker med alt for meget plastik rundt omkring og at smide det i skraldespanden. At det går udover fiskene i havet, osv. Så det perspektiv det tager jeg med til mine børn. Det har jeg fokus på.

Selv små tiltag kan ifølge Eddy gøre en forskel overfor miljøet og dette videreformidles til næste generation, som også bør lære om konsekvenserne ved affald der flyder rundt og det miljømæssige ansvar der hviler overfor naturen.

4.2.3 Naturen spiller en rolle i surfing

Ud over informanterne forsøger at opretholde en miljøbevidst og ansvarsfuld adfærd, fremstår naturoplevelsen i surfing i tillæg, som et vigtigt element for alle informanterne. Dette kommer hos David til udtryk gennem følgende forklaring:

David: På en måde er naturen det vi dyrker når vi surfer (...) Det er jo sol og vind der skaber bølgerne, så selve surfing er afhængig af naturen kan man sige (...) Det høres lidt klicheagtigt ud, men ved at surfe, er du i kontakt med naturen på en fin måde (...) Så for oplevelsens skyld har det stor betydning.

Informanterne giver udtryk for at oplevelsen og beskyttelsen af naturen er blevet et vigtigt element, som følge af deres interesse for surfing. At surfe i flotte og overvældende naturomgivelser fastholder informanterne til surfing. Havet og bølgerne forstærker denne oplevelse. Dette kan hænge sammen med, at havet langs kysten ofte er forbundet med idylliske steder præget af afslappethed. Hvor man kan flygte fra hverdagen og slippe sine hængninger (Dutton, 1983). I tillæg kan det opfattes som en symbolsk modsætning til de værdier der repræsenterer det forbrugende samfund (Banham, 1971, s 20). Dette bekræftes af Eddy:

Eddy: Naturen den spiller en stor rolle i surf. Det er vel fraværet af støj og fraværet af alle de praktiske tanker som kommer i hverdagen og der tror jeg naturen netop dæmper de tanker og fremhæver de her og nu tanker og følelser. Det er jo på en måde en ventil og slags gratis medicin som kroppen behøver.

Roen og fraværet af en stresset hverdag, er implicit forbundet med det at surfe. Derfor spiller bevarelsen af naturen en stor rolle for informanterne. Clara mener i tillæg, at mange godt kan lide at fremstå som miljøbevidste individer:

Clara: Jeg tror at mange godt kan lide at påtage sig rollen som værende miljøbevidst og at mange godt kan lide at tro at de tager mere ansvar for miljøet end de egentlig gør. Mig selv inkluderet. Tror nok, at jeg tror jeg gør mere for miljøet end jeg egentlig gør (...) men det kan også have sin effekt at fremstille sig selv og andre som miljøbevidste og have tankegangen med sig, og det gør måske, at man spiser mere bæredygtigt eller flyver mindre og tager til Lofoten i stedet for at rejse udenlands. Så hvis man i hvert fald får gang i den tankeproces, og ser sig selv som en miljøbevidst person der bryder sig om miljøet, så måske man også gør det i lidt større grad? Hvis man tænker man vil spise mere bæredygtigt så måske man også gør det. Så om man ikke er det til at begynde med så kan man blive det. Jo mere man siger det til sig selv, så går man måske mere i den retning.

Som det fremgår, kan det have en positiv effekt at fremstille sig selv og andre som miljøbevidste, der bryder sig om miljøet. Måske det er med til at inspirere andre til at spise mere bæredygtigt, flyve mindre, etc. Informanterne virker uanset bevidste om deres holdning til miljøet. Således opfatter informanterne sig selv som miljøbevidste individer. Især hvad angår holdninger rettet mod konservering af naturen. Dette ses gennem deres konkrete holdninger til miljøbevarelse og deres syn på miljøet som betydningsfuldt at beskytte. I det følgende vil det blive fremstillet, hvad det er for miljøbevidste tiltag informanterne vægtlægger som værende betydningsfulde.

4.3 Handlinger i et miljøperspektiv

I kraft af at surfing er blevet et populært fænomen, tiltrækker surfstederne ofte en masse turister. Dette har en positiv effekt på surfingens udbredelse i Norge, men bringer også andre følger med sig. Mange surfsteder er ofte genstand for at affald, herunder plastic og andre menneskeskabte og ikke nedbrydelige effekter, flyder rundt i naturen.

4.3.1 Strandrydninger beskytter naturen

Et miljøtiltag som mange af informanterne benytter sig af er at deltage på strandrydninger og fremstår som et effektivt og overskueligt tiltag at udføre. En af årsagerne til at informanterne udfører strandrydninger er ud fra Davis opfattelse herunder beskrevet:

David: Med flere surfere kommer dermed også mere affald. Så det hænger jo lidt sammen. Så længe folk er bevidste på at tage affald med sig hjem og opretholde den sporløse færdsel så burde det jo gå fint, men desværre er der ikke så mange som tænker i de baner.

Gennem at samle affald sammen og især plastik fra strandene og havet, forsøger informanterne at efterlade et minimalt aftryk i naturen. Clara udtrykker hvordan hun har en holdning om altid at plukke affald op der ligger og flyder. Dette fordi det virker både forkert og ansvarsløst ikke at gøre noget ved det, i forhold til det billede hun har af naturen:

Clara: Jeg deltager på strandrydninger sådan lidt af og til, men det er måske ikke på strandrydningsdagene at man gør den største indsats egentlig. Det er måske hellere når man går tur, eller er ude i vandet, at man finder og tager med sig store mængder af affald. Jeg føler ikke at jeg må på en strandryddedag for at tage affald med mig, for det gør jeg jo uanset. Så hvis der kommer en plastpose forbi, så stopper man den jo bare ned i vådragten og kildesorterer den når man kommer op af vandet. Eller når man er ude og gå tur, har jeg gerne en pose med til det affald jeg finder.

Hun antyder at strandrydningerne foregår med tanke på at beskytte naturen i al almindelighed. Også David reflekterer over at det er vigtigt at gøre noget for miljøet, som samtidigt kan føre en social begivenhed med sig, der både gavner miljøet og de sociale relationer:

David: Jeg prøver at tænke over hvad det er som er vigtigt at gøre for miljøet. Hvordan man kan gøre noget, fordi man kan godt få lidt dårlig samvittighed af og til (...) Så jeg deltager i strandrydninger med grilning og sådan. Hvor man samler affald og det bliver en social sammenkomst.

Det fremstår altså vigtigt for David at gøre noget der har betydning for miljøet. Denne opfattelse deler Frank, der viser et tydeligt engagement i at deltage på strandrydninger:

Frank: Jeg er egentlig ikke specielt engageret udenom de små hverdagstiltag, som at sortere affald og spise bæredygtigt. Men jeg deltager altid i strandrydninger her på Unstad. Det er jo en helt konkret ting.

Strandrydninger er en enkelt aktivitet, der både gør en synlig forskel og skaber et konkret resultat for informanterne. Netop derfor er motivationen for at deltage på strandrydninger stor, men sker også på baggrund af andre motiver.

4.3.2 Provokation og frustration overfor affald i naturen

Et af motiverne for at deltage på strandrydninger er provokationen over at støde på menneskeligt affald i naturen, når man surfer eller opholder sig på stranden:

Bjørk: Her om dagen fik jeg et stort fiskenet rundt om foden, når jeg skulle gå ud, fordi man må gå gennem tang. Når jeg kommer ud og ser at jeg har et stort... nej ikke fiskenet, men sådan en tråd, en fiskesnør rundt om benet. Og jeg skulle bare ud i vandet. Det syntes jeg er helt sygt. Da får jeg virkelig lyst til at tage det med mig og putte det ind i min våddragt. Det provokerer mig enormt. Det skal virkelig ikke være der. Det forstyrrer totaloplevelsen og man finder det jo over alt.

Bjørk oplever en tydelig frustration, når hun støder på affald i naturen og dette er med til at forstyrre hendes totaloplevelse af surfing. Idet totaloplevelsen indebærer flere elementer, herunder korrekt vindretning, gunstige bølgeforskel, rigtigt valg af surfudstyr, andre gode surfvenner i vandet og ikke mindst flotte omgivelser, kan denne totaloplevelse hurtig forstyrres af affald der flyder rundt i naturen og overskygge de øvrige elementer. Herunder plastik i havet eller på stranden. Ifølge Bjørk er det derfor naturligt, at man samler affaldet sammen når man støder på det i naturen. Dette sker gennem sociale og organiserede strandrydninger eller på eget initiativ.

4.3.3 Beskyttelse af lokalmiljøet

Strandrydninger sker på baggrund af provokation og frustration, men deltagelsen i strandrydningerne bunder også i et andet og mere personligt motiv. Beskyttelsen af lokalmiljøet:

Alex: Jeg tænker jo vældig meget på det som, at når jeg deltager i en strandrydning er det fordi at jeg er vældig optaget af det her med havplast. Men det er jo selvfølgelig fordi det er vældigt nært for mig som bor i Lofoten, med fiskeri og hvalfangst osv. Jeg sætter mig i hvert fald ind i hvad det drejer sig om og hvad man kan gøre for at hjælpe.

For informanterne handler det om at beskytte det man holder af. Den lokale tilhørighed vejer altså tungt, når det gælder motivationen for at deltage i miljøbevidste handlinger. Dette kan ifølge Eddy skyldes, at opbakningen til strandrydningerne finder sted, fordi det sker i lokalområdet og på et plan hvor den enkelte deltager mere for sin egen og lokalmiljøets skyld:

Eddy: Det er først når man kommer til stranden og ser affald ligge at flyde, at man får lyst til at gøre noget med det. Måske det har noget med den holdning at gøre. Det er sådan med alle folk tror jeg. Hvis du bliver udsat for en katastrofe, er det

først der du bekymrer dig om det og sådan er det også med forurening. At finde en masse affald på den strand du bruger, så ser man det med et andet perspektiv og er mere bevidst på at hverken affald eller plastic skal være der.

Flere af informanterne udtrykker, at de først tager ansvar for miljøet, når de bliver direkte konfronteret med forureningen på sit lokale surfsted. Dette kan høre sammen med den stærke tilhørighed informanterne har til surfområdet og dermed føler at de må beskytte deres eget lokale surfsted. Men det kan også skyldes, at det i virkeligheden er lettere at forholde sig til plastforureningen på det lokale surfsted, end til det mere generelle CO2 udslip der eksisterer. I modsætning til andre miljøvenlige tiltag, der kan forekomme både fjernt, abstrakt og distanceret, får informanterne gennem strandrydninger og generel oprydning i havet, mulighed for at opretholde et enkelt og miljøvenligt tiltag. Dette står dem både nært og er håndgribeligt og overskueligt for den enkelte at udføre.

4.3.4 Bæredygtig mad foretrækkes

Af empirien fremgår det, at informanterne ønsker at opretholde en miljøvenlig adfærd. Udover at deltage i strandrydninger, udtrykker informanterne et bevidst forhold til at handle og spise bæredygtigt mad. Men da informanterne har forskellige vaner, kan det være vanskeligt at tegne et klart og nøjagtigt billede af deres forhold til at handle og spise bæredygtigt. Det er dog muligt at bruge informanternes begrundelser, til at synliggøre om de har et bevidst bæredygtigt forhold til deres handle- og madvaner.

Fundene viser, at informanterne aktivt forsøger at nedjustere deres kød forbrug, som et enkelt men bevidst miljøtiltag. Her vægtlægger informanterne vigtigheden i at koncentrere sig om de lokale råvarer og prioriterer gerne den enkle tilgang til lokal og kortrejst mad:

Alex: Måske det vigtigste er, at jeg handler meget lokalt, altså kød, fisk, og grøntsager. Men det handler måske ikke så meget om at have miljøet i bagtankerne, men mere at det er enkelt at gøre det sådan.

Alex prioriterer altså at handle lokalt mad fordi det er et enkelt alternativ, fremfor at gøre det for miljøets skyld. Clara udtrykker i tillæg, at selve overføringsværdien er det som tæller som det vigtigste når det gælder miljøbevidsthed:

Clara: Tankerne er der i hvert fald og om jeg så ikke er vegetarianer, så prøver jeg at skære ned for forbruget i hvert fald. Og tænke lidt mere over at spise kortrejt mad og hellere ringe til min onkel som fisker her og få min fryser fyldt op med frisk lokal fisk. Så små tiltag der er let for mig at gøre, som koster mig næsten ingenting. For mine valg har nok ikke den store effekt på hvad jeg gør men mere på hvad andre gør. Så overføringsværdien til andre er større end den værdi at jeg spiser linser til frokost.

Ved at spise bæredygtigt kan man ifølge Clara, påvirke sin omgangskreds til at optræde på samme måde som en selv og derigennem få andre til også at optræde miljøbevidst. Derudover fremgår det, at informanterne forsøger at begrænse selve produktionen af nogen fødevarer, ved at være kritiske overfor hvad de spiser og ikke spiser. Dette kommer hos Frank til udtryk, ved ikke at støtte op om industriens masseproduktion:

Frank: Jeg prøver at spise mindre kød. Ikke fordi jeg nødvendigvis er imod at spise dyr, men mere fordi jeg er med til at begrænse industrien og selvfølgelig også af helsemæssige årsager.

Også Bjørk vægtlægger stor opmærksomhed på kødproduktion og masseproduktion af fødevarer. Dette begrundes hun med at madproduktionen er forbundet med et højt energiforbrug. Men samtidig finder hun det vanskeligt helt at frasige sig at spise kød:

Bjørk: Jeg er vældig optaget af kødproduktion og spiser ingenting som er masse produceret. Bare hval, rensdyr, elg. Mad som ikke er blevet masseproduceret. Jeg studerer energi, klima og miljø og har læst en del bøger om energiforbrug, og især i forhold til køer og deres energiforbrug er det jo vældig interessant og vældig spændende. Men det er jo klart at i forhold til kød og sådan, er det at med en gang jeg fik noget at vide om det, så tænkte jeg bare at droppe alt kød, men efterhånden som man har fordøjet stoffet så bliver man mere modtagelig (...) Jeg tror det er en modningsproces. Altså jeg vil ikke spytte maden ud, men jeg forsøger at gøre nogen bevidste valg omkring det, og investerer ikke penge i det i hvert fald. Men får man det serveret så fint nok.

Informanternes udtalelser tyder på, at der hos flere af dem eksisterer en form for mistillid til fødevarerindustrien. Dette fordi de oplever en følelse af afmagt, da de ikke har mulighed for at kontrollere måden hvorpå deres madvarer er blevet håndteret. Eller som citatet antyder, at energiforbruget ved kødproduktion er alt for højt i forhold til hvad man som miljøbevidst ønsker at repræsentere.

4.3.5 Rejseaktivitet i surfkulturen

At surfe er synonymt med en masse rejseaktivitet. Dette skyldes at surfforholdene i havet ændrer sig jævnligt og man kan derfor være nødsaget til at rejse til forskellige surfsteder, for at finde frem til de helt rigtige surfforhold. Dette inkluderer både rejser i og uden for Norge. I løbet af de sidste årtier er surferes rejseaktivitet rundt i verden, derfor blevet en central del af surfkulturen.

Surferenes rejseaktivitet har sit ophav tilbage fra surffilmen *The Endless Summer* (Sandomir, 2017), som blev lanceret i 1966 og fortæller historien om to surfere, der rejser kloden rundt i jagten på de perfekte bølger, er forestillingen om en rodløs og global tilværelse tæt forbundet med surferenes livsstil. Denne forestilling knytter sig især til surferenes rejseaktiviteter til mere eksotiske udenlandske steder at surfe. Film og andre medier har i denne sammenhæng spillet en afgørende rolle i surferenes jagt efter bølgerne. Siden lanceringen af surffilmen, har man i næsten ethvert surfmagasin kunnet finde annoncer til surfture, billeder af konkurrencer fra hele verden og reklamer for surfprodukter. Tilsvarende har surffilm vist nye surfspots og uspolerede eksotiske surfsteder, som værende en del af den ultimative surfoplevelse. Dette har alt sammen været med til at give inspiration til informanterne, om at planlægge surfrejser til lignende eksotiske surfdestinationer. Ifølge David, lever især rejseaktiviteten til de mere eksotiske bølger, op til de forventninger informanterne har til at rejse væk fra de norske surfbølger:

David: Hvis du rejser til Indonesien får du perfekte grønne bølger, som du ser på surf film og i surfmagasiner, men til gengæld er det også en anden oplevelse, når der er 100 personer i vandet, og der på en måde eksisterer et helt andet miljø på stranden. Der er lidt mere strandliv og det ser du ikke så meget på de forskellige surfspots i Norge.

Ifølge David kan man let forestille sig, at det for mange kan være fristende at udleve drømmen om at surfe perfekte bølger i eksotiske omgivelser. Dette fremstår især som en central modsætning til de kolde og barske forhold, der ofte kendetegner de norske surfforhold. Også Buckley (2002) hævder, at surferenes mobilitet ikke alene er forbundet med at rejse til eksotiske egne, men også forbindes med tøj, mode og underholdningsindustrien og markedsføres netop gennem surfmagasiner og surfingmedier. I tillæg er surferenes rejseaktivitet blevet revolutioneret gennem den teknologiske udvikling indenfor både flyrejser, satellit kommunikation og surfprognoser. Dette har medført, at surferene til enhver tid kan vide hvor i verden der findes gode

surfbølger, uanset lokal viden eller erfaring. Surferene er dermed blevet til moderne og mobile nomader, der efterlever en livsstil om en endeløs sommer i jagten på de perfekte bølger (Buckley, 2002).

4.3.6 Tidligere undersøgelse

I en tidligere kvantitativ undersøgelse om surf og miljøbevidsthed (Vyff, 2016), er surferenes rejseaktiviteter blevet dokumenteret. Hensigten med at inddrage disse resultater er, at bidrage til at give en bedre indikation af de norske surferes generelle rejsemønstre. Resultaterne vedr. informanternes rejseaktivitet er fundet på baggrund af 251 informanternes svar fra en spørgeskemaundersøgelse. Her opfatter informanterne rejseaktivitet som værende en nødvendig del af surfkulturen. Ud fra de kvantitative resultater, fremgår det at hele 95,2 % af informanterne angiver bilen som værende deres foretrukne transportmiddel. Kun 4 % tager bussen og 2,8 % tager toget. Fravælgelsen af det kollektive tilbud begrundes med, at det er for besværgeligt og tidskrævende. 68% af informanterne har egen bil, som bruges flittigt til surfture rundt i Norge. For at tage hensyn til økonomien og miljøet, vælger hele 96% af informanterne at køre sammen med hinanden i jagten på bølgerne.

Når bilen og bussen ikke rækker afstandene til surfstederne, benytter informanterne i Norge flytrafikken til at tage dem ind- og udlands. Men dette er ikke uden konsekvenser for miljøet. Resultaterne viser at 24,6 % af informanterne benytter flyet til transport inden for Norges grænser op til 1-2 gange i året. Derimod benytter 59,7 % af informanterne flyet til at nå surfdestinationer i Europa og 57,9 % til at nå surfdestinationer i resten af verden. Resultaterne viser, at de fleste surfsteder i Norge oftere nås med bil, hvorimod flytransporten hovedsageligt benyttes til mellem- og langdistanceflyvninger til Europa og resten af verden (Vyff, 2016).

4.3.7 Surferenes rejsemønstre

Ud fra empirien afspejler denne undersøgelse også, at informanterne opfatter deres rejseaktivitet som værende tæt forbundet med det at surfe i Norge og i udlandet. Her er det interessant at se nærmere på, hvilke miljømæssige rejsetiltag informanterne benytter sig af, når de rejser ud for at surfe. Flere af informanterne beskriver, hvordan de næsten aldrig benytter sig af hverken bus eller tog for at nå frem til bølgerne. Dette er der flere

årsager til. Frank udtrykker herunder, hvorfor han altid benytter bilen som transportmiddel:

Frank: Jeg tager altid bilen for som oftest når jeg kører til job så kører jeg ned til stranden og tjekker om der er bølger og så videre på job med en frisk bølgestatus (...) For jeg bruger jo bilen hver dag og det bliver hurtigt til et par hundrede mil om måneden. Men når man bor her hvor vi gør, så har man ligesom ikke så mange alternativer ift. Transport.

At vælge bilen til fordel for den alternative kollektive transport, hænger altså sammen med at stederne hvor der kan surfes, herunder Unstad, ofte ligger afsides fra den kollektive transport. Ifølge Clara kører den offentlige transport ofte heller ikke til de steder hvor surfbølgerne befinder sig:

Clara: Jeg havde gerne brugt den kollektive transport, men det er jo nok fordi det er et manglende tilbud, så man har jo ikke så stort et valg. Så når vi arrangerer surfure for universitetet, så fylder vi bilerne op og så har folk mulighed for at vælge om de vil køre hybrid bil eller normal bil. Så det er jo en form for tiltag for at reducere forureningen. Og ved at benytte sig af nyere biler og ikke studenternes biler, som oftest er gamle og uøkonomiske, så bruger vi lejebiler, som gerne kører langt på literen eller er hybridbiler).

Videre udtrykker Clara, at det er blevet vældig populært at fylde bilerne op med andre surfere. Informanterne opretholder herigennem et enkelt miljøtiltag i jagten på bølgerne, ved at de kører sammen med hinanden i bil. Dette gør de af flere grunde:

Clara: Vi kører sammen af økonomiske årsagere, men der er i det hele taget ikke særlig mange af mine venner der overhovedet ejer en bil. Så vi prøver at pakke flest muligt i bilerne, så man er flere om den social del af surfing. Så økonomien spiller en stor rolle, samtidig som man tager sig råd til at tage af sted.

Ifølge Clara indebærer samkørsel flere fordele når det gælder surfing. Samkørsel er en social aktivitet, der både er hyggeligt, er pengebesparende, er mere socialt og ikke mindst et bevidst tiltag, hvor informanterne på en enkelt måde kan optræde miljøbevidst og spare miljøet for unødigt CO₂ udledning. Det enkle miljøbevidste tiltag sker dermed gennem samkørsel og at benytte sig af nyere biler og gerne hybridbiler.

4.3.8 Populært med surfrejser

Et andet interessant fund fra interviewene, er informanternes flittige benyttelse af flytrafik, hvad angår surfrejser rundt i Norge og surfrejser til udlandet. Dette afspejles især ud fra Davids rejsebehov:

David: Jeg flyver vel en 6 gange i året tror jeg. Et par udenlandsrejser og så et par indenlands. Og så er der alle de små dagsture og det er nok rundt hundrede gange i året (...) Det som lidt er dilemmaet er, at folk der driver med surfing også er dem der flyver en masse med fly. Folk vil jo gerne rejse til gode bølger og sådan, men at flyve alt for meget er jo ikke godt for miljøet.

David har et par faste surfiture med fly planlagt i kalenderen til både ind- og udland, for ikke at tale om de hundredvis af små surfiture i løbet af året. Videre udtaler også Frank, hvordan han igennem årene også har rejst verden rundt i jagten på bølgerne:

Frank: Årligt tager jeg en flyvetur til eks. Marokko og en tur til Stadtlandet her i Norge (...) Jeg har været på mange ture hvor surfing har været en del af turen men ikke hovedformålet. Eks. har jeg været på Hawaii, men altså ikke alene pga. surfing.

Ikke alene kan Frank godt lide at se verden med et surfboard under armen, men rejser derudover også til steder hvor hovedformålet ikke har været at surfe, men alligevel har udgjort en betydelig del i valg af rejsemålet. Også Eddy har tidligere rejst meget på surfiture, men har i de senere år begrænset rejseaktiviteten efter surf en smule:

Eddy: Det var ofte at jeg rejste engang. Et par gange i måneden tror jeg, men nu er det blevet til ca. en gang i måneden. Så for det meste rejser jeg rundt i Norge og gerne her i Nordnorge. Og så en udenlandstur til Gran Canaria eller Tenerife en gang imellem.

Citaterne angiver, at informanterne har en tendens til at prioritere deres rejseaktivitet til surfdestinationer til både ind- og udland. Her benytter de både bil og fly i jagten på nye og bedre bølger. Ifølge fundene, fremstår informanterne som miljøbevidste individer, idet de udviser et bevidst forhold gennem miljøbevidste handlinger. Dette finder sted gennem deltagelse på strandrydninger, prioritering af bæredygtige madvaner og anvendelse af samkørsel med bil. Den overskyggende motivation for at udføre de miljøvenlige tiltag, sker på baggrund af at opretholde surfoplevelsen. Derimod er informanterne vældig rejselystne og har flere surfrejser med fly i løbet af året til både ind og udland.

4.4 En dårlig samvittighed

Som det fremgår af informanternes handlinger, tager de vare på miljøet. Gennem at udføre miljøtiltag der ikke kræver noget videre at udføre men blot er med til at forstærke deres selvopfattelse som miljøbevidste individer, foreligger der en uoverensstemmelse mellem informanternes øvrige handlinger. De udviser en mindre grad af miljømæssig forpligtelse gennem deres livsstil eller miljøindsats og dette fremstår som problematisk for informanterne, der gribes af en dårlig samvittighed:

Bjork: Jeg får hurtig dårlig samvittighed når jeg rejser. Måske ikke så meget med bil, men mere med fly. Fordi du har så lyst til at tage til tage afsted. Men er det egentlig vældig miljøbevidst? Og samtidig så presser lysten sådan på. Og det tror jeg er den største udfordring for de fleste som anser sig selv som værende vældig miljøbevidst. De har også vældig lyst på at rejse og er eventyrlystne.

Hos Bjørk fremstår surfing og miljøbevidsthed som et yderst ambivalent og komplekst forhold. Lysten presser på for at komme ud og surfe eksotiske bølger og opdage nye kulturer. Samtidig lurer den dårlige samvittighed i baghovedet, over at skulle sætte sig på et fly og dermed ikke kunne opretholde en miljøbevidst adfærd. I tillæg fremgår det af Bjørk, at hun hurtig får dårlig samvittighed når hun skal ud og flyve, men ikke når hun kører bil. Denne holdning findes hos flere af informanterne, da bilen ikke opfattes som værende en videre belastning for miljøet i forhold til det overordnede miljøperspektiv:

Alex: Altså vi kører jo meget bil. Så hvis både jeg og min bror skal bort en plads for at surfe, så kører vi gerne 2 biler, så vi har muligheden for at køre vores egne veje bagefter. (...) Jeg må vel indrømme at det havde nok være mere socialt og økonomisk at køre sammen. Men altså når du i mit job har 4 store lastebiler, 7 gravemaskiner, osv. bliver du hurtig immun overfor at tænke i miljøbaner. Da tænker jeg at køreturen man tager ned til butikken eller stranden bare bliver en lille dråbe i forhold til det store billede.

Ifølge Alex er det både fleksibelt, hurtigt og behageligt at tage sin egen bil for at komme ud og surfe. Dette prioriterer han fordi at hans forbrug blot efterlader et ubetydeligt miljøaftryk, set ud fra det store billede. Når det gælder surfrejser med fly, har også Eddy en klar holdning om det er miljøet eller surfingen der vejer tungest:

Eddy: Når det gælder surfing så lader jeg ikke miljøet stå i vejen for en flyvetur. Overhovedet ikke. Der tager jeg et fly for at surfe (...) Altså hvis man har midler til det, så er det bare afsted. Da kommer surfingen før miljøet.

Konsekvenserne af at informanterne tager bilen eller benytter flyet for at surfe udgør et miljøproblem, hvilket informanterne tilsyneladende er klar over. Dette er et interessant fund, idet informanterne på en måde ”glemmer”, at den daglige kørsel til og fra havet også bidrager til at belaste miljøet. Ud fra informanternes holdninger virker det til at bilen er en næsten accepteret miljøbelastning, pga. de mange fordele der eksisterer ved transportmidlet. Det kan derfor være en indviklet sag for informanterne at handle miljøbevidst, idet det er både praktisk og behageligt at tage bilen, fremfor at benytte sig af det mere besværgelige men kollektive og miljøbevidste transportalternativ.

4.4.1 Ambivalent forhold mellem surfing og miljøbevidsthed

På trods af informanterne afhængighed, ligesom de øvrige elementer af surflivstilen, ikke foregår uden konsekvenser for miljøet, vælger informanterne alligevel at se på deres rejseaktivitet som en streng nødvendighed. Dette kan skyldes informanternes stærke passion for surfing og deres selvopfattelse som miljøbevidste individer, overskygger deres egentlige handlinger. Fælles for informanternes rejseaktivitet, hvad enten det foregår med bil, fly, etc., er en dårlig samvittighed der hviler i baghovedet, men lader sig overskygge af surfingens dragende effekt. Også Clara udtaler, at hun føler en form for dårlig samvittighed overfor miljøet, når hun rejser ud i verden for at surfe:

Clara: Jeg tror nok at jeg har lidt dårlig samvittighed. Jeg er klar over at jeg forurener og at mit fodaftryk er større end andres. Jeg tænker i hvert fald over det når jeg flyver, men så slår tanken også ind over mig, at hvis ikke jeg bestiller flybilletten, er der sikkert en anden der gør det. Samtidig så ved jeg også godt at det er efterspørgsel som styrer priserne, så jeg er altså sådan lidt splittet. Så nej jeg tænker over det, men lader mig nok ikke styre af det i så stor grad, at jeg ikke vælger at flyve. Men jeg har lyst til at komme tilbage til Lofoten, når jeg er færdig med at studere, for så er det jo for at være nærmere på surf. Også fordi det er dyrt og det koster miljøet, at rejse langt væk for at surfe. Så vil jeg jo hellere bo tættere på Unstad for her har man jo alt. Surf og fjeld.

Clara udviser her en tydelig dårlig samvittighed overfor miljøet. Hun er klar over hendes handlinger forårsager konsekvenser for miljøet og at hun i øvrigt har et større CO2 udslip end de fleste. Især hvad angår hendes rejsevaner. Men dette bortforklares med, at hvis hun ikke selv bestiller en plads på flyet, er der sikkert en anden der gør det. Når det gælder selve bevidstgørelsen overfor de konsekvenser informanternes handlinger forårsager miljøet, finder informanterne det vanskeligt at forholde sig til deres egen miljøbevidsthed. Dette fremgår af Bjørk, der uden tvivl er splittet omkring hvad hun skal mene:

Bjørk: Personligt er jeg bevidst på miljøet og det er noget jeg tænker på, men jeg syntes at det er vanskeligt at forholde sig til. I Norge lever vi jo af olien og hele industrien er jo skyld i at vi har denne her velstand. Men man mærker jo at det ikke er så godt (...) så jeg tænker ofte på hvordan vi skal bevare naturen for næste generation. Over mine holdninger og værdier for miljøet.

At miljøbevidsthed kan være et vanskeligt emne at forholde sig til, kan skyldes at informanterne på een gang ønsker at opretholde en høj levestandard, i kraft af den velstand kulturen i Norge tillægger informanterne. På samme tid sker dette med en dårlig samvittighed i baghovedet, da informanterne heller ikke er blinde overfor de konsekvenser deres handlinger forsager miljøet.

4.4.2 Almenhedens tragedie

At optræde miljøbevidst fremtræder hos informanterne som værende både vanskeligt og medfører i de fleste tilfælde en dårlig samvittighed hos den enkelte. Holdningen for flere af informanterne kommer til udtryk ved, at de ofte står overfor et valg om at skulle prioritere miljøet fremfor det ofte enklere, hurtigere og mere komfortable alternativ. Informanterne tænker over deres handlinger der berører miljøet, men mener alligevel at det til syvende og sidst ikke har den store indvirkning i forhold til den større miljøproblematik der udspiller sig i verden. I tillæg skydes skylden på den nordiske velfærd og har man økonomien i orden, er det både muligt, enkelt og nemt, at transportere sig rundt i Norge og til udlandet. Især når det gælder at surfe.

Informanternes opfattelse af at det kan være vanskeligt at opretholde en miljøvenlig adfærd, kan skyldes at det måske ligger mange mennesker ganske nært, at prioritere egne interesser foran miljøet, på trods af at det sjældent er til gavn for fælleskabet. Denne adfærd er også bedre kendt som almenhedens tragedie. Udtrykket har sin oprindelse fra Hardin's (1977) politiske teori, som handler om individuelle interesser og fællesressourcer. Hardin (1977) er kendt for følgende berømte citat:

Freedom in a common brings ruin to all (Hardin & Baden, 1977, s. 20)

I citatet viser Hardin (1977) til, at verdenen vi lever i indbyder til frihed og et hav af muligheder. På trods af frihed og muligheder, er jorden stadig en begrænset ressource, hvor alle mennesker hver især ikke kan blive ved med at overforbruge af de kapaciteter der er tilgængelige. På et tidspunkt vil jorden ikke kunne følge med længere og dette vil

medføre en konsekvens for alle. Almenhedens tragedie kan derfor forstås ud fra at de fælles ressourcer der er tilgængelige ødelægges, fordi alle brugerne af ressourcerne bruger dem frit til sit eget bedste. På lang sigt ødelægges ressourcerne, sådan at ingen længere kan nyde godt af dem. Almenhedens tragedie beskriver problemer som for eks. vandmangel, overfiskeri og global opvarmning (Magma, 2017). Således vil forureningen der eks. fører til klimaændringer, ikke være skadelig eller umoralsk, så længe udslippet er minmalt og hurtigt spredt ud på kloden. Det bliver derimod først skadelig og umoralsk, når udslippet øges og påvirker miljøet i en sådan grad at det bliver skadeligt for alle.

Almenhedens tragedie er et tydeligt eksempel på, hvordan mennesket i bund og grund er optaget af at rationalisere egne behov, selvom det foregår på bekostning af fællesskabets interesser. Hardin's (1977) point er, at der ofte eksisterer en modsætning mellem individets interesser på den ene side og de samlede konsekvenser af alle individer på den anden side (Hardin, 1977). Udfordringen til den enkelte bliver derfor, at hvis man ikke selv er med til at øge de fælles konsekvenser for miljøet, har man ingen garanti for at andre ikke skulle gøre det for en. Eller som Eddy beskriver det:

Eddy: Miljøbevidstheden hos os voksne den vejer ikke så tungt generelt. Der er det egne behov og egne ønsker foran miljøet og det gælder for folk flest. Vi kan snakke om at gøre dit og gøre dat, men når vi gør det ... om det går ud over vores komfort, vores standard, da får miljøet ofte lide tænker jeg.

Informanterne selvopfattelse som miljøbevidste individer sammenlignet med deres handlinger, forbindes således ikke kun med idylliske oplevelser i harmoni med naturen, men sker tværtimod med en dårlig smag i munden og på bekostning af miljøet. Det kan tyde på, at informanterne ikke i betydelig grad, engagerer sig i større og mere nødvendige miljømæssige tiltag, men i stedet lader sin dårlige samvittighed tilfredsstillende, gennem mindre og mere ubetydelige tiltag for miljøet. Man får derfor et indtryk af, at informanternes selvopfattelse, ikke stemmer overens med deres egentlige holdninger og handlinger.

4.5 Surferenes kognitive dissonans

Den dårlige samvittighed overfor miljøet, der finder sted hos informanterne, kan fortolkes ud fra Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans. Med udgangspunkt i teorien, opfatter informanterne sig selv som værende miljøbevidste, men uden egentlig at leve op

til deres selvopfattelse gennem deres handlinger. Informanterne oplever derfor en tilstand af indre uro og der opstår en uoverensstemmelse mellem deres viden og handlinger. Som følge heraf opstår der en konflikt mellem informanternes positive selvopfattelse og deres dårlige samvittighed som deres handlinger medfører. For at rette op på den dårlige samvittighed, søger informanterne efter måder at reducere og legitimere deres handlinger på. Dette vil få dem til at forsøge at ændre deres holdninger, så de kan komme den indre uro til livs ved at skabe kognitiv konsonans (Festinger, 1957).

Set i lyset af Festinger's (1957) teori, forsøger informanterne med deres miljøbevidste holdninger, at retfærdiggøre deres handlinger over for dem selv. Ubehaget de oplever motiverer dem til at ændre deres tanker eller opførelse for at skabe kognitiv konsonans. Dette fremgår af følgende eksempel, hvor David benytter sig af mindre tiltag for at opretholde sin status som miljøbevidst.

David: Det er jo sådan at de fleste har et forhold til naturen. Hvis du ikke har det, er det vældig svært at være miljøbevidst. Fordi det du ikke har noget forhold til, bryder du dig ofte heller ikke så meget om. Så det er jo tiltag det kommer an på. Eks. har jeg købt mig en cykel så jeg kan begynde at cykle til job. Det er jo at være bevidst om miljøet.

David påpeger, at han udfører et mindre men miljøvenligt tiltag. I tillæg beskriver Eddy hvordan de små tiltag bidrager til at give en ansvarsfølelse overfor miljøet:

Eddy: Jeg er klar over, at det ofte bare i det små, at jeg kan gøre noget for miljøet. Jeg tror at man gør det for at dulme samvittigheden. Da har man gjort noget for at miljøet. Jeg tror at der er mange der tænker sådan. Vi er jo ganske rige her i Norge. Vi kunne have givet alle vores penge til fattige børn. Eller få et barn som vi betaler 100 – 200 kr. til om måneden og så tænker vi ligesom. Ja, jeg sørger for de fattige. Eller man kan sortere affald og så har man gjort sit bidrag. Det er nok perspektivet tror jeg. Man føler at man bidrager til miljøet, men så gør man det ikke på ordentlig vis.

4.5.1 Psykologisk forsvarsbarriere

For at uddybe Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans (Festinger, 1957), kan man i tillæg inddrage Stoknes (2017) forklaring på dissonans. Ifølge Stoknes (2017) eksisterer der hos individet en psykologisk forsvarsbarriere, som naturligt opretholder en fornægtelse overfor indtryk der måtte stride imod individets handlinger. Stoknes (2017) beskriver flere psykologiske barrierer, hvoraf begrebet dissonans er en af disse barrierer,

som i denne sammenhæng tilfører et interessant perspektiv på informanternes adfærd. Dette forklares herunder:

Hvis det vi ved (for eksempel at bruken av fossilt brennstoff bidrar til global oppvarming), står i strid med det vi gjør (kjører mye bil, flyr, spiser biff), oppstår der en dissonans. Det samme skjer hvis mine holdninger er i konflikt med mennesker som er viktige for meg (Stoknes, 2017).

En fælles holdning står centralt for informanterne. At gøre noget for miljøet, kommer til udtryk gennem mindre miljøtiltag, hvor informanterne derigennem dulmer deres egen samvittighed. Det ironiske er her, at informanterne føler at de bidrager til miljøet, men i virkeligheden helt glemmer de større og mere betydningsfulde tiltag. Også Robert Gifford (2007) beskriver i *Environmental Psychology*, hvordan et sådant samspil mellem individets bevidsthed og handlinger finder sted. Han påpeger hvordan individet er villigt til at optræde miljøvenligt gennem meget enkle og lettilgængelige tiltag. I beslutningen om at tage cyklen på arbejde hver dag, vil man eks. kunne retfærdiggøre en længere flyrejse overfor sig selv. Ved at foretage de simple tiltag, bliver det lettere for individet at undgå de mere betydningsfulde og vanskeligere miljømæssige tiltag, selvom bevidstheden om konsekvensen af handlingen er til stede (Gifford, 2007).

Dette betyder, at informanterne kan benytte sig af enkle tiltag, som at cykle til arbejde eller spise bæredygtigt, hvorimod nedprioriteringen af flyrejser til udlandet, er et langt vanskeligere men også mere effektivt tiltag. Informanterne har således vanskeligt ved ikke at gennemføre betydningsfulde miljøbevidste handlinger, da disse vil ryge i konflikt med deres personlige livstil. Dette er problematisk, da den miljømæssige adfærd gerne skulle reducere den miljømæssige indvirkningen på miljøet (Gifford, 2007). Så længe der hos informanterne findes enkle miljøtiltag som er lette at efterleve, vil det være langt vanskeligere at få dem til at foretage radikale ændringer i deres adfærd og livsstil. Derved formår informanterne at kunne komme deres dårlige samvittighed til livs og opretholde en kognitiv konsonans og derved undgå det ubehag som Festinger's (1957) kognitive dissonans beskriver.

4.6 Legitimering af adfærd

Til trods for at informanternes adfærd kan forklares gennem teoretiske perspektiver, er det interessant at se på, hvorfor informanterne alligevel fortsætter med at opretholde en adfærd der foregår på bekostning af miljøet, på trods af den dårlige samvittighed adfærden medfører. Herunder udtrykker informanterne flere af deres egne udtalelser, der legitimerer deres handlinger overfor miljøet. Informanternes trang til at udforske nye steder og bølger, fremstår først og fremmest som en naturlig del af surflevsstilen. Dette bekræftes også af Frank, der mener at mange vil have tilbøjelighed til at rejse ud i verden uanset om det skader miljøet eller ej. Her vejer oplevelser tungere end samvittigheden:

Frank: I udgangspunktet tænker jeg at alle der ikke bor på en plads hvor der er tilgang til at kunne surfe ikke er specielt miljøvenlige. Der er jo selvfølgelig tal på alt det her, altså hvad en flyrejse koster i rent CO2 udslip. Men det er jo klart at alle nok tager afsted alligevel.

Også Eddy mener at passionen for surfing og nysgerrigheden efter nye oplevelser, legitimerer at rejse ud i verden for at surfe:

Eddy: Jeg tror at uanset hvad der ligger i ens aktiviteter, så kommer det til at gå ud over miljøet på den ene eller anden måde, når bare man er passioneret nok. Jeg tror ikke på at der findes mennesker der fravælger gode oplevelser til trods for at det kan gå ud over miljøet. Men havde jeg boet lige ud til bølgerne til hverdag, så havde jeg selvfølgelig ikke behovet at flyve jorden rundt for at surfe. Det havde jeg ikke gjort. Da havde jeg tænkt anderledes.

Eddy udtrykker klart og tydelig en opfattelse om, at det er de færreste mennesker der er i stand til at fravælge gode oplevelser på bekostning af miljøet, så længe de er passioneret nok. Eddy udtrykker dermed, at der indenfor surfmiljøet eksisterer en holdning om, at det er almenmenneskeligt at tænke oplevelser fremfor miljøet. Det er tankevækkende at informanterne lige så vel kan rejse ud og opleve verden med et surfboard under armen, så længe de ikke bor ud til et surfsted i Norge. Men at surfrejserne hverken er godt for miljøet og i tillæg bidrager til CO2 udslip, har alligevel en indvirkning på informanternes samvittighed overfor samtidig at skulle optræde som miljøbevidste individer. Bjørk udtaler i den forbindelse følgende:

Bjørk: Jeg tror at sådan som det er i surfmiljøet, så er der vældig mange miljøbevidste mennesker og så har man samtidig lyst til at prøve ud nye surfspots. Fx ser Brasilien virkelig fint ud og så har man måske lyst til at optræde miljøbevidst mens man er på pladsen, men du flyver jo faktisk for at komme derhen ikke sandt.

Jeg tror vi måske hellere må blive flinkere på at sætte pris på hvor vi er og ikke nødvendigvis altid stræbe efter at måtte finde nye steder.

En indre følelse om ikke at behøve at rejse ud i verden foreligger hos informanterne, men samtidig lokker surfmagasiner, reklamer, etc. med eksotiske bølger, masser af sol og kridhvide strande. Fristelser der kan være vanskelige at se bort fra.

Eddy: Et aspekt er jo kvaliteten af surfing, men her hvor vi bor i Norge er der både mørkt og koldt og solbehovet melder sig da klart. Så det er nok kombinationen af vejret og surfing der gør at jeg rejser ud.

Kvaliteten af bølgerne og et markant mere eksotisk klima i udlandet er altså med til at legitimere informanternes beslutning om at rejse afsted og udleve jagten efter nye bølger.

4.6.1 Kulturelle oplevelser og indsigt i miljøet

Til trods for at dilemmaet om flytrafikkens forurening foreligger hos informanterne, virker det ikke til at påvirke dem i en sådan grad, at de afbryder rejserne til de mere eksotiske bølger. Ifølge Clara medfører det nye oplevelser og at man møder andre mennesker når man rejser på surfture:

Clara: Altså surfing gør mig vældig nysgerrig på andre mennesker og nye oplevelser. Surfing har taget mig på flere rejser, hvor man opdager nye steder og møder nye folk. Så surfing bidrager da til at man får oplevet mere. Det kan også bare være det at være her på Unstad, der træffer man utroligt mange mennesker, eller at man er på jagt efter nye bølger og træffer folk der. Man får nye oplevelser og møder andre kulturer.

At rejse bidrager således til mange positive indtryk hos informanterne. Sideløbende med jagten efter nye bølger, får informanterne oplevet mere, set nye steder, mødt nye mennesker og ikke mindst oplevet nye kulturer. Rejserne bidrager ifølge David også til, at informanterne bliver mere opmærksomme på miljøet:

David: Man får jo set mange ting og oplevet mange steder når man flyver rundt. Jeg har været i Indonesien og set hvor meget plastic der flyder rundt. Man bliver jo vældig bevidst på, at vi mennesker bør gøre tiltag for ikke at forurene naturen.

Bevidstgørelsen danner således grundlaget for informanternes inspiration til de miljømæssige holdninger til miljøet. Clara påpeger især, hvordan det at rejse ud i verden er nødvendigt for i det hele taget at kunne forstå forureningens konsekvenser:

Clara: Jeg tror at man ikke helt forstår det her i Norge, fordi man ikke er så konfronteret med konsekvenserne endnu. Men der kan det være at når man rejser at man kan blive mere konfronteret, hvis ikke hjemme så i udlandet. Bare tag Marokko. Affald flyder overalt og man ser hvilken konsekvenser det har for naturen der. Jeg tror bare vi er lidt uvidende overfor det her i Norge. Vi må hellere kalde os heldige og arbejde for at undgå det her.

Som Clara fortæller, bidrager informanternes rejseaktivitet dermed til miljøbevidst oplysning. Dette har en positiv indvirkning på informanterne, da de gennem nye impulser og at blive konfronteret med omgivelserne når de rejser, bliver inspireret til at forholde sig til deres eget lokale miljø. Her mener Bjørk, at hendes rejseerfaringer, lokalt kan bidrage til at bevidstgøre andre om miljøet:

Bjørk: Altså nu har jeg rejst en del, men måske jeg kan bidrage til at informere folk lidt bedre lokalt. At være med til at bevidstgøre folk lidt mere der hvor man er. Så måske de ikke har lyst til at rejse så meget rundt efterfølgende?

På baggrund af informanternes rejseerfaring fremgår det, at de er interesseret i at formidle og bevidstgøre andre surfere om de miljømæssige konsekvenser rejseaktiviteten medfører. Men dette har også sine konsekvenser:

Bjørk: Jeg har gjort ganske meget de sidste år. Jeg begyndte at rejse de første år efter videregående. Så rejste jeg 4 måneder jorden rundt for at surfe. Jeg havde lyst til at lære mig det, sådan ordentligt. Og sådan fortsatte det året efter og året efter. Men tingen er, at jeg tror mine miljømeninger først har kommet efter at jeg har rejst. Jeg har ikke rigtig været så bevidst omkring det førhen. Altså man kommer lidt ud af der man var, får lidt andre impulser og omringes af andre folk end man plejer (...) Man bliver vel inspireret. Men det er jo lidt synd man ikke opnår det før man har fløjet hele jorden rundt.

Citaterne fra Bjørk og Clara medfører et interessant fund for undersøgelsen, idet informanternes eventyrlyst efter mere eksotiske bølger, åbner øjnene for informanternes miljøbevidste holdninger. På trods af at man gennem surfrejser opnår refleksion omkring hvordan man bør tage bedre vare på naturen, foregår dette alligevel på bekostning af flytrafikkens udledning af CO2 udslip og bidragelse til forureningen af miljøet. Det er derfor en kedelig udvikling, at mange surfere først bliver bevidste om miljøets egentlige udfordringer, når de har rejst hele jorden rundt. Informanternes mange eksempler på at legitimere deres handlinger, er et tydeligt bevis på hvordan de forsøger at gøre op med den dissonans der opstår, når informanterne kommer i konflikt mellem deres egne positive selvopfattelse og ubehaget deres handlinger medfører. Ved at søge efter at skabe

kognitiv konsonans, kan dette som nævnt undgås hvis informanterne enten tvivler eller helt fornægter deres viden og derfor kan have det bedre med måden de lever på.

4.7 Anerkendelse hviler i et kulturelt pres

Anderkendelse er de sidste år blevet et populært tema, hvor flere af de mest centrale værker i moderne anerkendelsesteori, har banet vejen for at vise hvor vigtigt anerkendelse er (Langseth, 2012b). Dette fremgår især i en af Bourdieus teorier. I *Pascalian meditations* hævder Bourdieu (2000), hvordan jagten på anerkendelse er selve drivkraften og det som danner grundlag for alle investeringer aktører gør sig i et felt. Anerkendelse står hos Bourdieu, som et helt centralt element i et felts kapitalsystem. Begrebet lægger til rette for at et felt kan eksistere og er det aktørerne indenfor feltet stræber efter (Nice, 2000).

Med afsæt i Bourdieus perspektiv om anerkendelse, kan man i denne sammenhæng stille spørgsmål til, om informanternes miljømæssige konsekvens for havet, naturen og miljøet generelt, sker på bekostning af at opretholde status og anderkendelse i surf miljøet? Vil det at surfe de norske bølger, ikke indeholde den samme anerkendelse, som opnås gennem at surfe de mere eksotiske bølger? Følgende udtalelse fra Clara, forklarer hvorledes hun opfatter dette perspektiv:

Clara: Når jeg snakker med folk og siger at vi har været 5 uger i Sri Lanka, så er det helt utænkeligt for nogen at tage afsted så længe bare for at surfe, mens det kan imponere mange andre. Det kan i hvert fald være en forklaring på hvorfor mange vælger at rejse ud, fordi der er status i at surfe mange forskellige steder og at man ikke er trangsynet og bare surfer Unstad, fordi det er de bedste og eneste bølger der findes.

At rejse afsted på udenlandske surfture, kan i lyset af Bourdieu (1999), tolkes som en symbolsk magt i surfkulturen, idet dette repræsenterer en handling eller snarere en værdi, som anerkendes som betydningsfuldt af andre surfere. Som Clara udtrykker det, har informanterne rig mulighed for at surfe de lokale bølger i Norge, men det der i virkeligheden fremstår som at give mest status, eller anerkendelse indenfor surfkulturen, er at rejse til mere eksotiske strøg og surfe bedre og mere prestigefyldte bølger. Videre forklarer hun:

Clara: Man har måske surfet en bølge der kræver et vist niveau og som alle kender til. Og så er folk bare: Har du surfet der? Og for sin egen del så føler man en vis mestring, men jeg tror også at det handler om status. At man har været rundt omkring og at man kan imponere folk på den måde.

Ud fra Bourdieus doxa teori (1977) kan informanternes trang til at rejse ud i verden, hænge sammen med at surffeltet præger informanterne i en retning af at prioritere oplevelser fremfor miljøet. Ifølge Doxa (1977) sker dette fordi, at surffeltets uskrevne regler er fastsat af normen indenfor surffeltet. Surfere som har magten i surffeltet, dikterer at det er anerkendt at rejse ud i verden for at surfe. Surffeltets doxa udøver på baggrund af dette, symbolsk magt overfor informanterne, som ubevidst accepterer det overordnede, dominerende synspunkt og således følger de uskrevne og specifikke regler for hvordan man handler rigtigt og forkert indenfor surffeltet. Regler som konstant reproduceres og må anerkendes af surffeltets øvrige aktører.

Man kan antage, at reglerne optræder som en slags "common sense" indenfor feltet, med en fælles forståelse om tingenes orden (Bourdieu, 1990, s.58). Selve reglerne i surffeltet kan diskuteres, men begrundes netop ud fra den definerede doxa der eksisterer (Bourdieu, 1977). Eks. at informanternes rejselyst anerkendes indenfor surffeltet. Dette på trods af at denne adfærd sker på bekostning af miljøet. Altså fungerer informanternes rejseaktivitet, som et enkelt og praktisk middel til at nå nye og bedre surfoplevelser og dette overskygger deres miljøvenlige adfærd. Informanternes prioritering af oplevelser kan derfor forstås, som et magtforhold eller et kulturelt pres der hviler på den enkelte og udspiller sig i surffeltet. Dette accepterer informanterne, eller rettere tager det for givet, idet de oplever deres rejseadfærd som værende meningsfuld og naturlig (Bourdieu, 1977). Det samme gør sig gældende for informanternes opfattelse af miljøet. Da begrebet doxa som nævnt beskrives som alt det der tages for givet, det uudtalte og sandhederne i feltet (Bourdieu, 1990), kan det for informanternes sin del være et tegn på at surfkulturens fokus på en miljøvenlig livstil, har en vis indflydelse og påvirkning på informanternes holdninger om at være miljøbevidste. Surffeltets doxa udøver således symbolsk magt overfor informanterne, idet de ubevidst accepterer det dominerende synspunkt der vedrører at være miljøbevidst.

4.8 Konsumering modvirker miljøvenlig adfærd

Hvad gælder anderkendelse er det interessant at se hvorvidt det også har en indvirkning på informanternes brug og køb af surfudstyr? I den forbindelse er det nærliggende at nævne flere elementer der tilfører informanterne symbolsk kapital og spiller en central rolle i deres konsumering af surfudstyr. Herunder færdigheder og dedikation.

Færdigheder er nødvendige for at udnytte både bølgenes og surfudstyrets muligheder. At opbygge færdigheder betyder at få en konkret forståelse for vindens opbygning af bølgerne, havets og tidevandets indvirkning på forholdene. Dette resulterer i at kunne læse og fange bølgerne og med den rette teknik, få det til at både føles og mærkes godt. At være dedikeret i surfing, er ifølge Langseth (2017) nødvendigt, da dedikationen er med til at gøre en til en rigtig surfer. En surfer der vil ofre tid på at forbedre sin teknik, opbygge sine kompetencer og dermed blive en både dygtig og anerkendt surfer (Løland & Langseth, 20). Men for at opretholde både færdigheder og dedikation kræves ordentligt surfudstyr. Korrekt udstyr er vigtigt for at kunne surfe nord for polarcirklen i Norge. Det betyder, at informanterne må gøre sig erfaringer og opnå færdigheder om surfudstyret, så de kan bruge udstyret korrekt. At vælge en hverken for varm eller for kold våddragt og at vælge det surfboard som vil passe til de rigtige forhold, fremstår derfor som både essentielt og afgørende for surfoplevelsens udfald. Ifølge Eddy har den kolde havtemperatur en indvirkning på surfoplevelsen. Her spiller især våddragternes specifikationer en stor rolle:

Eddy: Det er jo en af ulemperne med koldt vands surfing heroppe i Nord. Man bliver jo kold. Og så har det jo også noget med smidigheden og at miste balancen hurtigt hvis du bliver for kold. Så det har meget at sige at man har det rigtige udstyr, så man får en god oplevelse. At det er fleksibelt og varmt.

Informanterne har mange muligheder for at vælge surfudstyr der holder dem varme. Dette skyldes, at der eksisterer et utal af våddragsprodukter i surfindustrien, hvor udvalget er enormt og hvor våddragterne leveres i forskellige materialer, designs og tykkelser i forhold til vandtemperaturen og tiltænkt brug. Når det gælder surfboards er specifikationerne også her afgørende for, hvordan informanterne vælger at fremstå i forhold til surffeltet. I takt med deres kompetencer øges, vil informanterne ifølge Clara, tilsvarende købe flere forskellige surfboards der passer til de rette forhold og kan være med til at udvikle deres færdigheder:

Clara: Mange køber våddragter, som på ingen måde er sundt for miljøet og bestiller sig nye surfebræt. Og de knækker jo af og til og hvad gør man ved det? Jo man kaster det ud og køber nyt. Når man tænker på alle de kemikalier der indgår i processen for at fremstille disse produkter, så kan man ikke ligefrem påstå at det er så miljøvenligt.

Som Clara antyder, kan denne konsumering skyldes at våddragter og surfboards udskiftes til fordel for nyere og bedre modeller, idet surfprodukterne er lavet af materialer der ofte udsættes for betydelige mængder UV stråling, der slider hårdt på udstyret og derfor kræver jævnlig udskiftning. I tillæg ønsker informanterne at følge med udviklingen af surfudstyret og surfkulturen generelt. Informanterne opretholder gennem køb af både våddragter og surfboards, et forbrug der ikke højner den miljøbevidste ansvarlighed. Surfudstyret bidrager i stedet til miljøforurening, når det gælder produktionen og transportering af surfprodukter ud til forbrugerne. Dette skyldes, at der i fremstillingsprocessen af både våddragter og surfboards indgår kemikalier, der hovedsageligt er til for at give produkterne en lang holdbarhed. Disse kemikalier flyder ud i naturen, enten ved fordampning eller gennem deponering og udvaskning i vandet og jorden (Sullivan, 2007).

4.8.1 Surfstil og opfattelse

I en undersøgelse fra Wheaton (2004) fremgår det, hvordan der indenfor windsurfing eksisterer anerkendelse blandt windsurfere, hvor et bestemt surfboard på taget af bilen er med til at sende et signal om hvem man er, til de øvrige surfere. På samme måde kan man fortolke informanternes surfudstyr, som et signal overfor andre surfere i surffeltet, om hvilken stil de ønsker at blive forbundet med. Alex beskriver i denne sammenhæng, hvordan forskellen på surfboards udtrykker en forskel i surfstil og dermed hvordan man vil opfattes af andre:

Alex: Jeg surfer nok mere longboard end jeg surfer shortboard. Det er egentlig lidt en blanding af, at her på Unstad er det ofte longboard forhold vil jeg sige. Jeg kan surfe longboard uanset om det er 3 meter eller en halv meter bølger. Plus at shortboard ser jeg på som en hel anden ting egentlig. Der går du ud og kæmper, mens på longboard er det bare kos og morsomt.

Alex surfer longboard fremfor shortboard, fordi han forbinder surfstilen med en mere afslappet og morsom tilgang til surfing. Han kan med et longboard surfe i alle slags forhold og dette gør ham til en dygtigere surfer, der i sidste ende giver ham anerkendelse

indenfor surffeltet. Dette kan forklares gennem Bourdieus (1995) perspektiv om symbolsk kapital.

Ifølge Bourdieu (1995) beskrives den symbolske kapital, som evnen til at udnytte andre kapitalformer og omsætte kapital til andre former for værdi (Wilken, 2008). Dette gør sig gældende hos informanterne, i kraft af deres økonomiske oparbejdede kapital kan omsættes til det som tilføres værdi indenfor surffeltet. Informanternes surfudstyr kan i lyset af Bourdieu (1995), fortolkes som en symbolsk kapital der tilfører værdi til den enkelte og giver anerkendelse i surfmiljøet. Kapitalbegrebet fungerer således som en måde for informanterne at opnå fordele på. Dette til trods for at de forskellige informanters positioner i surf miljøet, afhænger af deres respektive mængde af oparbejdede kapital, type kapital og sammensætningen af kapital (Bourdieu, 1995).

Anerkendelse indenfor surfkulturen, handler som nævnt om at opretholde færdigheder og være dedikeret omkring surfing. Færdigheder kommer hos informanterne til udtryk gennem at udnytte både bølgenes og surfudstyrets muligheder. Dedikation sker ved at informanterne ofrer tid på at forbedre sin teknik og opbygge sine kompetencer, for at blive en både dygtig og anerkendt surfer. Opretholdelsen af både færdigheder og dedikation, sker ved at have godt surfudstyr der passer til forholdene. Idet surfudstyret er udsat for slidtage og informanterne ønsker at følge med udviklingen af surfudstyret og surfkulturen generelt, kræver surfudstyret udskiftning. Anerkendelse fremstår således som en vigtig del af surfkulturen, men overskygger samtidig informanternes miljøvenlige adfærd. Når informanterne ikke kan leve op til deres miljøbevidste selvopfattelse, kan dette skyldes symbolsk kapital, der både tilfører værdi til den enkelte og giver anerkendelse i surfmiljøet. Meget kan derfor tyde på, at værdierne om surfing som værende natur- og miljøvenligt står stærkt i informanternes opfattelse, men at disse værdier ikke nødvendigvis efterleves i praksis.

4.9 Kulturel dissonans?

Udviklingen indenfor surfkulturen har skabt komplikationer for miljøet, som er et direkte produkt af selve livsstilen som surfing medfører, idet det bidrager til en negativ konsekvens for miljøet (Hill & Abbott (2009b)). Dette gælder specielt informanternes tendens til at rejse verden rundt for at surfe bedre og mere eksotiske bølger og

konsumering af surfindustriens produkter. Man kan i denne sammenhæng stille spørgsmål til om informanternes adfærd er baseret på baggrund af egne eller fælles interesser?

På trods af Festinger's (1957) teoretiske perspektiver udemærket kan benyttes til at forklare informanternes miljøadfærd, eksisterer perspektiverne på baggrund af at forklare adfærd på et individuelt plan og med øje for at den enkelte træffer beslutninger for at tilfredsstille et personligt ubehag. Måske grunden til at dissonansen der opstår hos informanterne, i stedet kan findes på et kulturelt plan og karakteriseres som en kulturel dissonans? I den forbindelse kan kulturel dissonans beskrives som et fænomen der opstår, når aktører er involveret i kulturer, hvor bestemte værdier eller normer dominerer kulturen. I modsætning til Festinger's (1957) perspektiv, hvor disharmoni overfor bestemte værdier kan medføre et individuelt ubehag, behøver dette ikke at gøre sig gældende indenfor den kulturelle dissonans. Her vil disharmoni eller modsætningsfyldte værdier i kulturen ikke nødvendigvis resultere i dårlig samvittighed. Dette fordi værdierne ifølge Bourdieus (1977) doxabegreb, er selvsagte og slet ikke bliver bragt op på et refleksivt niveau. Den kulturelle dissonans kan ligesom den kognitive dissonans (1957) resultere i at aktører stilles overfor dilemmaer i kulturen, hvor det kan være vanskeligt for den enkelte at afgøre hvad der er rigtig og forkert adfærd.

For at anvende begrebet om kulturel dissonans i en surfkontekst, rummer surfkulturen to modsatrettede idealer, hvor det ene knytter sig til at være miljøbevidst og det andet til at følge strømmen og rejse langt efter perfekte og eksotiske bølger. At opretholde en miljøbevidst adfærd der tilgodeser miljøet vil således kræve, at informanter der prøver at leve op til deres selvopfattelse som miljøbevidste individer også må ændre deres adfærd. Når informanterne derfor angiver sig selv som værende miljøbeviste, kan det skyldes at de værdier der dominerer surfkulturen, dikterer en miljøbevidst adfærd som værende en naturlig del af surfkulturen. Dette tager informanterne for givet, idet de ubevidst accepterer det dominerende synspunkt at være miljøbevidst, som værende naturligt og meningsfuldt. At informanterne ikke videre tænker over deres paradoksale adfærd, der hviler i surfkulturens dominerende værdier, kan skyldes at informanterne socialiseres ind i selve tankegangen eller adfærden.

Med afsæt i Bourdieus sociale praksisteori, kan informanternes adfærd forklares ud fra fælleskabet i surfkulturen, hvor de sammen interagerer omkring- og selv er med til at skabe og udvikle aktiviteten (den sociale praksis). Dette inkluderer også deres holdninger og handlinger, som på samme måde er med til at tildele status og anerkendelse indenfor surfkulturen. Som Bourdieus feltbegreb antyder, fremstår surfing som et socialt samspil, hvor individer eller grupper, direkte eller indirekte, påvirker hinanden gennem deres gensidige handlinger. Det betyder, at informanterne både er med til at forme og formes af de omgivelser de befinder sig i. Værdier eller normer der fremstår som betydningsfulde for surffeltet, anerkendes af de øvrige surfere og netop derfor kan informanternes adfærd skyldes, at de er underkastet af et kulturelt pres, gennem en dominerende påvirkning der eksisterer indenfor surfmiljøet.

Surfkulturen appellerer altså til miljøbevidsthed gennem mindre miljøtiltag. Samtidig fremstår rejseaktiviteten til ind og udland, som en naturlig og næsten forventet adfærd indenfor kulturen. Her vil surfrejser til eksotiske destinationer og dermed at kunne fremhæve sig selv ved at have surfet bestemte bølger der kræver et vist niveau, imponere andre surfere. Dette har hæftet sig som en vigtig og anerkendt værdi i surfkulturen. Disse fristelser fremstår i virkeligheden mere værdifulde for informanterne, til trods for at det trækker i en mindre miljøvenlig retning. Dette gør det vanskeligt for den enkelte at handle fuldstændig miljøbevidst, da denne dedikation vil kræve at informanterne fuldstændig ignorerer de oplevelser og den anerkendelse der følger med surfrejserne til ind og udland. En fuldstændig miljøbevidst livsstil hvad angår surfing, vil være vanskeligt og ensom for informanterne at opretholde og derfor er det lettere at dyrke den knapt så miljøbevidste men mere enkle surflivsstil.

5. Afslutning

I dette sidste afsnit er hensigten først og fremmest at sammenfatte fund fra analyseafsnittet. Dernæst vil der blive skitseret en række forslag til den videre forskning. Dette skal bidrage til at udfordre og udforske de individuelle, sociale og kulturelle dimensioner der eksisterer indenfor temaet om surfing og miljøbevidsthed.

Udgangspunktet for denne masteropgave har med et kritisk blik været, at udforske temaet om surfing og miljøbevidsthed. Undersøgelsen har fokuseret på at afdække de forhold der måtte eksistere mellem informanternes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse. Problemstillingen med følgende underspørgsmål lød derfor som følgende:

Hvordan forholder norske padlesurfere sig til miljø og forurening?

- Hvad kendetegner deres selvopfattelse inden for miljø?
- Hvad kendetegner deres holdninger til miljø og forurening?
- Hvad kendetegner deres handlinger i et miljøperspektiv?
- Hvordan påvirker surfkulturen deres mulighed for at handle miljøbevidst?

For at besvare problemstillingen, er undersøgelsens fund analyseret ud fra Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans og Bourdieus (1995) teori om social praksis. De anvendte teorier er blevet understøttet gennem fortolkningen og har således bidraget til en teoretisk generalisering af både Festinger's og Bourdieus perspektiver. Dette fordi teorierne er blevet uddybet og anvendt i en ny kontekst (Kvale, 1997). Det empiriske grundlag er skabt gennem seks semistrukturerede kvalitative interviews og sideløbende er der blevet gjort flere deltagerobservationer af surfere ved Unstad, Lofoten, med tanke på at skabe en dybere forståelse for feltet. I det følgende vil problemstillingen med underspørgsmål blive besvaret og undersøgelsens fund blive konkluderet.

5.1 Surferenes selvopfattelse & miljøtiltag

Fundene fra undersøgelsen viser, at informanterne er drevet af en stor passion for at opleve at surfe gode bølger i store naturomgivelser. Denne oplevelse forstærkes især, når dette finder sted sammen med gode venner og vind- og bølgeforskelene er optimale. Ifølge informanterne fremstår oplevelsen og beskyttelsen af naturen, som et vigtigt motiv i interessen for surfing. Gennem at opretholde sporløs færdsel og bevidstgøre andre surfere om de miljømæssige konsekvenser surfestilen bærer med sig, forstærker det informanternes selvopfattelse som miljøbevidste individer. Informanterne udviser et bevidst forhold til miljøet, gennem en miljøbevidst adfærd. Denne adfærd kommer til udtryk ved at udføre enkle miljøbeviste tiltag. Den overskyggende motivation for at udføre de miljøbevidste tiltag, sker på baggrund af at opretholde surfoplevelsen. Dette involverer at deltage i strandrydninger og opretholde et kritisk og bæredygtigt forhold til madvaner. I tillæg prioriterer informanterne samkørsel i bil med andre surfere, da det er både hyggeligt, billigere og mere socialt og sker til fordel for de kollektive transportmuligheder som bus og tog.

5.2 Holdninger & handlinger

Samtidig med informanternes selvopfattelse som miljøbevidste individer, foreligger der en uoverensstemmelse med deres øvrige handlinger. Informanterne er vældig rejselystne og har flere surfrejser med fly i løbet af året til surfdestinationer i både Norge, samt i resten af verden. Dermed udviser informanterne en mindre grad af miljømæssig forpligtelse overfor naturen, i kraft af flytrafikkens udledning af CO₂ udslip. Således forbindes surfing ikke kun med idylliske oplevelser i harmoni med naturen, men sker tværtimod på bekostning af miljøet. Så længe informanterne kan udføre mindre miljøtiltag, har de samvittighed til at udelade større og mere betydningsfulde miljømæssige tiltag, men adfærden fremstår dog problematisk for informanterne, der gribes af en dårlig samvittighed og medfører en indre uro hos den enkelte. Denne adfærd fortolkes ud fra Festinger's (1957) teori om kognitiv dissonans. På trods af at surfrejserne trækker i en mindre miljøvenlig retning, legitimerer informanterne alligevel deres adfærd, gennem begrundelser om at det er almenmenneskeligt at rejse, at nysgerrighed er årsag til at opsøge nye oplevelser og kvalitetsbølger og at surfrejserne kan fremme en bevidsthed om den globale miljøproblematik. Informanternes mange eksempler på at legitimere deres handlinger, er et tydeligt bevis på hvordan de forsøger at gøre op med

den dissonans der opstår, når informanterne kommer i konflikt mellem deres egne positive selvopfattelse og ubehaget deres handlinger medfører. Ved at søge efter at skabe kognitiv konsonans kan ubehaget undgås, hvis informanterne enten tvivler eller helt fornægter deres viden og derfor kan have det bedre med måden de lever på. Man kan derfor antage, at informanternes selvopfattelse ikke stemmer overens med deres egentlige holdninger og handlinger.

5.3 Anerkendelse i surfkulturen

Anerkendelse i surfkulturen handler om hvor man har rejst, hvilket bølger man har surfet og at være miljøbevidst. Denne anderkendelse fremstår som en vigtig del af surfkulturen, men overskygger samtidig informanternes miljøvenlige adfærd. At informanterne ikke kan leve op til deres miljøbevidste selvopfattelse kan ifølge Bourdieu (1995) skyldes, at surffeltets uskrevne regler er fastsat af normen indenfor surffeltet. Surffeltets doxa (1977) udøver på baggrund af denne norm symbolsk magt overfor informanterne og dikterer hvilken adfærd der forventes og hvilke værdier der giver anerkendelse indenfor surfkulturen. Informanterne accepterer eller tager det overordnede og dominerende synspunkt for givet, ved at følge de uskrevne og specifikke regler for hvordan man handler rigtigt og forkert, idet deres adfærd opleves som værende meningsfuld og naturlig (Bourdieu, 1977).

Anerkendelse opnås i tillæg gennem at opretholde færdigheder og være dedikeret omkring surfing. Færdigheder kommer hos informanterne til udtryk gennem at udnytte bølgenes og surfudstyrets muligheder. Dedikation sker ved at informanterne ofrer tid på at forbedre sin teknik og opbygge sine kompetencer, for at blive en både dygtig og anerkendt surfer. Opretholdelsen af færdigheder og dedikation, sker ved at have korrekt surfudstyr for at kunne surfe nord for polarcirklen i Norge. Idet surfudstyret er udsat for slidtage og informanterne vil følge med udviklingen af surfudstyret, udskiftes det jævnligt. Dette har en negativ indvirkning på informanternes miljøbevidste ansvarlighed, da surfudstyret bidrager til miljøforurening, gennem produktionen og eksporteringen ud til forbrugerne. Anderkendelse fremstår således som en vigtig del af surfkulturen, men overskygger samtidig informanternes miljøvenlige adfærd. Meget kan derfor tyde på, at værdierne om surfing som værende simpelt, enkelt og miljøvenligt står stærkt i informanternes opfattelse, men at disse værdier ikke nødvendigvis efterleves i praksis.

5.5 Et kulturelt pres

Indenfor surffeltet påhviler et kulturelt pres på informanterne, om hvad der er anerkendt og accepteret adfærd. Det kulturelle pres kan fortolkes gennem begrebet om kulturel dissonans, et begreb udviklet gennem undersøgelsen. Disharmoni eller modsætningsfyldte værdier i kulturen vil ikke nødvendigvis resultere i et ubehag som det antydes ifølge Festinger's (1957) kognitive dissonans, fordi værdierne ifølge Bourdieus (1977) doxabegreb er selvsagte og ikke bliver bragt op på et refleksivt niveau. Den kulturelle dissonans kan resultere i at aktører stilles overfor dilemmaer i kulturen, hvor det kan være vanskeligt for den enkelte at afgøre hvad der er rigtig og forkert adfærd. Surf-kulturen rummer to modsatrettede idealer. Det ene knytter sig til at være miljøbevidst og det andet til at rejse langt efter eksotiske bølger. At opretholde en miljøbevidst adfærd der tilgodeser miljøet vil kræve, at informanter der prøver at leve op til deres selvopfattelse som miljøbevidste individer også må ændre deres adfærd. Når informanterne angiver sig selv som værende miljøbeviste, kan det skyldes de værdier der dominerer surfkulturen, dikterer en miljøbevidst adfærd som værende en naturlig del af surfkulturen. Dette tager informanterne for givet, idet de ubevidst accepterer det dominerende synspunkt at være miljøbevidst, som værende naturligt og meningsfuldt.

Med afsæt i Bourdieus (1995) sociale praksisteori, er surfing et socialt samspil, hvor individer eller grupper, direkte eller indirekte, påvirker hinanden gennem deres gensidige holdninger og handlinger. Dette bidrager til at tildele status og anerkendelse indenfor surfkulturen. Værdier eller normer der fremstår som betydningsfulde, anderkendes af de øvrige surfere og informanternes adfærd kan skyldes, at de er underkastet af et kulturelt pres, gennem påvirkningen fra de øvrige surfere indenfor surfkulturen. Surfrejser til eksotiske destinationer og at kunne fremhæve sig selv ved at have surfet bestemte bølger der kræver et vist niveau, vil imponere andre surfere. Dette har hæftet sig som en vigtig og anerkendt værdi i surfkulturen og fremstår værdifuldt for informanterne, til trods for at det er mindre miljøvenligt. En fuldstændig miljøbevidst surf-livsstil vil være vanskeligt og ensomt for informanterne at opretholde, da det vil kræve at de ignorerer de oplevelser og den anerkendelse der følger med surfrejserne til ind og udland. Derfor er det lettere for informanterne at dyrke den knapt så miljøbevidste men mere enkle surf-livsstil.

5.6 Videre forskning

Denne undersøgelse er skrevet på et tidspunkt hvor der stadig er begrænset med akademisk forskning indenfor temaet om surfing og miljøbevidsthed. I den undersøgelse har fokuseret på at afdække de forhold der måtte eksistere mellem informanternes selvopfattelse, holdninger til miljø og forurening, deres konkrete handlinger i et miljøperspektiv og hvilke kulturelle faktorer der kan påvirke disse, har fokus vedrørt de mere miljømæssige dimensioner og faktorer, der har bidraget til at påvirke informanternes adfærd. Fordi interessen for at surfe i store dele af verden er blevet stadig mere populært, vurderes der et voksende behov for yderligere viden og litteratur på området. I det følgende vil der derfor blive redegjort, hvor fremtidig forskning vurderes at kunne udvikles.

Supplerende forskning kan først og fremmest være med til at belyse de muligheder der eksisterer indenfor de kulturelle og følelsesmæssige aspekter af passionen og naturoplevelsen i surfing. Eks. vil en analyse have potentiale til at belyse udfoldelsen af surfing som en sociokulturel konstruktion med dets tilhørende praksis. Et sådant arbejde kan bidrage til at identificere de måder hvorpå surfing er relateret til en romantisk opfattelse af havet.

Derudover kan yderligere forskning bidrage til at udforske den spredte litteratur af artikler, bøger og magasiner der findes om surfing. Her vil en akademisk analyse spille en rolle, i at fremhæve den foreløbige karakteristik der eksisterer om surfing som kulturelt fænomen. Herunder at undersøge de forskellige måder hvorpå surfing påvirker identitet, livsstil og praksis. Videre forskning kan i tillæg rettes mod de elementer og spændinger der eksisterer indenfor surfkulturen, der vedr. surferenes identitetsfølelse, deres rejselyst, deres konsumering og deres søgen efter anerkendelse. En sådan forskning kan bidrage til udforskning af surferenes livsstil og personlig adfærd.

Ifølge Ford & Brown (2006), er analysen af hvordan surfkulturen har sin indvirkning på surferene gennem praksis i tillæg en vigtig opgave. Videre forskning om surferes habitus, kan eks. afsløre meget om surfing som subkultur og om surfing som legitimeret kulturel økonomi, hvor forskellige surfere kæmper med hinanden om accept og anerkendelse. Videre forskning vil bidrage til en bedre mulighed for at forstå hvordan surferene engagerer sig i andre surfere, deres omgivelser og ikke mindst i miljøet.

Litteraturliste

Bøger & artikler:

- Aakvaag, G. C. (2008) *Moderne sosiologisk teori*.
Oslo: Abstrakt Forlag AS
- Banham, R. (1971) *Los Angeles: The architecture of four ecologies*.
New York. Harper & Row
- Bentsen, Andkjær & Ejbye-Ernst (2009) *Friluftsliv. Natur, samfund og pædagogik*.
København: Munksgaard Danmark
- Bourdieu, P. (1977) *Outline of a theory of practice*.
Cambridge: Cambridge University Press
- Bourdieu, P. (1986) *The forms of capital*. I Richardson, J. (ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*.
New York: Greenwood
- Bourdieu, P. (1990) *The logic of practice*.
Cambridge: Polity press
- Bourdieu, P. (1995) *Distinksjonen, En sosiologisk kritikk av dømmekraften*.
Drammen: Norsk forskningsråd
- Bourdieu, P. (1999) *Meditasjoner*.
Oslo: Pax Forlag A/S
- Bourdieu, P. & L. J. D. Wacquant (1993) *Den kritiske ettertanke: Grunnlag for en samfunnsanalyse*.
Oslo. Det Norske Samlaget

- Bourdieu, P. & Wacquant, L. J. D. (2009). *Refleksiv sosiologi: Mål og midler*.
København: Hans Reitzel.
- Boyle, R. & Haynes, R. (2000) *Power play: Sport, the media and popular culture*.
Harlow, UK: Longman
- Breivik, G. & Vaagbø, O. (1998) *Utviklingen i fysisk aktivitet i den norske befolkningen 1985-1997*.
Oslo: Norges Idrettsforbund og olympiske komité
- Brinkmann, S. og Tanggaard, L (2012) *Kvalitative metoder. Empiri og teoriutvikling*.
Oslo: Forfatterne og Hans Reitzels Forlag
- Buckley, R. (2002) *Surf tourism and sustainable development in Indo-pacific Islands*.
Journal of sustainable Tourism 10 (5) pp. 405-424
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskrivning*.
Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS 2012
- Denscombe, M. (2007) *The good research guide for small-scale social research projects*.
Berkshire: Open University Press
- Dutton, G. (1983) *Sun, sea, surf and sand*
Oxford, CA: Oxford University Press
- European Environment Agency (2015). *Miljøstatus i Europa 2015: Synteserapport*.
København: Det Europæiske miljøagentur.
- Fangen, K. (2010) *Deltagende observation*.
Bergen: Fakkbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

- Festinger, L. (1957) *A theory of cognitive dissonance*.
Stanford, CA: Stanford University Press
- Festinger, L., Riecken, H. W., & Schachter, S. (1957) *When Prophecy Fails*.
New York: Harper and Row, 1957
- Festinger, L., Schachter, S., & Back, K. (1950). *The Spatial Ecology of Group Formation*.
I Festinger, L., Schachter, S. & Back, K. W. (1950) (Eds.) Social pressure in
informal groups.
Stanford, CA: Stanford University Press.
- Finney, B. R., & J. D. Houston (1996) *Surfing: A history of the ancient hawaiian sport*.
Pomegranate
- Ford, N. & D. Brown. (2006) *Surfing and Social Theory*.
New York: Routledge
- Fuglsang, L. & Olsen, P. B. (2004) *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*.
København: Roskilde Universitetsforlag
- Gibson, C. & Warren, A (2014) *Making Surfboards: Emergence of a Trans-Pacific
Cultural Industry*. *The Journal of Pacific History*, 2014, Vol. 49, No. 1, p.1–
25
- Gifford, R. (2007) *Environmental psychology: principles and practice*. (Fourth Edition).
Colville USA
- Gilje, N. & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapens forutsetninger: Innføring I
Samfunnsvitenskapens vitenskapsfilosofi*.
Oslo: Universitetsforlaget
- Glesne & Peshkin (1992) *Becoming qualitative researchers: An introduction*.
White Plains, NY: Longman.

- Grønmo, S. (2016) *Samfunnsvitenskapelige metoder*.
Fakbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Hardin, G. & Banden, J. (1977) *Managing the commons*.
New York: W.H Freeman and Company
- Hargreaves, T. (2011). *Practicing behavioral change: Applying social practice theory to pro-environmental behavioral change*. *Journal of Consumer Culture*, 11(1), p. 79-99.
- Hill, L., J.A., Abbott (2009a) *Representation, Identity, and Environmental Action among Florida Surfers*. *Southeastern Geographer*. Aug. 2009, Vol. 49, Issue 2, p. 157 – 170
- Hill, L., J.A., Abbott (2009b) *Surfacing tension. Toward a political ecological critique of surfing representations*. *Geography compass*. 3/1 2009, Vol. 3, Issue 1, p. 275 - 296
- Hille, J., Aall, C., Klepp, I. G. (2007) *Miljøbelastninger fra norsk fritidsforbruk – en kartlegging*.
Sogndal: Tilstandsrapport fra Vestlandsforskning.
- Høyem, J. (2008) *Miljøvennlig friluftsliv*. *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
Vol 49, nr. 4, 629 - 637
- Intergovernmental Panel on Climate Change (2007) *Synthesis Report. An Assessment of the Intergovernmental Panel on Climate Change*.
Geneva, Switzerland: IPCC
- Järvinen, M. (2007) *Pierre Bourdieu*.
I Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (red.),
Klassisk og moderne samfundsteori, 4. udgave.
Hans Reitzels Forlag.

- Jensen, M., K. (1991) *Kvalitative metoder i anvendt samfunnsforskning*.
København: Social forskningsinstitut.
- Jones, E., E. (1985) Major Developments in Social Psychology During the Past Five Decades. P. 47– 108 in *The Handbook of Social Psychology 1*, edited by G. Lindzey and E. Aronson.
Reading, MA: Addison-Wesley.
- Justensen, L. & Mik-Meyer, N. (2010) *Kvalitative metoder. I organisationens- og ledelsesstudier*.
Hans Reitzels Forlag, 2010
- Kampion, D. (2003) *The way of the surfer*.
Salt Lake City, UT: Gibbs Smith
- Kvale, S. (1997) *Det kvalitative forskningsintervju*.
Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 1. Utgave 1997
- Kvarv, S. (2014) *Vitenskapsteori. Tradisjoner, posisjoner og diskusjoner*.
Oslo: Novus AS
- Langseth, T. (2012a) *Liquid ice surfers? The construction of surfer identities in Norway*.
Journal of Adventure Education & Outdoor Learning, 12(1), 3-23.
doi: 10.1080/14729679.2011.599987
- Langseth, T. G. (2012b) *Spenningsøkingens sosialitet: En sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport*.
Oslo: Norges idrettshøgskole
- Latourrette, D. (2005) *Let my people go surfing*.
New York: The Penguin Press
- Løland & Langseth (2017) *Lifestyle sports and public policy*.
London & New York: Routledge

- Nice, R. (2000) *Pascalian meditations. Pierre Bourdieu.*
California: Stanford University Press
- Odden, A. (2008) *Hvad sker med norsk friluftsliv? En studie af udvikling i norsk friluftsliv 1970- 2004).* Doktorgradsavhandling. Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse.
Trondheim: Geografisk institut, Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet
- Ramkissoon, H., Graham Smith, L. D., & Weiler, B. (2012). *Testing the dimensionality of place attachment and its relationships with place satisfaction and pro-environmental behaviours: A structural equation modelling approach.*
Tourism Management, doi: 10.1016/j.tourman.2012.09.003
- Rathzel, N. & Uzzell, D. (2009) Transformative Environmental Education: A Collective Rehearsal for reality. *Environmental Education Research.* Vol. 15(3), p. 263 – 277
- Stoknes, P. E. (2017) *Det vi tenker på når prøver å ikke tenke på global oppvarming.*
Oslo: Tiden
- Stone, J. (2000) *Cognitive Dissonance and the Social Group.* P. 227– 44 in *Attitudes, Behavior, and Social Context: The Role of Norms and Group Membership.*
Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Tordsson, B. (2014) *Perspektiv på friluftslivets pædagogik.*
København: Books on Demand GmbH
- Vyff, A. (2016) *Surf og miljøbevidsthed. En kvantitativ undersøgelse af surferes holdninger og handlinger indenfor miljø.*
Telemark: Høgskolen i Sør/øst Norge
- Wadel, C. (1991). *Feltarbeid i egen kultur.*
Flekkefjord: Seek A/S

Warshaw, M. (2003) *Environmentalism and surfing. The encyclopedia of surfing.*
Orlando, FL.: Harcourt

Warshaw, M. (2010) *The history of surfing.*
San Francisco: Chronicle Books

Wheaton, B. (2004) *Understanding lifestyle sports. Consumption, Identity and
Difference.*
London and New York: Routledge

Williams, J. (2002) *A study of the influence of surfing and surfculture on the identity of
its participants, inside the casestudy of surf tourism Newquay, UK.*
University of Exeter, UK: Unpublished dissertation for BA in geography

Wilken, L. (2008) *Pierre Bourdieu.*
Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Internetsider:

Datatilsynet (2017) Hva er personvern? Hentet 28.08.17 fra:

<https://www.datatilsynet.no/om-personvern/hva-er-personvern/>

Isasurf (2017) About ISA. Hentet 06.12.17 fra:

<https://www.isasurf.org/isa-info/isa/>

Knudsen, S. (2017) Surferens tragedie. Hentet 05.08.17 fra:

<http://infinittumovement.no/blogg/surferens-tragedie/>

Magma (2017) Klimaendringer. Verdens” allmenningens tragedie”. Hentet 01.12.17 fra:

<https://www.magma.no/klimaendringer-verdens-allmenningens-tragedie>

Myclimate (2017) My Carbon footprint. Hentet 07.10.17 fra:

https://co2.myclimate.org/en/portfolios?calculation_id=557129

Sandomir, R. (2017) Bruce Brown, 80, Dies; His ‘Endless Summer’ Documented Surfing. *New York Times*. Hentet 15.01.18 fra:

<https://www.nytimes.com/2017/12/12/obituaries/bruce-brown-documentarian-of-surfing-is-dead-at-80.html>

Store Norske Leksikon (2018) Ontologi. Hentet 19.02.2018 fra:

<https://snl.no/ontologi>

Sullivan, S. (2007) The Prospect of a Sustainable Surfboard. Coastal Watch
Hentet 27.11.17 fra:

<https://www.coastalwatch.com/surfing/2560/sustainable-surfboards>

Surflin (2018) Surfology. Who knows. Hentet 08.02.18 fra:

<http://www.surflin.com/community/whoknows/whoknows.cfm?id=1012>

Vedlæg

Vedlæg 1

Tommy Langseth
Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving Høgskolen i Sørøst-Norge
Postboks 235
3603 KONGSBERG

Vår dato: 09.01.2017

Vår ref: 51642 / 3 / KH

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 16.12.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>51642</i>	<i>Miljøbevidsthed (?) blandt norske surfere</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskolen i Sørøst-Norge, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Tommy Langseth</i>
<i>Student</i>	<i>Adam Vyff</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 04.06.2018, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Kjersti Haugstvedt

Kontaktperson: Kjersti Haugstvedt tlf: 55 58 29 53

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Vedlæg 2

Introduktionsbrev til interviewpersonerne

Forespørgsel om deltagelse i forskningsprojekt om surfing og miljø

Baggrund og formål

Denne undersøgelse har til formål, at belyse norske surferes holdninger til miljøbevidst adfærd og kvalificerer til en kritisk vurdering af surferenes identitet som miljøbevidst ansvarlige individer, så vel som til deres handlinger, inspireret af deres egen opfattelse. Undersøgelsen udfærdiges i forbindelse med min mastergrads afhandling ved Høgskolen i Sør/Øst Norge og er udelukkende til brug for denne opgave.

Du er blevet udspurgt til at deltage i denne undersøgelse, fordi det vurderes at du vil kunne bidrage med tanker, holdninger og refleksioner vedr. surfing og miljø.

Hvad indebærer deltagelse i dette studie?

Din tilstedeværelse indebærer at deltage i et interview, som ca. har en ½ - 1 times varighed. Undervejs vil du blive spurgt og blive bedt om at tænke over og svare på flere forskellige spørgsmål. Det er i den forbindelse hensigten, at indhente enkelte personlige oplysninger der vedr. dit navn, alder og hvor du kommer fra. Dette vil ske med en lydoptager, der under interviewet vil optage og gemme samtalen.

Hvad sker der med informationen om dig?

Alle personoplysninger vil blive behandlet konfidentielt. Min vejleder og jeg, er de eneste der vil have tilgang til disse personoplysninger og de vil blive opbevaret i sikkerhed på min computer i min private bolig. Hvis undersøgelsen bliver publiceret, dit navn, alder og bopæl blive ændre og blive udskiftet med helt tilfældige oplysninger, så de aldrig kan spores tilbage til dig.

Projektet skal efter planen afsluttes i juni, 2018. Når undersøgelsen er færdig og afleveret, vil dine oplysninger blive slettet, da der ikke længere ville være brug for dem.

Frivillig deltagelse

Det er vigtigt at pointere, at det er helt frivilligt at deltage i dette studie og du kan når som helst trække dit samtykke uden at opgive grunden herfor. Hvis du trækker dig, vil alle oplysninger om dig blive anonymiseret med det samme.

Dersom du ønsker at deltage, eller har spørgsmål til dette studie, tag gerne kontakt med projektleder Adam Vyff (+4522761640), eller studentvejleder på projektet, Tommy Langseth (+47 35 95 27 60)

Dette studie er meldt til Personværnsombudet for forskning, NSD - Norsk center for forskningsdata AS.

Samtykke til deltagelse i studiet

Jeg har modtaget information om studiet, og er villig til at deltage.

(Signeret av projektdeltager, dato)

Vedlæg 3

Interviewguide

Hovedpunkter	Stikord	Spørgsmål/
Præsentation og formål:	<ul style="list-style-type: none">- Hvem er jeg?- Formålet med interviewet?	<ul style="list-style-type: none">- Masterstuderende og i gang med afsluttende opgave.- Opgavens formål: At belyse norske surferes holdninger til miljøbevidst adfærd og gøre en kritisk vurdering af surferes identitet som miljøbevidst ansvarlige individer, så vel som til deres handlinger.
Rammer for interviewet:	<ul style="list-style-type: none">- Tidsramme- Sikring af anonymitet- Tilladelse til at optage samtalen på diktafon/skrive ned på papir- Gensidige forventninger og roller:	<ul style="list-style-type: none">- Interviewet vil vare ca. 1 time- Alle udtalelser vil være anonyme.- Jeg vil anvende en diktafon og i tillæg notere på papir.- Det er dine overvejelser, jeg er interesseret i.- Min opgave er at lytte og stille spørgsmål.- Sig til, hvis der er spørgsmål, du finder utydelige eller uforståelige.
Præsentation af informant:	<ul style="list-style-type: none">- Oplysninger og baggrund om informant- Anonymitet	<ul style="list-style-type: none">- Navn?- Alder?- Bosted?- Uddannelse/Job?
Surfing:	Facts:	Hvor længe har du surfet? <ul style="list-style-type: none">- Hvor har du lært af surfe (Norge/udlandet)?

<ul style="list-style-type: none"> - Husk: Giv plads for refleksion hos informanten 	<ul style="list-style-type: none"> - Informantens oplevelse af at være en del af surfkulturen. - Dygtighed/kompetencer - Hierarki, anderkendelse - Surf refleksion 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor surfer du? - Hvad er det der optager dig ved surfing og hvad får du ud af det? - Hvad er en rutineret surfer for dig? Hvem er dit forbillede? - Er du inspireret af og ser du surf film/læser surfmagasiner? - Hvad betyder surfing for dig og din personlighed? (være, optræde, opføre dig på)? - Hvor vigtigt er surfing for dig? - Har surfing ændret noget i dit liv? - Kan du beskrive den perfekte surf dag? Den perfekte bølge?
<p>Miljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Husk at give plads for refleksion hos informanten 	<ul style="list-style-type: none"> - Informantens holdninger om at være miljøbevidst og de valg det fører med sig. 	<ul style="list-style-type: none"> - Betragter du dig selv som miljøbevidst? - Hvad mener du det vil sige at være miljøbevidst? - Hvordan er din samvittighed i forhold til dine tanker og handlinger?
<p>Surf & miljø:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Informantens holdninger til naturen i surfing 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilken rolle spiller naturen for dig når du praktiserer surfing?

		<ul style="list-style-type: none"> - Hvad mener du om at surfere har et ansvar til at beskytte naturen, mere end andre? - Hvad er din holdning til om miljøbevidst adfærd er en vigtig del af surfkulturen?
Afsluttende spørgsmål:	<ul style="list-style-type: none"> - Kort debriefing, hvor interviewet afrundes. - Afsluttende bemærkninger - Mulighed for kontakt på et senere tidspunkt. - Tak af 	<ul style="list-style-type: none"> - Har du andre kommentarer til temaet, som jeg ikke har spurgt om? - Kender du andre som kunne være interessante at interviewe i denne sammenhæng? - Er det muligt at kontakte dig pr telefon/e-mail senere, hvis jeg får brug for det? - Tak for hjælpen.

Vedlæg 4

Observationsguide

<i>Aktiviteter</i>	<i>Refleksionsnotater</i>
<i>Beskrivelse af aktivitet?</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Hvad foregår der?</i>- <i>Hvor finder det sted?</i>- <i>Hvordan foregår det</i>- <i>Hvordan opfattes det?</i>- <i>Hvordan opfattes naturkontakten?</i>
<i>Hvem deltager og hvordan deltager de?</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Hvem er tilstede?</i>- <i>Hvordan er de til stede?</i>- <i>Hvad karakteriserer det sociale samspil?</i>- <i>Hvordan agerer surferene?</i>